

A KÖZFOGLALKOZTATÁS EREDMÉNYEI 2011–2024

BELÜGYMINISZTERIUM

A KÖZFOGLALKOZTATÁS EREDMÉNYEI

2011 – 2024

ISBN 978-615-6259-30-1

Grafikai és nyomdai munkák:
Duna-Mix Kft., Vác (www.dunamix.hu)
Felelős vezető: Szabó Bálint ügyvezető

Tartalomjegyzék

Miniszeri köszöntő	5
---------------------------	----------

I. A közfoglalkoztatás célrendszere	6
II. Főbb munkaerőpiaci és közfoglalkoztatási tényadatok	11
II.1 A közfoglalkoztatás aktiváló szerepe	12
II.2 A közfoglalkoztatottak nyílt piaci elhelyezkedését befolyásoló főbb szocio-demográfiai jellemzők	19
III. A közfoglalkoztatás eredményeinek bemutatása	27
III.1 Az egyénre közvetlenül irányuló hatások	28
III.2 Közvetett munkaerőpiaci hatások, helyi gazdasági és társadalmi eredmények	29
IV. Jelentősebb közfoglalkoztatási programok 2011–2024	31
IV.1 Beruházási jellegű mintaprogramok	32
IV.2 Járási startmunka mintaprogramok	33
IV.3 Magas hozzáadott értékű közfoglalkoztatási mintaprogramok	67
IV.4 Országos közfoglalkoztatási programok	69
IV.4.1 Vízügyi fejlesztések	69
IV.4.2 Egyéb költségvetési szervek és karitatív szervezetek programjai	71
IV.4.3 Országos Időügyi Infokommunikációs Programhoz kapcsolódó országos közfoglalkoztatási program	74
IV.5 Országos közfoglalkoztatási mintaprogramok	75
IV.5.1 Digitalizációs program	75
IV.5.2 Hajléktalan és egészségkárosodással, fogyatékkal élő személyek országos közfoglalkoztatási mintaprogramja	78
IV.5.3 Magyar Kőút Nonprofit Zrt. közfoglalkoztatási programjai	89

IV.6 Egyéb közfoglalkoztatási programok	90
IV.6.1 Biomassza kazánprogram	90
IV.6.2 Szociális Családiház-építési Program Ócsán	91
IV.6.3 „Vályogvető” közfoglalkoztatási mintaprogram	91
IV.6.4 Parlafű-mentesítés közfoglalkoztatás keretében	93
IV.6.5 A mentális, szociális és egészségügyi problémák miatt nehezen bevonható álláskeresőkre speciális közfoglalkoztatási programja	93
IV.7 Nyílt piaci elhelyezkedés közfoglalkoztatóknál (interjúk volt közfoglalkoztatottakkal)	93
IV.8 A közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó képzések és szolgáltatások	94
V. Közfoglalkoztatástól a szociális szövetkezetekig	101
VI. Térségfejlesztés gazdaságélénkítéssel és felzárkóztatással	109
VII. A kiemelkedő tevékenységek elismerése	123
VIII. Országos és vármegyei közfoglalkoztatási kiállítások	125
VIII.1 Országos Közfoglalkoztatási Kiállítás és Vásár	127
VIII.2 Vármegyei közfoglalkoztatási kiállítások	129
IX. Közfoglalkoztatási kiadványok 2012-től	131
Zárszó	137

Ábrajegyzék	140
Táblázatok jegyzéke	141

Tisztelt Olvasó!

A közfoglalkoztatást olyan rugalmas és értékteremtő rendszerré alakítottuk, amely nem csupán munkahelyeket, hanem jövőképet is biztosít a résztvevők számára. Különösen fontos ez a hátrányos helyzetű településeken, ahol a helyben elérhető foglalkoztatási lehetőségek gyakran korlátozottak. Programjaink a közösségek megerősítésében, a helyi önfenntartás előmozdításában és a vidékfejlesztésben is meghatározóvá váltak.

Kiadványunk közérthetően mutatja be a közfoglalkoztatás 2011. óta kitartó munkával elért eredményeit, legfontosabb tapasztalatait és a jelentősebb közfoglalkoztatási programokat. Ismerteti a közfoglalkoztatás meghatározó statisztikai mutatóit, a megvalósult programok jellemzőit, a településekre és a programokban résztvevőkre gyakorolt hatásait. Betekintést ad a településeket támogató szolgáltatások széles körébe, a piaci munkahelyeket létrehozó szociális szövetkezetek mindennapjaiba. Felidézi a közfoglalkoztatás szakértői, a jó gyakorlatokat végzők megfontolásra érdemes gondolatait.

Ajánlom megtisztelő figyelmébe!

Dr. Pintér Sándor
belügyminiszter

A közfoglalkoztatás célrendszere

Az egységes közfoglalkoztatás rendszere 2011. január 1-jétől indult az addig működő közmunkaprogram, a közcélú munka és a közhasznú munkavégzés megszűnésével. Az új rendszerhez szervezeti átalakulás is társult, 2011-ben a Belügyminisztériumban létrejött a Közfoglalkoztatási Helyettes Államtitkárság, valamint hatályba léptek a közfoglalkoztatásról szóló és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó új szabályozók.

A közfoglalkoztatás kiemelt célja a szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élők, a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosultak segítése a közfoglalkoztatás ideje alatt annak érdekében, hogy a közfoglalkoztatott munkát tudjon vállalni az elsődleges munkaerőpiacon. A biztosított pénzeszközök nem csupán több ezer hátrányos helyzetű álláskereső közfoglalkoztatásba történő bevonását tették lehetővé, hanem folyamatosan biztosították és biztosítják a települések fejlődését is.

A munkahelyüket elveszítő emberek számára a sikertelenség egyre elkeserítőbbé válik, az anyagi tartalékok felélése pedig egyre nyomasztóbb terhet jelent a család számára. Komoly probléma, hogy a munkanélküliek szegyenként élnek meg a munkahely elvesztését, egy idő után elkerülik a társaságot, szociálisan visszahúzódóvá válnak, ami elszigetelődéshez és depresszióhoz vezet.

A dolgozók humántőkéje a tartós munkanélküliség ideje alatt romlik, ezzel párhuzamosan a munkanélküliségből való kikerülés valószínűsége az idő múlásával csökken, a munkanélküliség folyamatos fennmaradása következtében az egyének egyszerűen „motiválatlanokká” válnak. Alapvető fontosságú ezért a munkanélküliség elején történő korai beavatkozás.

A közfoglalkoztatás 2011-ben egységesített rendszere kifejezetten a hátrányos helyzetű álláskeresőket, valamint azokat a településeket és térségeket célozza, amelyek évtizedes foglalkoztatási krízissel küzdenek. Ezekben a térségekben a résztvevők jelentős részének a közfoglalkoztatás biztosítja az első legális foglalkoztatási formát eddigi munkaerőpiaci pályafutásuk során. A passzivitásból történő kilépésük, a munkavégzés révén a munkakészségeik fejlődése, az önbecsülésük növekedése későbbi munkapiaci integrációjukat segíti. A hosszú ideje inaktív emberek integrálása a nyílt munkaerőpiacra

azonban csak hosszú, komplex fejlesztési folyamat eredménye lehet. A közfoglalkoztatási program hosszútávon megtérülő beruházás.

„A közfoglalkoztatási program a gazdasági válság hatására kialakult magas munkanélküliségnek egyfajta alternatívát adott. Az embereknek volt munkájuk, a munka világában tartottuk őket, ha nem is volt magas a jövedelmük, de volt jövedelmük. Nagyon emlékszem arra, hogy jött be az irodámba a nagylóki lakos, és kérte, hogy segítsen rajta, mert a bank viszi a házáét, még a részletet sem tudta fizetni. Akkor nem azt nézték, hogy mennyi a közfoglalkoztatási bér, hanem azt nézték, hogy van-e jövedelmük. Fontos volt a megszokott napi rutin, hogy fel kell kelni, hogy van hová menni, van célom, van, mit kezdjek magammal és még valamit fizetnek is, mert akkor nem volt más. Nagyon sok embernek nem volt jobb, a közfoglalkoztatás adott erre egyedül lehetőséget” – fejtette ki Nagylók polgármestere, Tóth József.

A közfoglalkoztatás, mint munkahelyteremtést célzó munkaerőpiaci eszköz révén elérni kívánt célok:

■ **Foglalkoztathatóság javítása, munkaerőpiaci integráció:** a piaci munkahelyekhez közelítő befogadó munkakörülmények és elvárások biztosításával az aktivitás fenntartása, fejlesztése. A Kormány kiemelt célja a közfoglalkoztatással a szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élők segítése, valamint a közfoglalkoztatás ideje alatt munkaerőpiaci képzés és szolgáltatás nyújtása annak érdekében, hogy a közfoglalkoztatott a megszerzett ismeret, gyakorlat birtokában munkát tudjon vállalni az elsődleges munkaerőpiacon.

■ **Szegénységnyhítés:** cél a munkával elérhető jövedelemszerzési lehetőség biztosítása. A közfoglalkoztatás szociálpolitikai szerepe különösen a túlnyomórészt vagy szinte kizárólag mélyszegénységben élők által lakott térségekben értékelődik fel.¹

¹ A 2012-2014-es Társi Monitor szerint Magyarországon a szegénység kiterjedtsége megállt, mélysége pedig csökkent. A kedvező változást a nagy közpolitikai beavatkozásoknak, köztük a közfoglalkoztatás kiterjedt rendszerének tulajdonítja a kutatás. A kutatási jelentés megállapítja, hogy a közfoglalkoztatásból származó jövedelem fele (49%) jut a népesség legszegényebb, 37%-a pedig a második legszegényebb ötödéhez. (Szívós-Tóth, 2015)

„A segélyezésnél magasabb jövedelemnek köszönhetően egyértelműen javult a közfoglalkoztatásban dolgozók szociális helyzete” – fogalmazott Dr. Takács Árpád, Békés vármegye főispánja.

■ **Helyi infrastruktúra- és településfejlesztés:** a közfoglalkoztatási támogatások megállapításánál a hátrányos helyzetű térségek, települések élveznek prioritást. Ennek során kiemelt figyelmet fordítunk e térségek infrastrukturális, gazdasági és munkaerőpiaci felzárkóztatására.

Dr. Koncz Zsófia, a Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye 6. sz. választókerület országgyűlési képviselője, a Kulturális és Innovációs Minisztérium családokért felelős államtitkára a közfoglalkoztatás vidéki településen betöltött legfontosabb szerepéről szólva elmondta, hogy „ez a szerep településtípusonként, régióként eltérő lehet, de mindenhol fontos szerepet játszik a közterületek, közintézmények fenntartása, a társadalmi integráció és a helyi gazdaság fejlesztése területén.”

■ **Helyi gazdaságfejlesztés:** a magyar közfoglalkoztatás nem pusztán foglalkoztatáspolitikai eszköz, hanem területfejlesztési, vidékfejlesztési feladatokat is teljesít. A munkahelyteremtés csökkenti a régiók közötti egyenlőtlenségeket, a társadalmi feszültségeket, és erősíti a szociális kohéziót.

Ezt támasztják alá Dr. Takács Árpád főispán úr következő gondolatai: „A közfoglalkoztatásnak a helyi fejlesztések megvalósításában is fontos szerepe van. A közfoglalkoztatás 2011-es elindulása óta több mint 160 milliárd forint érkezett Békés vármegyébe e programok végrehajtására. Túl azon, hogy ez volt a legnagyobb volumenű aktív foglalkoztatáspolitikai eszköz, ami vármegyénkbe érkezett, a programokban részt vevő településeknek jelentős fejlesztési forrásokat is biztosított.” Elmondta, hogy „valamennyi programban egy dolog mindenképpen közös: elkötelezett, hagyományőrző és a helyi erőforrásokat szem előtt tartó, a közösségért tenni akaró településvezetőkre, valamint kitartó, szorgalmas, kreatív közfoglalkoztatottakra volt szükség”.

Elmondható, hogy a közfoglalkoztatás több cél megvalósítását szolgálja: hiszen állami munkahelyteremtés, vidékfejlesztés, településfejlesztés és szociális intézkedés egyszerre.

Munkaerőpiaci eszközként talán az egyik legfontosabb cél az integráció/reintegráció támogatása. Ugyanakkor megjelenik – különösen a járási startmunka mintaprogramban – az értékteremtés célstruktúrája is.

Ahogy Dr. Takács Árpád főispán úr fogalmazott: „A közfoglalkoztatottak az értékteremtés napszámosai. Az elmúlt 14 esztendőben a közfoglalkoztatás bérlakókat, sajtüzemet, falusi vendéglátóhelyet, szálláshelyet, falumúzeumot, zöldség-gyümölcszárító üzemot, szőlőültetvényt, sajtolóüzemeket, pékséget, savanyító üzemot, térburkoló üzemot adott Békés vármegyének. (...) Ami viszont ennél sokkal több: tartást, néplelket, identitást, közösséget, sorsközösséget adott, s visszaadta a munka becsületét. A közfoglalkoztatottak értéket teremtenek, az új típusú közfoglalkoztatás sikertörténet, hungarikum. A kormányzat lehetőséget, hitet és reményt nyújtott a magyar vidéknek, megbecsülést szolgáltatott a közfoglalkoztatottaknak, és visszaadta az elvégzett munka értékét, becsületét. A közfoglalkoztatás kedvező hatást gyakorolt, nem csupán a foglalkoztatási, de az aktivitási mutatókra is” – emelte ki a vármegyei vezető.

„Számos eredmény a közfoglalkoztatás nélkül létre sem jöhetett volna. Azt gondolom, hogy nemcsak foglalkoztatáspolitikai eszközként érte el a célját, hanem aki hitvallással csinálta, értéket is tudott teremteni. Azt is gondolom, hogy mindig szükség lesz olyan foglalkoztatáspolitikai intézkedésre, amelynek célja, hogy azoknak segítsünk, akiknek a lehetőségei vagy képességei csonkák, és számukra esélyt adjunk a továbblépésre” – hangsúlyozta a Felső-Tisza Vidéki Vízügyi Igazgatóság gazdasági igazgató-helyettese.

Főbb munkaerőpiaci és közfoglalkoztatási tényadatok

1.1 A közfoglalkoztatás aktiváló szerepe

Munkaerőpiaci kitekintés

A tömeges közfoglalkoztatás felfutásának éveiben (2012–2016 között) – párhuzamosan a gazdasági válságot követő munkaerőpiaci recesszióval – a közfoglalkoztatás jelentős szerepet játszott a foglalkoztatás bővülésében.

Ezekben az években a közfoglalkoztatás felfutó programjai olyan mélyen nyúltak az álláskereső állományába, hogy korábban inaktív személyeket is elértek, amelyre a 2011 előtti programok nem voltak képesek. Ez a jelentős aktiválási hatás különösen a 2012–2013-as évekre volt jellemző. Ekkor a közfoglalkoztatás adta az éves foglalkoztatás-növekmény több mint felét.

A foglalkoztatottak száma 2023-ban historikusan magas szinten alakult, lassuló ütemben ugyan, de tovább bővült a foglalkoztatás. A 15–74 éves foglalkoztatottak átlagos létszáma 4 millió 724,3 ezer főre nőtt ebben az évben, ez 765,5 ezer fővel több, mint 2012-ben volt. A foglalkoztatás szintje a 2023. szeptember–novemberi gördülő

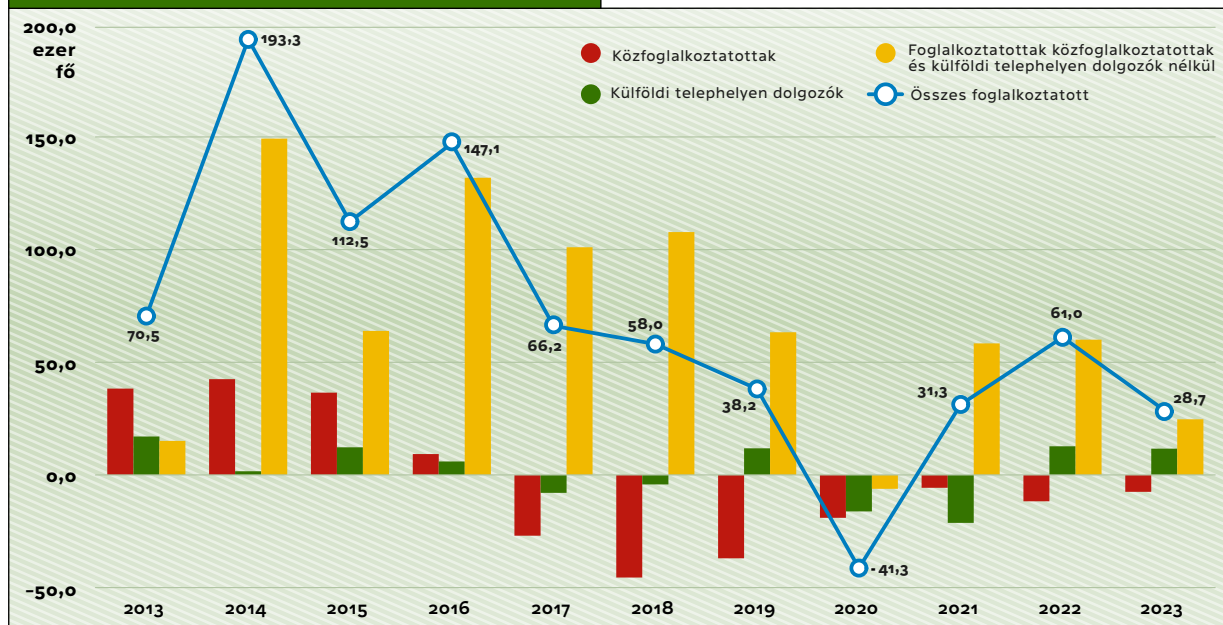
negyedévben érte el a tetőpontját, ami az eddig mért legmagasabb értéket takarja¹ [1. ábra].

A 2024-es évet (augusztusig) szintén a mérsékelt növekedés jellemezte a foglalkoztatottak számában: minden negyedévben nőtt (de 1% alatti mértékben) a létszámuk az előző év azonos időszakához képest.

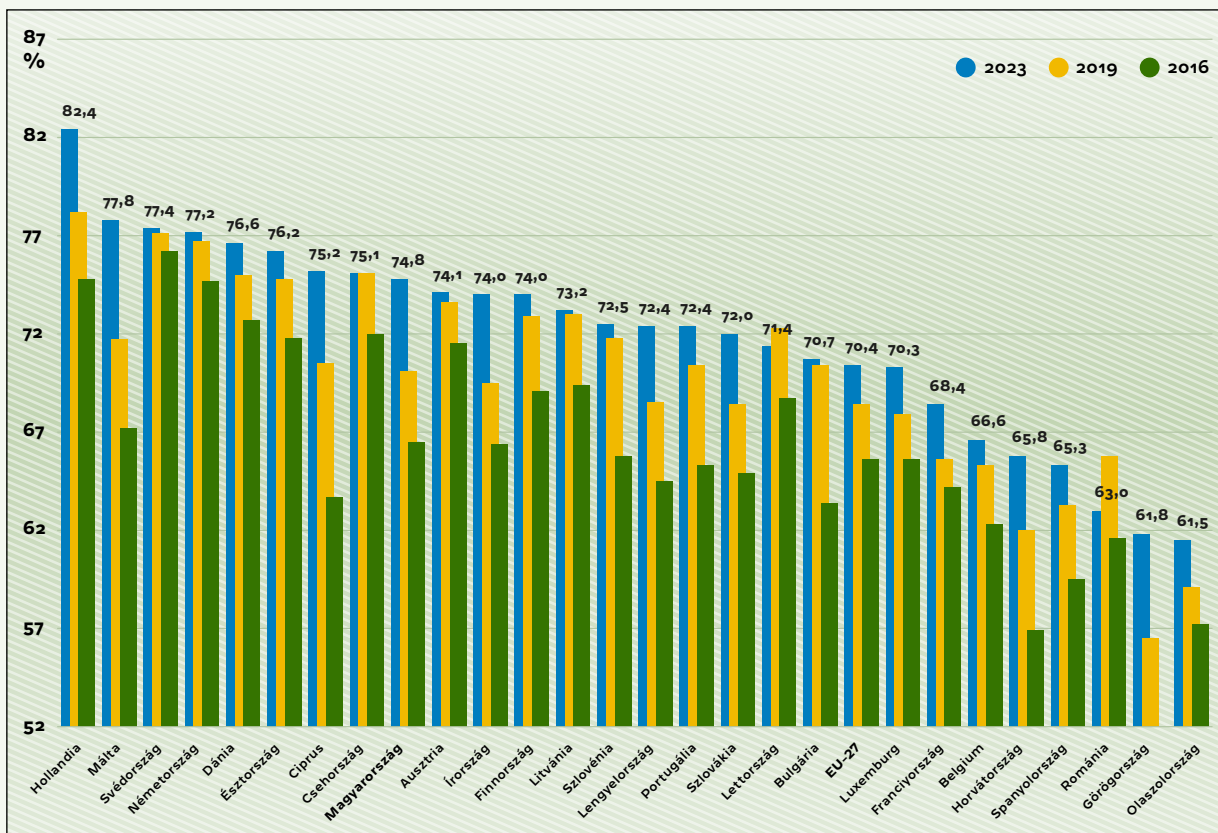
Az elmúlt 13 év alatt közel 20%-pontos emelkedés volt tapasztalható a 15–64 évesek foglalkoztatási rátája értékében. Az Európai Unió tagállamainak rangsorában Magyarország 2023-ban a 9. legmagasabb értéket vette fel (2011-ben a harmadik legalacsonyabb értékkel rendelkezett), az unió átlagát pedig 4,4%-ponttal haladja meg [2. ábra].

A foglalkoztatottak számának enyhe növekedése mellett a munkanélküliek száma is növekedést mutatott 2023-ban. A 15–74 éves munkanélküliek átlagos létszáma 2023-ban 201,2 ezer fő volt, a munkanélküliségi ráta 4,1%-ot tett ki. Nemzetközi összehasonlításban az egyik legalacsonyabb értékkel rendelkezünk az uniós tagországok között, míg az uniós átlag 6,1%, a magyar 4,1%

1. ábra: A 15–74 éves foglalkoztatottak számának változása az előző évhez képest. (Forrás: Központi Statisztikai Hivatal Munkaerő-felmérés)

1 <https://www.ksh.hu/s/helyzetkep-2023/#/kiadvany/munkaeropiac/a-15-74-eves-foglalkoztatottak-szamanak-negyedevenkent-alakulasa>

2. ábra: A 15-64 évesek foglalkoztatási rátája az unió tagállamaiban, 2016-2019-2023. (Forrás: Eurostat-Labor Force Survey)

volt 2023-ban. A 15-74 éves munkanélküliek száma 27,2 ezer fővel, a munkanélküliségi ráta viszont 0,5 %-ponttal nőtt egy év alatt [3. ábra].

2023-ban az előző évhez képest fokozódott a munkaerőpiaci aktivitás – vagyis nőtt az aktívak népességen belüli aránya –, de a munkanélküliek létszámnövekedése nagyobb arányú volt, mint a foglalkoztatottaké. A potenciális munkaerő-tartalék² létszáma 2023-ban átlagosan 300 ezer fő volt, 15 ezerrel több, mint 2022-ben. A növekedést elsősorban a munkanélküliek létszámának emelkedése okozta³.

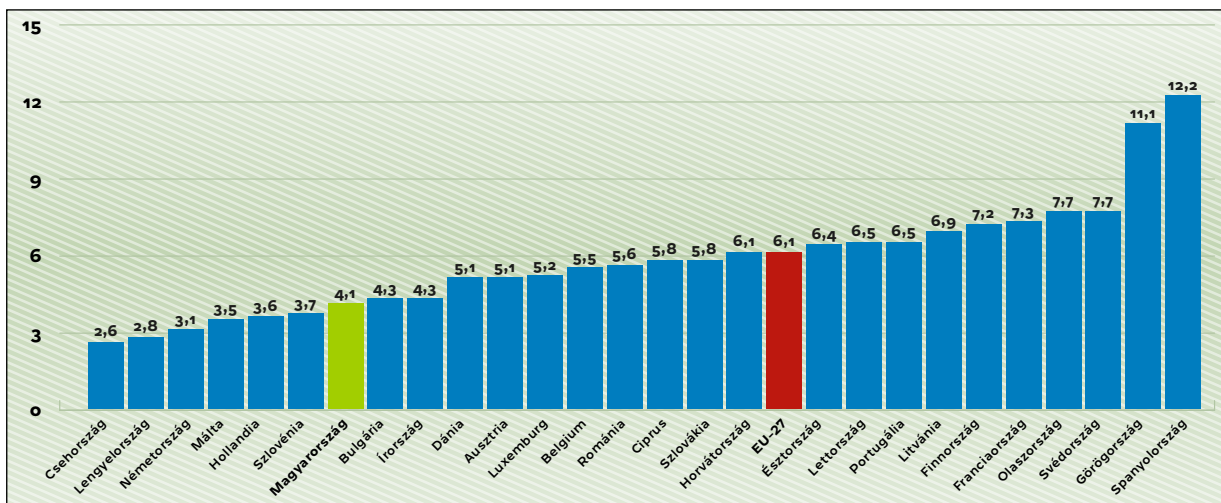
2 A munkanélküliek, az alulfoglalkoztatottak, a dolgozni szándékozó, de munkát aktívan nem kereső, vagy a rendelkezésre állás kritériumát nem teljesítő inaktívak együtt jelentik az ún. potenciális munkaerő-tartalékot

3 <https://www.ksh.hu/s/helyzetkep-2023/#/kiadvany/munkaeropiac/a-15-74-es-foglalkoztatottak-szamanak-negyedevenkent-alakulasa>

A potenciális munkaerő-tartalékba tartozók több mint egyharmada Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar vármegyében él. Többségüknek nincs érettségije, harmaduknak csak alapfokú végzettsége van, 14%-uk rendelkezik felsőfokú végzettséggel. Azok nagy része, akiknek már volt munkatapasztalatuk, korábban fizikai munkát végeztek, jellemzően a feldolgozó- és az építőiparban, a kereskedelemben, illetve közfoglalkoztatottként dolgoznak⁴.

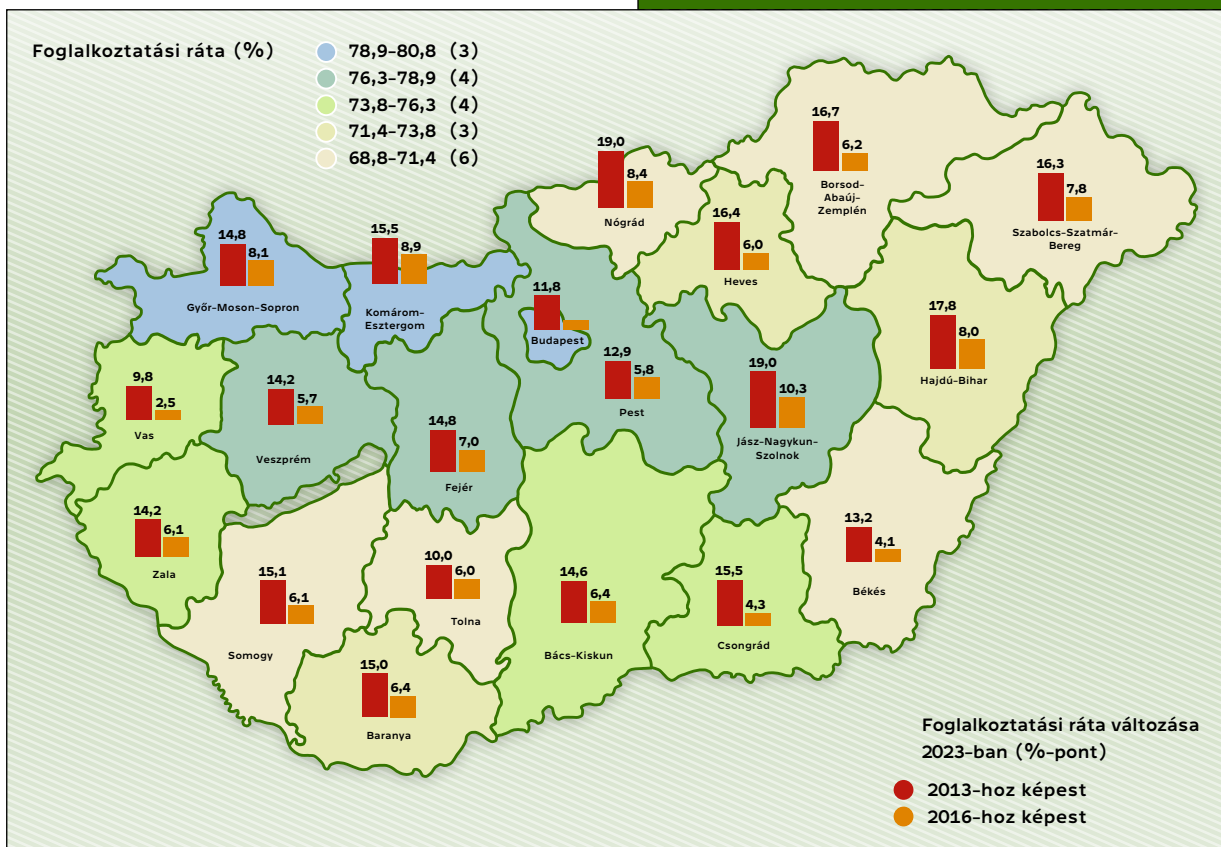
Ami a munkaerőpiaci területi különbségeit illeti, a foglalkoztatottság szintje (a 2023. éves adatokat tekintve) Budapestet (79,2%) is megelőzve, Győr-Moson-Sopron (80,8%) vármegyében volt a legmagasabb, továbbá kiemelhető még Komárom-Esztergom vármegye a 78,9%-os értékével. A legkedvezőbb és a legrosszabb

4 KSH: Munkaerőpiaci folyamatok, 2023. III. negyedév <https://www.ksh.hu/s/kiadvanyok/munkaeropiaci-folyamatok-2023-iii-negyedev/index.html>

3. ábra: A munkanélküliségi ráta alakulása a 15-74 évesek körében 2023-ban. (Forrás: Eurostat-Labor Force Survey)

4. ábra: Foglalkoztatási ráta alakulása 2023-ban a 15-64 évesek körében és változása 2013-hoz és 2016-hoz képest. (Forrás: Központi Statisztikai Hivatal Munkaerő-felmérés)

helyzetű vármegye közötti különbség továbbra is magas, 12%-pontos. A legalacsonyabb foglalkoztatási rátával négy vármegye rendelkezik: Tolna, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Borsod-Abaúj-Zemplén és Somogy vármegyében is 68,8-68,8%-ot mutatott [4. ábra].

2023-ban a legmagasabb munkanélküliségi rátával Somogy (8,7%) és Szabolcs-Szatmár-Bereg (8,8%) vármegye rendelkezett. 2% alatti munkanélküliségi ráta Komárom-Esztergom és Győr-Moson-Sopron vármegyében volt megfigyelhető. 2013-hoz képest kivétel nélkül minden vármegyében csökkent a munkanélküliségi ráta értéke. Kiemelhető Csongrád-Csanád vármegye, ahol jelentős javulás figyelhető meg: a 2013. évi 11,8%-ról a 2014. évre 6,9%-ra, majd 2023-ra 2,4%-ra mérséklődött a munkanélküliségi ráta [5. ábra].

2022. január 1-jétől jogszabályi szinten a mindenkor minimálbér 50%-ában állapították meg a közfoglalkoz-

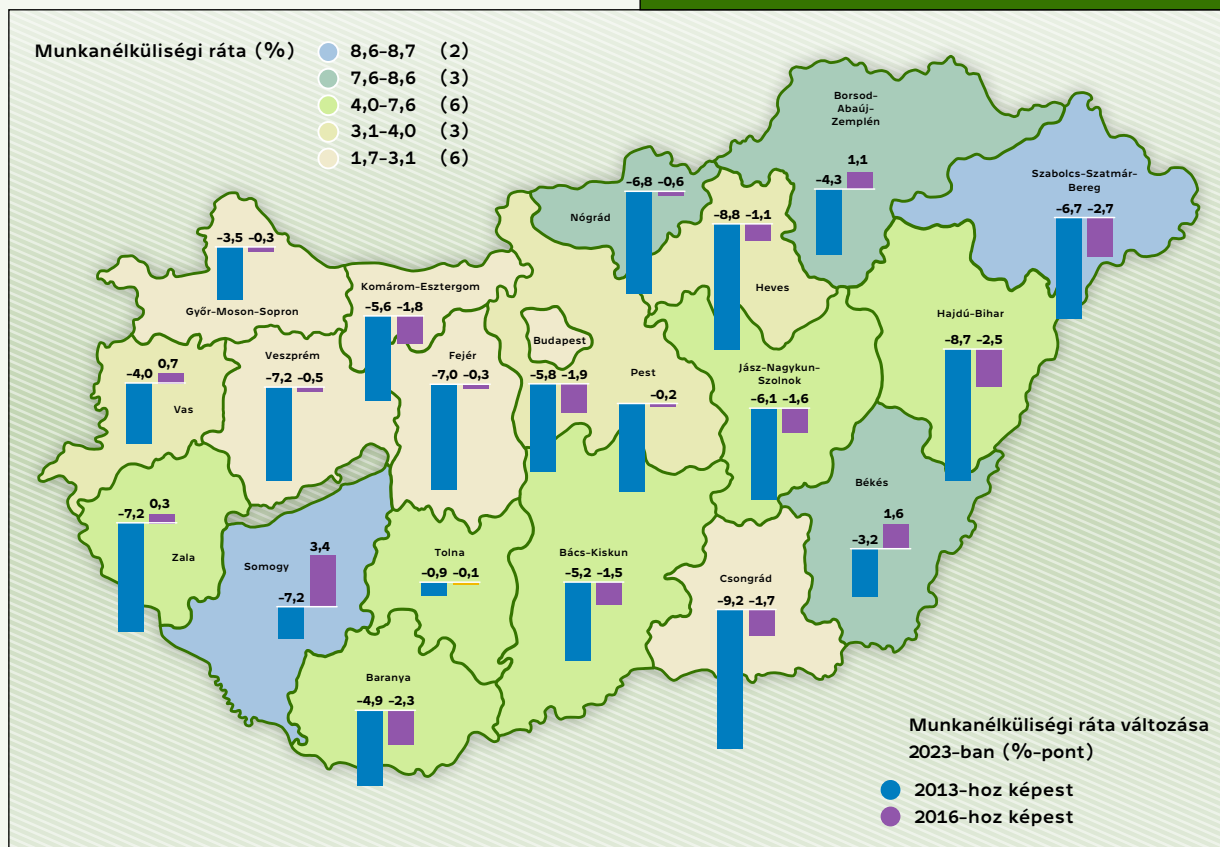
tatási bér szintjét. Összességében a teljes időszak alatt – a 2011-es béreket bázisnak véve – 2024-re a minimálbér 242%-kal nőtt (bruttó 78,0 ezer forintról 266,8 ezer forintra), a közfoglalkoztatási bér 134%-kal emelkedett (bruttó 57,0 ezer forintról 133,4 ezer forintra) [6. ábra].

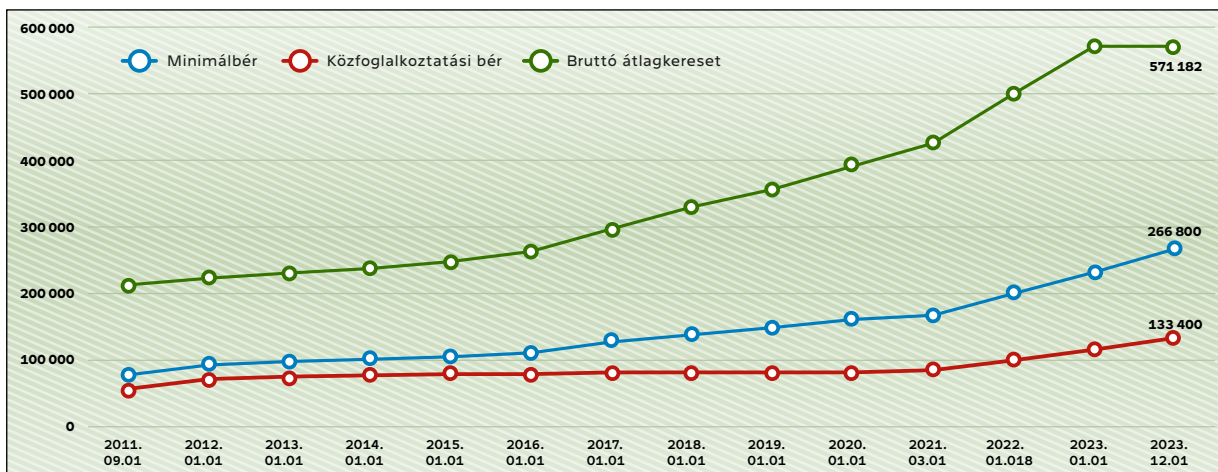
A nyilvántartott álláskereső trendjei

A nyilvántartott álláskeresők zárónapi létszáma 2011 óta fokozatosan csökkent, 2023-ra a számuk 231,8 ezer főre csökkent, amely az elmúlt 12 évet tekintve is a legalacsonyabb létszám.

A csökkenés üteme azonban mérséklődött: míg 2022-ben 2021-hez képest 11,4%-kal, addig 2023-ban egy év alatt 2,7%-kal csökkent az álláskeresők létszáma [7. ábra].

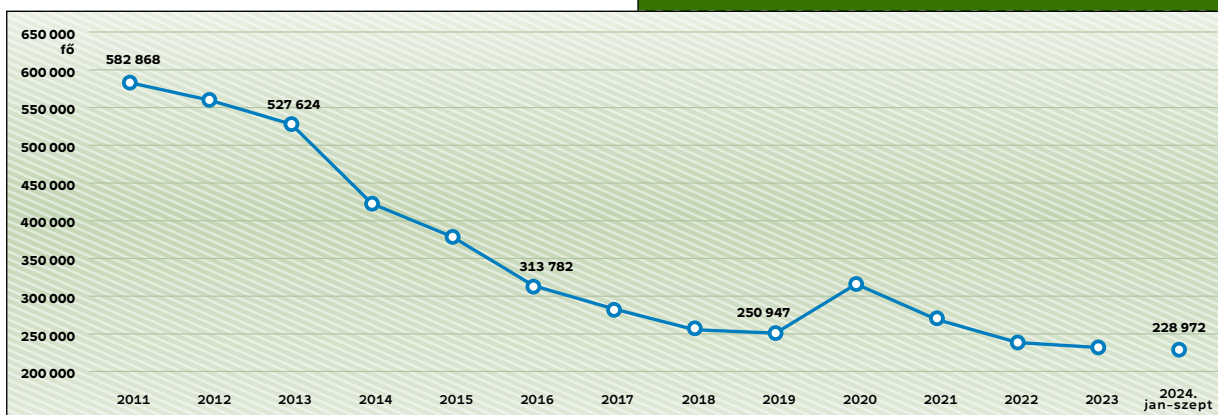
5. ábra: Munkanélküliségi ráta alakulása a 15-74 évesek körében 2023-ban és változása 2013-hoz és 2016-hoz képest.
(Forrás: Központi Statisztikai Hivatal Munkaerő-felmérés)

6. ábra: A bruttó átlagkereset, a bruttó minimálbér és a bruttó közfoglalkoztatási bér alakulása 2011 és 2024 között, forint/hó/fő. (Forrás: Központi Statisztikai Hivatal Munkaerő-felmérés)

7. ábra: Nyilvántartott álláskereső átlagos zárónapi létszáma, 2011-2024. (Forrás: NISZ adattár)

A 2023. évi (2022-höz képest vett) országos csökkenés ellenére 3 vármegyében emelkedett az álláskereső száma: a legnagyobb mértékben Budapesten (10,5%-kal), valamint Pest és Győr-Moson-Sopron vármegyékben (1,8-2,1% közötti mértékben).

Az egy év alatti legnagyobb visszaesés Baranya (11,4%-os) és Nógrád (8,0%-os) vármegyében látható, a többi vármegyében 0,1% és 6,1% közötti volt a csökkenés mértéke [8. ábra].

Az álláskereső számának trendjeiben ez egy lényeges, hatását tekintve hosszabban tartó jelenség. A pandémia alatt az álláskereső száma elsősorban a jobb munka-

erőpiaci helyzetű területeken ugrott meg, azonban ez ideiglenesnek bizonyult. A vármegyék döntő többségében 2023-ban a 2019-es alatti értékek voltak jellemzők, a fővárosban továbbra is magasabb az álláskereső létszáma, mint 2019-ben, jelentős (32,9%-os, 4,7 ezer fős) többlet figyelhető meg.

A tartós, 12 hónapnál hosszabb ideje nyilvántartásban szereplő álláskereső száma 2023-ban tovább csökkent. Átlagos zárónapi létszámuk 82,1 ezer fő volt 2023-ban, ami 9%-os egy év alatti csökkenés eredménye, de még mindig nem csökkent vissza a pandémia előtti szintre, s az összes álláskereső 35,4%-át tették ki.

Az álláskereső 60,8%-a hátrányos helyzetű településen él, 41,3%-a legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezik és 42,7%-uk nem részesül semmilyen állás-kereséshez köthető pénzügyi ellátásban [9. ábra].

Közfoglalkoztatás számokban

A közfoglalkoztatás 2011-ben induló új rendszerének első néhány évében az azonnali munkahelyteremtés volt a cél: minél több ember bevonása a közfoglalkoztatásba.

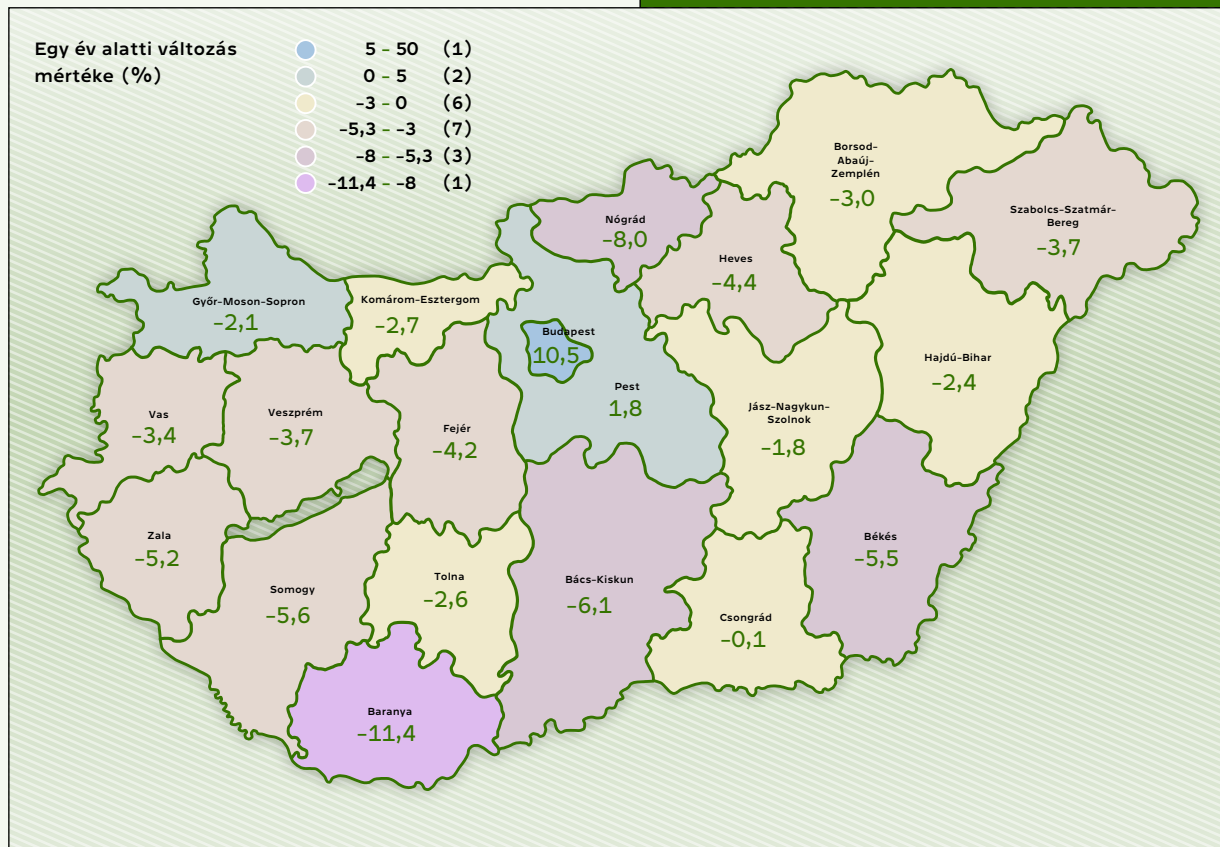
Így tehát a közfoglalkoztatás első 6 évére a bővülő bevonás és a résztvevők egyre növekvő foglalkoztatási időtartamai voltak a jellemzők. 2011-ben 235,9 ezer fő dolgozott legalább egy napot közfoglalkoztatás keretében, a bevontak azonban jellemzően csak rövid ideig, átlagosan alig 3,8 hónapig dolgoztak, így éves átlagos létszámuk csupán 73,5 ezer főt tett ki. 2011-től 2016-ig folyamatosan és erősen nőtt a közfoglalkoztatás volume-

ne. 2016-ra az átlagos létszám 223,5 ezer főre emelkedett és elérte a tetőpontot, majd a kormányzati elvárásoknak megfelelően 2016-tól kezdve folyamatosan, évről évre csökkent a résztvevők létszáma, s 2023-ra egészen 67,6 ezer főre mérséklődött [10. ábra].

Ez a tendencia jól mutatja, hogy „ma Magyarországon, aki tud és akar dolgozni, az talál is munkát, ezen az úton pedig fontos lehetőség a közfoglalkoztatás” – mondta el Dr. Koncz Zsófia, a Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye 6. sz. választókerület országgyűlési képviselője, a Kulturális és Innovációs Minisztérium családokért felelős államtitkára.

A közfoglalkoztatás három fő típusát tekintve elmondható, hogy a résztvevők relatív többsége 2011-ben rövid időtartamú programban, 2013-ban és 2015-ben járási

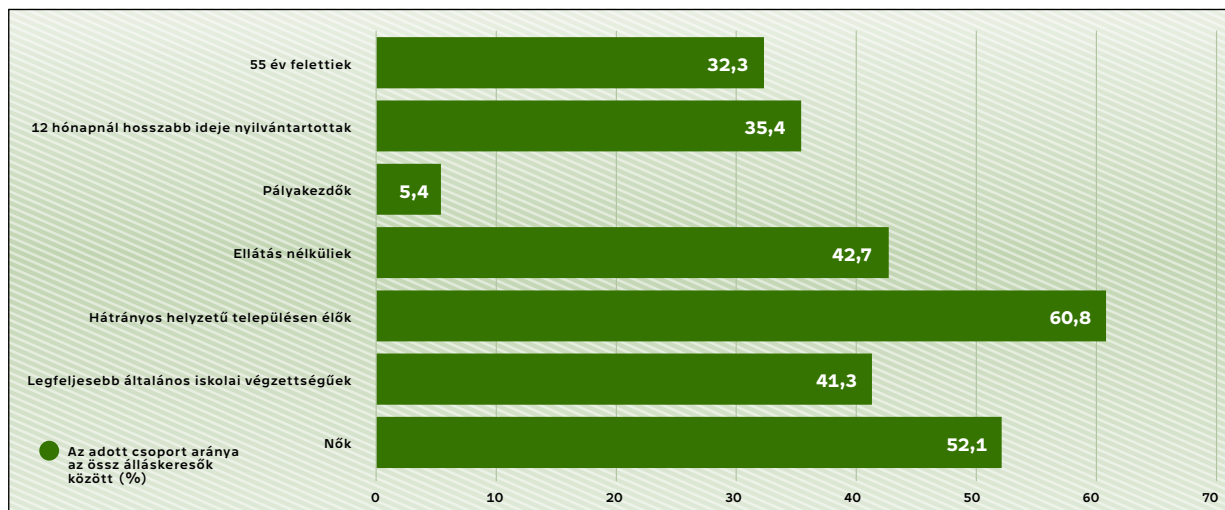
8. ábra: A nyilvántartott álláskereső számának egy év alatti változása 2023-ban, %. (Forrás: NISZ adattár, a vármegye az egyén lakóhelyét jelöli.)

startmunka mintaprogramban vett részt. A többi évben a hosszabb időtartamú programok domináltak [11. ábra].

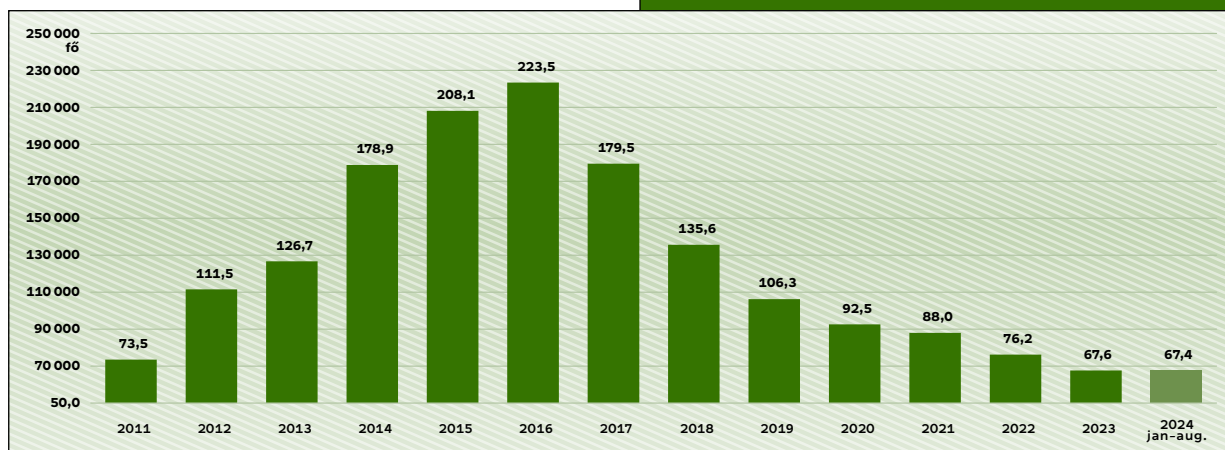
Az aktiválás, az álláskereső bevonása a közfoglalkoztatásba területileg célzottan, a hátrányos helyzetű településeken élőkre és az alacsony végzettséggel rendelkezőkre fókuszálva valósult meg. A kedvezőbb helyzetű településeken 2011 és 2016 között 7,4%-ról 26,7%-ra nőtt az aktiválási arány, amely alacsony szintről indult, és érte el 2016-ban a tetőpontját, majd 2020-ban 9,1%-ra esett vissza, végül 2023-ban 8,4%-ot tett ki az álláskereső közfoglalkoztatási aktiválása.

A hátrányos helyzetű településeken jóval magasabb ez az arány: 2015-ig minden évben dinamikusan növekedve 40% fölé emelkedett, legmagasabb értékét, 49,7%-ot 2016-ban érte el, ekkor az álláskereső felét aktiválta a közfoglalkoztatás ezen településeken. Az aktiválási arány a 2020-as években is 30% felett maradt. Az álláskereső csökkenésének üteme magasabb volt a hátrányos helyzetű településeken, mint a jobb gazdasági-foglalkoztatási helyzetű településeken, ahová a munkahely-bővülés koncentrálódott ebben az időszakban. Ez egyértelműen a közfoglalkoztatás közel háromszoros bővülésének volt köszönhető [12. ábra].

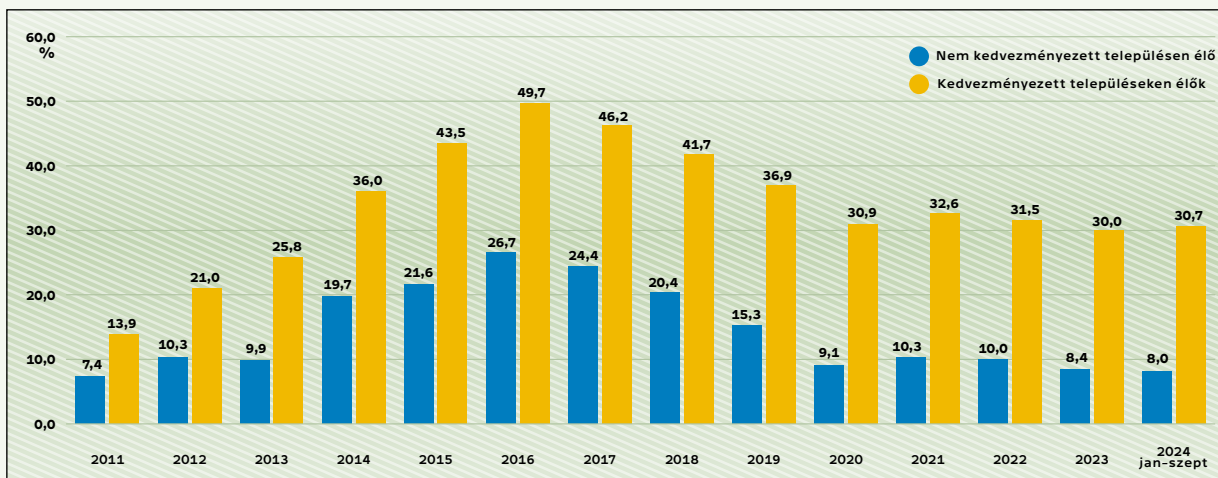
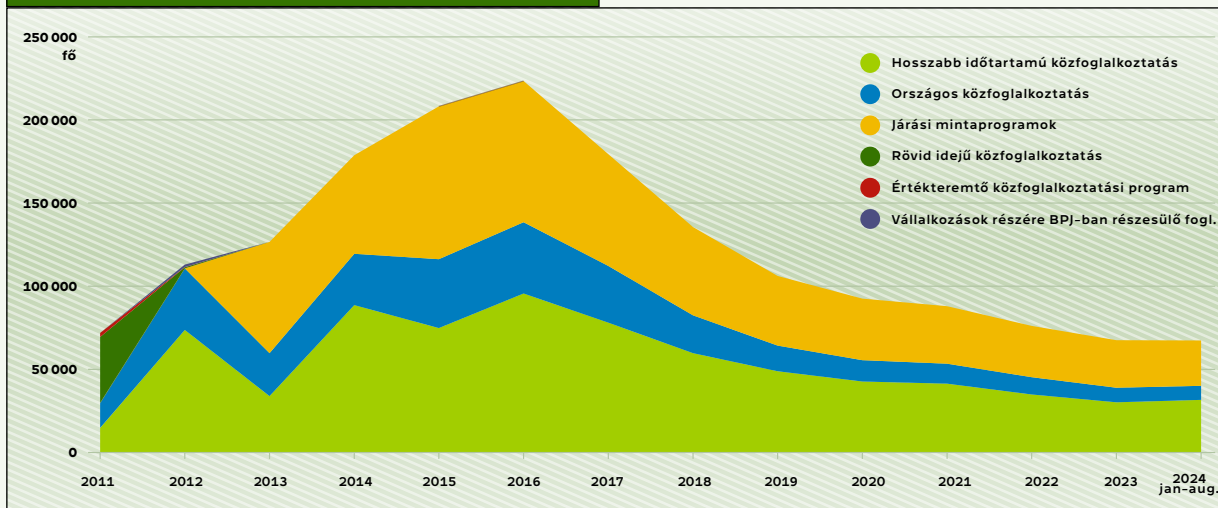

9. ábra: Nyilvántartott álláskereső profilja 2023-ban. (Forrás: NISZ adattár)

10. ábra: A közfoglalkoztatásban résztvevők átlagos létszáma 2011 és 2024. január-augusztus között. (Forrás: NISZ adattár)

11. ábra: Közfoglalkoztatottak átlagos létszáma, típusok szerint 2011 és 2024. január-augusztus között. (Forrás: NISZ adattár)

12. ábra: Aktiválási mutató [(közfoglalkoztatottak átlagos létszáma)/(közfoglalkoztatottak átlagos létszáma + nyilvántartott álláskereső átlagos zárónapi létszáma)] alakulása. (Forrás: NISZ adattár)

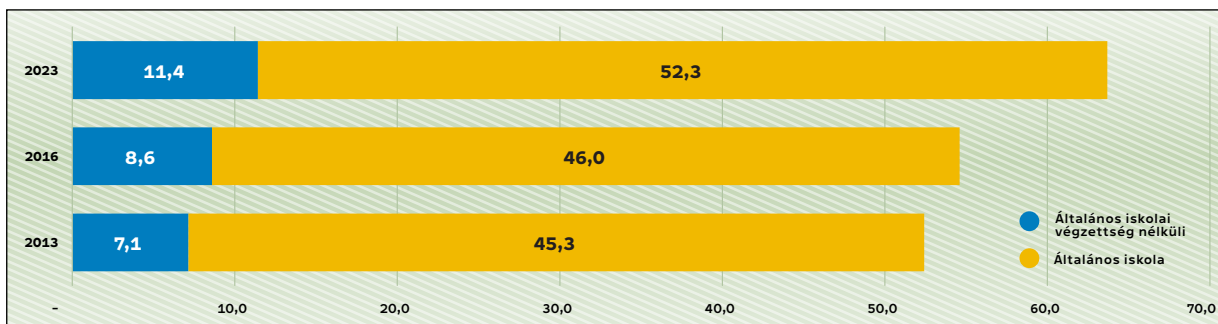
I.2 A közfoglalkoztatottak nyílt piaci elhelyezkedését befolyásoló főbb szocio-demográfiai jellemzők

Iskolai végzettség

A közfoglalkoztatottak iskolai végzettségét tekintve magas – 45% és 53% közötti – volt az elmúlt években a befejezett általános iskolai végzettséggel rendelkező személyek aránya, az ennél is alacsonyabb végzettségű, 8 osztálynál kevesebbel rendelkezők aránya további 10% körüli értéket tett ki.

A 8 általánost végzettek aránya az elmúlt 13 évben közel 10%-ponttal 52,3%-ra emelkedett 2023-ra. 2016-tól fokozatosan mérséklődött a létszámuk, miközben az összes közfoglalkoztatottakon belüli arányuk nőtt. Az általános iskolát el nem végzők száma 2023-ra 7,7 ezer főre csökkent, arányuk pedig 11,4%-ra emelkedett.

A közfoglalkoztatottak csaknem kétharmada már az alacsony képzettséggel rendelkezők csoportjába tartozik. 2024. január-szeptemberben a legfeljebb 8 általános

13. ábra: A közfoglalkoztatottak között a legfeljebb 8 általános iskolát végzettek aránya, %. (Forrás: NISZ adattár)

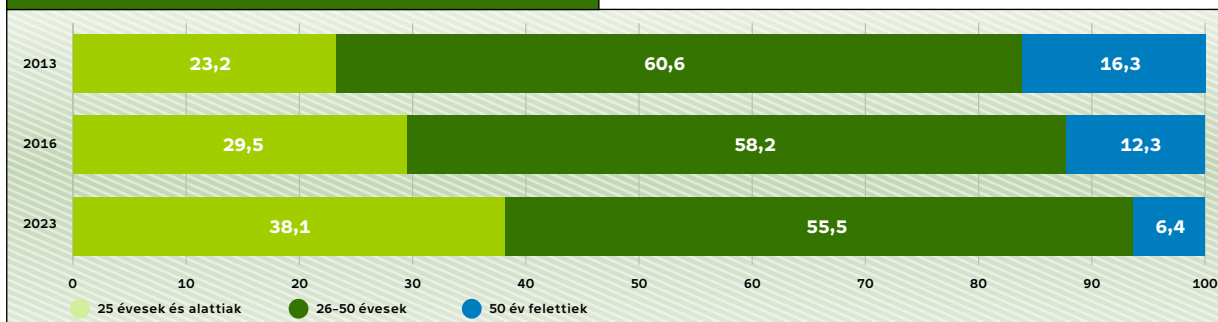
iskolát végzettek száma 43,3 ezer főt tett ki, arányuk pedig 64,5%-ot ért el [13. ábra].

A középfokú végzettséggel rendelkező közfoglalkoztatottak aránya 45%-ról 35%-ra csökkent, számuk is jelentős mértékben esett vissza. 2023-ban a középfokú végzettséggel rendelkező közfoglalkoztatottak száma 23,8 ezer fő volt. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a kezdetben sem magas 2,5%-ról 1% körüli értékre csökkent, számuk pedig az elmúlt 3 évben ezer fő alatt maradt.

Életkor

Életkoruk szerint a közfoglalkoztatottak között 2011-ben a legjobb munkavállalási korú, 26 és 50 év közötti személyek tették ki a létszám több mint 70%-át. Az első években még viszonylag magas, 15% volt a 25 évesek és alattiak aránya és az idősebb, 50 év feletti személyek aránya 17%-ra volt tehető. A későbbi években a kor szerinti eloszlás jelentősen változott. A 25 évesek

14. ábra: Közfoglalkoztatottak átlagos létszámának megoszlása korcsoport szerint. (Forrás: NISZ adattár)

és alattiak aránya 2019-ben 5%-ot tett ki, s 2023-ban 6,4%-ot mutatott. Az 50 év feletti korosztály arányában rögtön az időszak kezdetén, 2011 és 2012 között volt egy megugrás: 16,9%-ról 20%-ra emelkedett arányuk, köszönhetően az 50 év feletti személyeket érintő, szociális juttatásokra vonatkozó változásoknak. Ezt követően évről évre fokozatosan nőtt az 50 év feletti aránya, 2023-ban 38,1%-ot. Egy lassú, de fokozatos idősödést figyelhetünk meg a közfoglalkoztatottak körében [14. ábra].

A közfoglalkoztatottak neme

Fontos különbség látszik a férfi és női közfoglalkoztatottak korszerkezetét tekintve. Míg a férfi közfoglalkoztatottak 44,2%-a 50 évesnél idősebb, addig a nőknél 10%-ponttal alacsonyabb, 34,5%-os az 50 évesnél idősebbek aránya a 2023-as adatok alapján. A legjobb munkavállalási korú (25-50 évesek) személyek ellenben a nők körében lényegesen többen vannak (59,5%), mint a férfiak között (48,7%). Ez arra utal, hogy a közfoglalkoztatás egyre inkább a vidéki, kistelepülésen élő, gondozási kötelezettséggel rendelkező nőknek jelenti a munkaerőpiaci integráció lehetőségét akkor, amikor a helyben végezhető munka nagy érték számukra. A férfiak

körében jóval jelentősebb az idősebbek visszaszorulása a közfoglalkoztatásba.

A közfoglalkoztatásban dolgozók között 2017-ben haladta meg először a nők létszáma a férfiakét, a 2023-as adatok szerint immár a közfoglalkoztatottak domináns része, 61,7%-a volt nő.

„Májusban lesz 4 éve, hogy közfoglalkoztatásban dolgozom. Korábban Pápán dolgoztam egy üzemben, betanított munkásként. 10 éves a gyermekem, és mivel nincs segítségem, több műszakos munkát nem tudok vállalni. Itt, Nyárádon rugalmasan állnak hozzá a munkavégzéshez, így az itt végzett munka mellett el tudom látni a gyermekem is” – mesélte Krisztina, a Veszprém vármegyei járási központtól, Pápától 10 km-re található Nyárád település közfoglalkoztatottja, aki jelenleg a közfoglalkoztatás keretében működő zöldség- és gyümölcsfeldolgozó üzemben dolgozik.

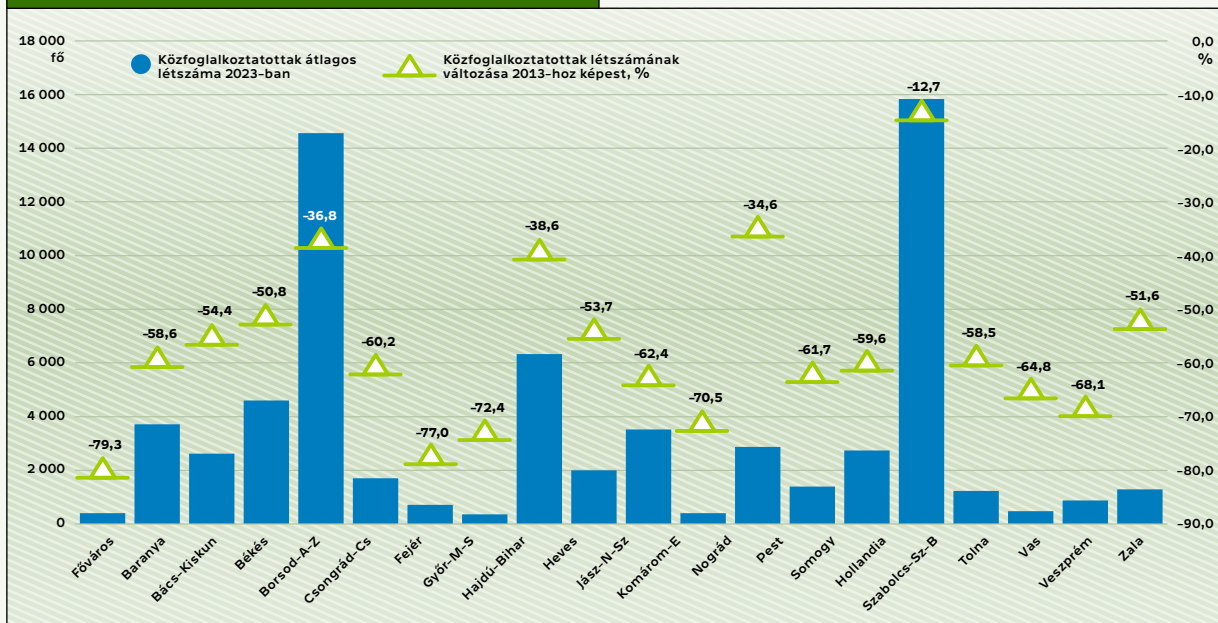
Hozzá hasonlóan Márta is a család miatt választotta a közfoglalkoztatást: „A gyerekeim most 9, 11 és 15 évesek, édesanyám sajnos nincs velünk már, anyósom is idős, a férjem mezőgazdaságban dolgozik, így segítség

híján 3 gyerek mellett nem tudtam a kereskedelembe visszamenni dolgozni. Így, hogy helyben dolgozom, én is el tudom látni a munkát a családdal.” Ugyanezen okokból Anasztázia is a közfoglalkoztatást választotta. „Mi is nagy családot alapítottunk, 3 gyerek mellett viszont nehezebb visszamenni dolgozni. Azt gondolom, hogy a legfőbb oka, amiért itt vagyunk a közfoglalkoztatásban, hogy helyben van a munkahely, valamint rugalmas és megértő a közeg. Segítünk egymásnak, szeretünk is itt dolgozni. Polgármester úr megért minket, rugalmas időbeosztással is segít, hogy kiegyensúlyozottan tudjuk ellátni a feladatainkat.”

A bevételeiket idénymunkával nem tudják kiegészíteni, ahogy Márta fogalmaz: „Sajnos az idénymunka ugyanúgy nem fér bele az időnkbe, mint ahogy nem tudunk a gyerekekrevelés, a család ellátása mellett más munkahelyen sem dolgozni.”

A férfiak részvételének aránya a hajléktalan mintaprogramban fordított arányosságot mutat, melyet Szanyi Gergely, a Baptista Szeretetszolgálat projektvezetője is megerősített: „Ha a hajléktalan mintaprogram esetében a nemek arányát nézzük, fordított tendenciát tapasztalunk. Nagyobb a férfiak aránya és egy átlagéletkor emelkedést is megfigyeltünk” – mondta el.

15. ábra: A közfoglalkoztatottak létszáma 2023-ban és annak változása 2013-hoz képest, vármegyénként. (Forrás: NISZ adattár)

Lakóhely elhelyezkedése

A közfoglalkoztatás területi szempontból 2023-ban is a rosszabb gazdasági-foglalkoztatási helyzetű területekre koncentrált. A közfoglalkoztatottak 45 százaléka Szabolcs-Szatmár-Bereg és Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében élt, s ennek a két vármegyének növekedett a részaránya évről évre a teljes közfoglalkoztatott létszámon belül. Ez azt mutatja, hogy a két legtöbb közfoglalkoztatottnak munkát adó vármegyében kevésbé csökkent a közfoglalkoztatottak létszáma az utóbbi években, mint országosan. Hajdú-Bihar vármegyében élt a közfoglalkoztatottak további 9,4 százaléka. Ez az arány itt és a többi vármegyében alig változott az elmúlt években.

Hosszú távú idősíkon azonban az látható, hogy a kezdeti évekhez képest 2023-ban a jobb gazdasági helyzetű vármegyékben, Budapesten, valamint Fejér, Komárom-Esztergom, Győr-Moson-Sopron vármegyében erőteljesebben csökkent a közfoglalkoztatottak száma. Ezekben a vármegyékben 2023-ban több mint 70%-kal kevesebb közfoglalkoztatott dolgozott, mint 2013-ban, miközben Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében csupán 12,7%-kal csökkent a létszám. Borsod-Abaúj-Zemplén, Nógrád és Hajdú-Bihar vármegyében is 40% alatt maradt a csökkenés volumene [15. ábra].

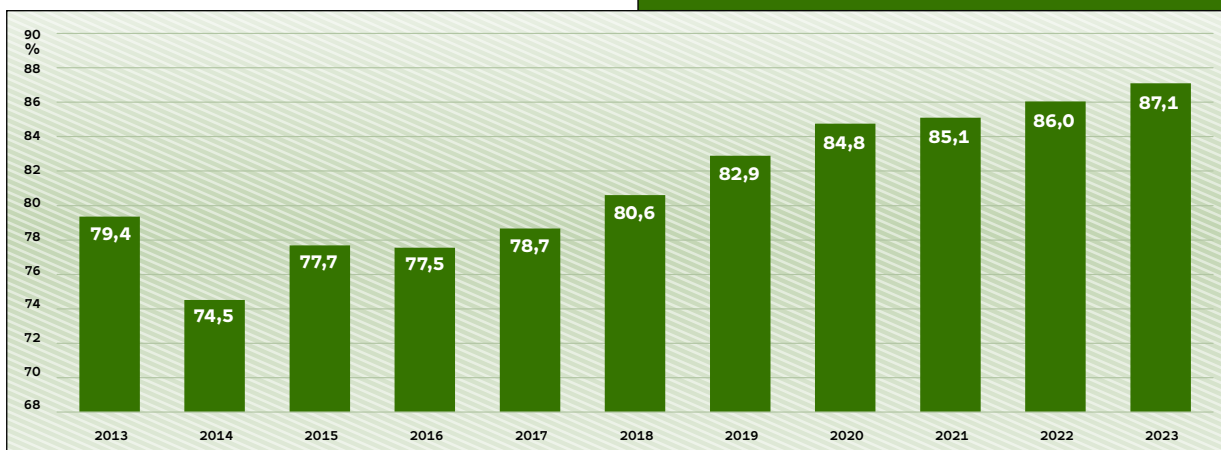
A közfoglalkoztatottak átlagos létszámát a munkavállalási korú lakosság létszámához viszonyító közfoglalkoztatási mutató alapján a közfoglalkoztatás relatív súlya a Fehérgyarmati, Cigándi, Gönci, Edelényi, Encsi, Sellyei, Csengeri

és Szikszói járásokban a legmagasabb. Ezekben a járásokban a közfoglalkoztatottak átlagos létszáma közelíti az álláskeresők számát, és eléri az ott élő összes munkavállalói korú lakos 8-12 százalékát (nagyjából tehát minden 10. aktív korú lakost.) Ezekben a járásokban találjuk azokat a jellemzően kistelepüléseket, ahol a közfoglalkoztatottak aránya a község munkavállalási korú népességének több mint 30%-át teszi ki. Ilyen település volt 2023-ban Magosliget, Kány, Rakacaszend, Pusztaradvány, Kispalád, Uszka, Hirics, Égerszög, Nyírpilis és Felsőgyag.

A közfoglalkoztatás elsődleges célcsoportjai közé tartoznak mind a hátrányos helyzetű településen⁵ élő személyek, mind pedig az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező, szakképzettség nélküli álláskeresők. A területi célzást jól mutatja, hogy a közfoglalkoztatottak 87,1 százaléka rossz gazdasági-foglalkoztatási helyzete miatt kedvezményezett településen élt 2023-ban. A kedvezményezett településeken élő közfoglalkoztatottak aránya az elmúlt években fokozatosan nőtt. 2023-ban a 2060 kedvezményezett településből 2014 településen jelen volt a közfoglalkoztatás (élt itt közfoglalkoztatott) [16. ábra].

5 Hátrányos helyzetű települések: A kedvezményezett járások besorolásáról" szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet alapján kedvezményezett járásokhoz tartozó települések, vagy a „Kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről” szóló 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet alapján a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések vagy jelentős munkanélküliséggel sújtott települések tartoznak ebbe a kategóriába.

16. ábra: Közfoglalkoztatottak között a kedvezményezett településen élő közfoglalkoztatottak aránya, %. (Forrás: NISZ adattár)

2023	Kedvezményezett településen élő		Nem kedvezményezett településen élő		Összesen	
	fő	%	fő	%	fő	%
általános iskolai végzettség nélküli	6 992	10,4	698	1,0	7 690	11,4
általános iskola	31 398	46,7	3 724	5,5	35 122	52,3
szakmunkásképző, szakiskola	12 924	19,2	2 032	3,0	14 955	22,3
szakközépiskola, gimnázium	6 692	10,0	1 428	2,1	8 121	12,1
felsőfokú	419	0,6	315	0,5	734	1,1
Összesen	58 891	87,6	8 305	12,4	67 196	100,0

A teljes közfoglalkoztatotti létszámon belüli arányok esetén látszik, hogy 2023-ban a közfoglalkoztatottak 94,1%-a vagy gazdasági-foglalkoztatási szempontból kedvezőtlen helyzetű településen élt vagy alacsony iskolai végzettséggel rendelkezett. A közfoglalkoztatottak 56,8%-a esetén mindkét, az elhelyezkedést erősen megnehezítő feltétel fennállt [1. táblázat].

Összességében tehát az elmúlt 13 évben a közfoglalkoztatottak között emelkedett a hátrányos helyzetű településeken élők, az alacsonyabb, legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők, az idősebbek és a nők aránya. Mivel a közfoglalkoztatásban egyre inkább jellemző, hogy évről évre a korábban is foglalkoztatottak kerülnek felvételre, döntően azok maradnak a közfoglalkoztatásban, akik foglalkoztathatósága a legrosszabb, és kimozdításuk az elsődleges munkaerőpiac felé a foglalkoztatási szolgálat részéről egyre nehezebb feladatot jelent.

Dr. Takács Árpád, Békés vármegye főispánja szerint „tovább kell erősíteniünk e foglalkoztatási forma tranzitfoglalkoztatás jellegét. A közfoglalkoztatásban – szemmel láthatóan – azok »ragadnak bent« tartósan, akik több, foglalkoztatást nehezítő körülménnyel kénytelenek egyszerre szembenézni. Részükre komplex munkaerő-fejlesztési programok indítása indokolt. Hiszek abban, hogy a közfoglalkoztatás senki számára nem lehet hosszú távú cél, sokkal inkább egy lehetőség, ami megteremti a visszatérés esélyét az elsődleges munkaerőpiacra. Egy nagyon hatékony foglalkoztatáspolitikai eszköz, aminek létjogosultsága vitathatatlan. A közfoglalkoztatottak az értékteremtés letéteményesei” – hangsúlyozta a főispán.

1. táblázat: A közfoglalkoztatottak átlagos létszáma legmagasabb iskolai végzettségük és lakóhelyük helyzete szerint a 2023. évben. (Forrás: BM-NISZ, adattár)

A Tápiószőlősen (Pest vármegye) gazdaságélénkítő program keretében 2022-ben elkészült minta-kertészetben dolgozó főliakertész vezetője elmondta, hogy „a fő cél az volt, hogy munkát adjunk azon embereknek, akik álláskereső voltak a községben. Amikor elkezdtük a főliás kertészetet, a munka értelmét akartuk megmutatni nekik. Ma is emlékszem, hogy olyan boldogok voltak, amikor szedték a paprikát, és látták, mennyi láda gyűlt össze.” A létszám csökkenésével kapcsolatosan kifejtette, hogy „tulajdonképpen azok maradtak itt, akik már máshol nem tudják megállni a helyüket. Segíteniünk kell az ilyen embereket is, és mi ezt a település részéről felvállaljuk, mert őket más már nem foglalkoztatná.”

A résztvevőket a közfoglalkoztatási programok nagy részében alacsony képzettséget igénylő, szakképzettség nélkül betölthető munkakörökben alkalmazzák a közfoglalkoztatók [2. táblázat].

A közfoglalkoztatottak munkaerőpiaci esélyeinek alakulása a programok befejezését követően

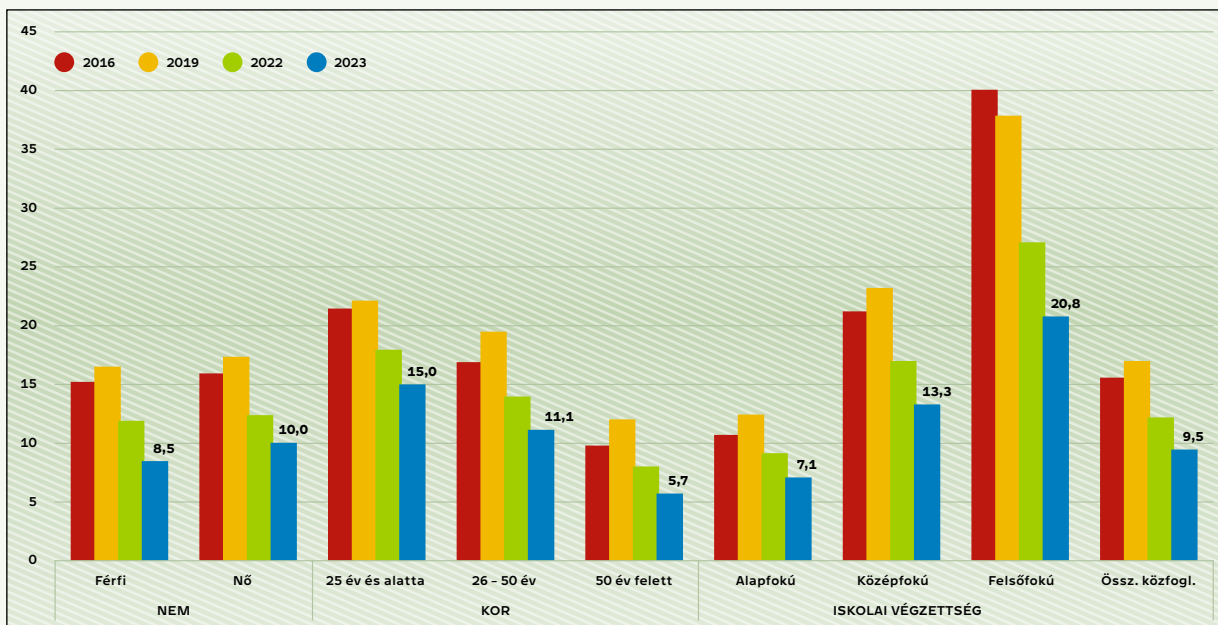
A Belügyminisztérium a közfoglalkoztatásból kilépő személyek esetén minden egyes kilépésüket követően vizsgálja munkaerőpiaci státuszukat a támogatást követő 180. napra vonatkozóan. Ez a mutató azok arányát mutatja meg, akik a támogatást követő 180. napon munkában álltak a kilépők közül, valamint azt, hogy mekkora részarányuk rendelkezett nyílt munkaerőpiaci jogviszonnyal. A vizsgálat alapja az adóhatóság által kezelt, biztosított

Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása		Országos közfoglalkoztatási program támogatása		Járási startmunka mintaprogram támogatása	
Munkakör	Létszám	Munkakör	Létszám	Munkakör	Létszám
Egyéb, egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	20 141	Egyszerű építőipari foglalkozások	1 777	Egyéb egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozások	16 045
Takarítók és kisegítők	4 531	Egyéb egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozások	1 729	Egyszerű mezőgazdasági, erdészeti, vadászati és halászati foglalkozások	5 611
Szemétygyűjtők és hasonló foglalkozások	1 272	Egyszerű mezőgazdasági, erdészeti, vadászati és halászati foglalkozások	1 284	Egyszerű építőipari foglalkozások	2 213
Általános irodai, ügyviteli foglalkozások	608	Takarítók és kisegítők	807	Üzemfenntartási foglalkozások	794
Egyszerű mezőgazdasági, erdészeti, vadászati és halászati foglalkozások	386	Egyszerű ipari foglalkozások	778	Egyszerű ipari foglalkozások	668
Személygondozási foglalkozások	371	Általános irodai, ügyviteli foglalkozások	407	Általános irodai, ügyviteli foglalkozások	461
Üzemfenntartási foglalkozások	349	Erdőgazdálkodási foglalkozások	268	Növénytermesztési foglalkozások	346
Egyéb irodai, ügyviteli foglalkozások	333	Irodai szaknyilvántartási foglalkozások	223	Szemétygyűjtők és hasonló foglalkozások	316
Egyszerű ipari foglalkozások	307	Növénytermesztési foglalkozások	163	Egyéb műszaki foglalkozások	171
Egyéb ügyintézők	229	Üzemfenntartási foglalkozások	156	Egyéb szolgáltatási foglalkozások	167

2. táblázat: A közfoglalkoztatás egyes típusaiban betöltött munkakörök TOP listája a 2023. évi átlagos létszám alapján, FEOR-08 alcsoport. (Forrás: BM-NISZ, adattár)

3. táblázat: A közfoglalkoztatottak nyomon követési adatai a kilépéstől számított 180. napon. (Forrás: BM-NISZ, adattárház)

Támogatás vége	A közfoglalkoztatási programokból kilépők létszáma foglalkoztatási jogviszonyuk szerint a kilépéstől számított 180. napon (fő)					A kilépők közül elhelyezkedettek aránya (%)	
	Elsődleges munkaerő-piaci jogviszonnyal rendelkezik	Közfoglalkoztatottként dolgozik	Nyilvántartott álláskezeső	Ismeretlen státuszú	ÖSSZESEN	Elsődleges munkaerő-piaci jogviszonnyal rendelkezik	Közfoglalkoztatottként dolgozik
2016	57 873	208 394	59 961	45 429	371 657	15,6	56,1
2017	63 814	183 612	59 367	44 850	351 643	18,1	52,2
2018	58 630	167 273	58 052	38 408	322 363	18,2	51,9
2019	31 362	95 273	33 912	23 895	184 442	17,0	51,7
2020	20 543	90 295	30 438	18 504	159 780	12,9	56,5
2021	19 888	80 883	24 574	18 815	144 160	13,8	56,1
2022	19 810	95 414	26 545	20 599	162 368	12,2	58,8
2023	12 367	84 611	18 586	15 241	130 805	9,5	64,7

17. ábra: Az elsődleges munkaerőpiacon elhelyezkedő közfoglalkoztatottak aránya a közfoglalkoztatásból kilépés 180. napján főbb demográfiai csoportok szerint, %. (Forrás: BM-NISZ, adattárház)

foglalkoztatottak bejelentési adatbázisa, valamint a nyilvántartott álláskereső adminisztratív adatbázisa.

zettséggel rendelkezők esetében 7,1%-uk, a középfokú végzettségűek esetében pedig 13,3% dolgozott a vizsgált időpontban. Az alacsony számú felsőfokú végzettségű személy esetén az elhelyezkedési arány meghaladta a 20,8 %-ot [17. ábra].

Az elhelyezkedéseket tekintve a legsikeresebb év a 2018-as volt, ekkor 58,6 ezer egyén dolgozott 18,2%-os arányban a nyílt munkaerőpiacon a 180. napon. A következő években a közfoglalkoztatottak számának csökkenésével visszaesett az elhelyezkedők létszáma is (nagyobb mértékben), ami az elhelyezkedési arányt is érintette. 2022-ben már 12,2%-ot, 2023-ban pedig 9,5%-ot mutatott [3. táblázat].

Jelentős különbség van a nyílt munkaerőpiaci elhelyezkedési arányban a kilépők között életkor és legmagasabb iskolai végzettség szerint. 2023-ban a kilépő 25 év alattiak 15%-a volt nyílt munkaerőpiaci állásban a közfoglalkoztatást követő 180. napon, a 26 és 50 év közöttiek esetén már kisebb, 11,1%-os, az ennél idősebbek esetén pedig 5,7%-os volt az elhelyezkedési arány.

Még markánsabb különbségek mutatkoznak a kilépők iskolai végzettsége szerint. A legfeljebb alapfokú vég-

A közfoglalkoztatás eredményeinek bemutatása

A közfoglalkoztatás hatásainak vizsgálatakor három nagyobb területen beszélhetünk potenciális hatásokról, melyeket szintén többfelé bonthatunk, egyrészt időtáv, másrészt hatásterület szerint is. Kiadványunkban bemutatjuk a közfoglalkoztatott egyénre közvetlenül irányuló hatásokat, továbbá közvetett (helyi) munkaerőpiaci hatásokat, valamint közvetett helyi gazdasági és társadalmi hatásokat is.

III.1 Az egyénre közvetlenül irányuló hatások

A közfoglalkoztatás az abban részt vevő egyénekre számos pozitív hatást gyakorol. A rendszeres munkavégzés, a biztos jövedelem jó irányban változtatta meg az emberek, családok mindennapjait. A társas kapcsolatok szélesedése segíthet és támogatást nyújthat az egyéni élethelyzetek, problémák kezelésében, megoldásában, valamint az önálló álláskeresést segítő személyes kapcsolati háló kialakításában.

A jövedelem és annak kiszámíthatóságának növekedése a szubjektív jólétre fejti ki hatását. Az idő múlásával a jövedelemre kifejtett hatáson keresztül az egészségi állapot vagy a fogyasztási szokások is megváltozhatnak.

„6 év álláskeresés után kaptam lehetőséget a városi cégnél közfoglalkoztatásban dolgozni olyan munkakörben, amit egészségi állapotomra tekintettel el tudok látni. A kisteherautót vezetem, és a zöldhulladékot gyűjtjük össze a városból. (...) A legfontosabb ok, hogy ez a munka jövedelmet biztosít számomra. Helyzetem egyértelműen javult az álláskeresés időszakához képest, hiszen az utolsó években csak szociális segítyt kaptam, adósságaim lettek. A biztos jövedelem – mivel egész évben, 12 hónapon keresztül közfoglalkoztatásban dolgozom – a legfontosabb számomra” – mondta el egy észak-magyarországi nagyváros városüzemeltető cégénél közfoglalkoztatásban álló személy. „De emellett az is fontos, hogy tulajdonképpen jól érzem magam a munkámban. Értelmesnek találok a munkát, amit végzek, és az emberektől, akiktől elszállítjuk a zöldhulladékot, sok pozitív visszajelzést kapok” – tette hozzá.

A Salgótarján Foglalkoztatási Nonprofit Kft. közfoglalkoztatásért felelős akkori vezetője, Dombóvári Edina a térségi munkaerőpiac helyzetéről, a közfoglalkoztatás szerepéről, múltjáról és jelenéről folytatott beszélgetésünk során elmondta, hogy „sokan a rendszeres közfoglalkoztatási bér hatására kerültek ki az adósságspirálból.” A létszámfeltöltési nehézségekre reagálva kifejtette véleményét, miszerint „lenne nagyobb igény az álláskereső részéről is, ha magasabb lenne a bér. Ugyanakkor a városlakók részéről is meglenne az igény arra, hogy több legyen a közfoglalkoztatott, hiszen nagy kiterjedésű városról van szó, bőven van feladat. Azt gondolom, hogy kellenének kísérleti jellegű, helyi problémákra reagáló programok, magasabb bérrel, kiegészítő szolgáltatásokkal és magasabb eredményelvárásokkal” – hangsúlyozta.

Az értékteremtő közfoglalkoztatás a hosszú ideje munka nélkül levők esetében lehetőséget nyújthat a teljesítmény sikerélményének átélésére. Az egyén főképpen a lakóhelyén folyó, termék előállítását célzó, értékteremtő, a helyi közösség életminőségét javító programok hatásaként érezheti leginkább, hogy neki személy szerint is szerepe van egy termék létrehozásában vagy a közösségi célok elérésében, elismerik a képességeit. Ennek hatására a közösségi, társas aktivitása növekedhet, a korábbi szociális elszigeteltség csökkenhet, illetve meg is szűnhet.

Esetükben érvényesül a rendszeres munkavégzés pozitív személyiségformáló hatása, onnantól kezdve, hogy a napi rutin kialakul, hogy megtanulnak csapatban dolgozni, együttműködni, örülni a sikernek stb.

„A közfoglalkoztatás sokak számára az első lépés a munka világába” – fogalmazott Dr. Koncz Zsófia, a Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye 6. sz. választókerület országgyűlési képviselője, a Kulturális és Innovációs Minisztérium családokért felelős államtitkára. „Az egyik településen elmesélte nekem egy úr, hogy ő nagyon hálás a közfoglalkoztatási programban kapott lehetőségért, melynek keretében kitanulta az építkezés minden csínját-bínját, ma pedig már egy építőipari cégnél dolgozik, sőt, a lányának ő maga építette fel a házát” – számolt be személyes tapasztalásairól államtitkár asszony.

A közfoglalkoztatottak mentális vagy szociális helyzetét tekintve pozitív változást tapasztalt Pajak Károly, Nyárád település (Veszprém vármegye) polgármestere is: „Azzal, hogy itt újra közösségbe kerültek, még a legzárkózottabb közfoglalkoztatott is egy-két hónap után jobban megnyílt, és könnyebben kommunikált a többiekkel. A közös munka során azt is megtapasztalhatták, hogy a munkájuknak van kézzelfogható eredménye, ezek apró változások, de nagy eredménynek számítanak egyéni szinten.”

III.2 Közvetett munkaerőpiaci hatások, helyi gazdasági és társadalmi eredmények

A közfoglalkoztatás nemcsak a programokban résztvevőket, hanem a munkaerőpiac egyéb szereplőit is érintheti.

A közfoglalkoztatási programok akár a foglalkoztatási mutató szintjét is befolyásolhatják. Emellett a foglalkoztatás minőségére is gyakorolhat hatást, javulhatnak a munkakörülmények, a bizonytalanabb foglalkoztatási formák helyett a kiszámíthatóbb, adott esetben tartósabb, bejelentett foglalkoztatást választja a munkavállalók egy része.

A közfoglalkoztatás rugalmasan és toleránsan kezeli a családi és egyéni helyzetekből adódó nehézségeket, ezért a közfoglalkoztatás befogadó munkahely funkcióját erősíteni kell. Az ott dolgozók egy része számára komplex és hosszú távú egyéni fejlesztési programokat kell indítani.

„A három műszakhoz képest az időbeosztás szempontjából is jobban megfelelt nekem a közfoglalkoztatás és most a szövetkezeti munka. Mivel a munkavégzés helyben van, utazni sem kell, így ezt az időt is meg tudom spórolni. A szövetkezeti bér szerencsére előrelépés a közfoglalkoztatotti bérhez képest” – mondta el Szilvia, egy szociális szövetkezeti bolt alkalmazottja.

A közfoglalkoztatás során létrejövő infrastruktúrán és/vagy kapacitás-növekedésen keresztül is létrejöhetnek hatások.

A közfoglalkoztatás ma Magyarországon a helyi önkormányzatok számára számos előnyt hordoz. A támogatások hozzájárultak intézményeik hatékonyabb működ-

tetéséhez és szervezeteik önellátásának kialakításához. A közfoglalkoztatottak munkájának eredményeképpen javult a települések összképe, rendezettsége, szebbé, tisztábbá vált a lakó és természeti környezet, megvalósult a lakosság értékeinek védelme, jobb lett a közbiztonság, ennél fogva nőtt a települések idegenforgalmi vonzereje, valamint javult az intézményi étkeztetés minősége. Mindezek okán erősödött a közösségért való tenni akarás.

Települési szinten megtakarítások jelentkeztek, és a visszaforgatott bevételekből sajátérs beruházásokat finanszíroztak. Az önkormányzatok jelentős költséget takarítanak meg. A közfoglalkoztatás a tehetséges és ambiciózus településvezetés kezében a helyi gazdaságfejlesztés eszköze. Lehetőséget teremtett a magyar falu újraszervezésére és stabilizálódására, a helyi foglalkoztatási szint növekedésére, az infrastruktúra és a termelő kapacitások fejlődésére.

„Ott, ahol a közfoglalkoztatást jól működtetik, át tudják formálni a települést, annak közösségét” – fogalmazott Bánné dr. Gál Boglárka, a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Közgyűlés elnöke, valamint Pásztor Imre kommunikációs munkatárs. „Ha a településen megvan a helyi kezdeményezőkészség és innovatív ötlet, az ötleteket véghezvinni akaró és tudó polgármester, a jó munkavezető, akinek delegálni lehet a feladatokat, és van egy olyan közösség, amely ezek mögé beáll, akkor ott megvalósítható az értéktéremtő közfoglalkoztatás” – jegyezték meg.

A tiszadadaai tésztát ma már az ország egyik legjelentősebb kiskereskedelmi láncja is forgalmazza. „Mára a tésztánk bekerült a Spar boltjaiba, a Régió Kincse programba a vármegyében.” A tésztaüzem üzemvezetője volt közfoglalkoztatott, ma már piaci munkaviszonyban látja el feladatát, ahogy a baromfi-istálló vezetője is – mondta el Mizser Zsolt, a község polgármestere. Az elért eredményekben kiemelkedő szerepe volt a jó üzemvezetőknek: „Ha nincsenek jó üzemvezetőim, akkor nem működne az egész. Az ő lelkiismeretes munkájuk, kitartásuk nélkül nem tartanánk itt” – hangsúlyozta. Kitért arra, hogy jelenleg 90 fő dolgozik az üzemben, akiknek „durván felét még lehetne alkalmazni a versenyszférában, de nincsenek motiválva erre, hiába nógatom, győzködöm őket. Mondhatnám úgy is, hogy ha ez a munka nem lenne, nem tudna életben maradni.”

A megnövekedett helyi jövedelem hatására a településen növekedhet a vásárlóerő is. Ide tartozhat a település önellátó kapacitásának bővülése, társadalmi vállalkozások indítása, az önkormányzat és/vagy a lakosok termelővé válása, termelő kapacitásának növekedése.

A közfoglalkoztatás során megtermelt javak kínálatának növekedése szintén tovagyűrűző hatásokkal járhat a helyi piacokon, például a piaci árak csökkenésén keresztül. A helyi intézményekben felhasznált termékek segítik a helyben termelt élelmiszerek fogyasztását.

A helyi társadalmi kohézióra gyakorolt hatás lehet a települési konfliktusok és a bűnözés csökkenése, a települési együttműködések fejlődése. A közfoglalkoztatási programok közösségformáló hatásúak, élhetőbbé, lakhatóbbá teszik a településeket, azok közvetlen környékét, növelik a lakosság szubjektív biztonságérzetét, javítják a közbiztonságot.

„A közfoglalkoztatás következtében megnövekedett jövedelmek lényegi szerepet játszhattak a bűnözés – elsősorban a kisebb-nagyobb értékre elkövetett lopások – csökkenésében is” – emelte ki Koncz Zsófia, a Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye 6. sz. választókerület országgyűlési képviselője, a Kulturális és Innovációs Minisztérium családokért felelős államtitkára.

A közfoglalkoztatás különösen a kisebb településeken továbbra is jelentős szerepet játszik a települések fenntartásában, a közterületek karbantartásában és egyes speciális lokális problémák kezelésében (pl. illegális hulladékproblémák, alternatív fűtési alapanyagok biztosítása a fosszilis tüzelők kiváltására, lakosság szociális élelmezése, stb).

„A közfoglalkoztatott emberek értékteremtő munkáját hangsúlyozta Dombóvári Edina, a Salgótarján Foglalkoztatási Nonprofit Kft. közfoglalkoztatásért felelős akkori vezetője: „óriási gond lenne, ha nem lenne közfoglalkoztatás, bizonyos település-részeket felvetné a szemét”.

A járási startmunka mintaprogramok között szerepelt a mezőgazdasági földutak rendbetétele is. ■

IV.

Jelentősebb közfoglalkoztatási programok 2011–2024

2011 – 2024

IV.1 Beruházási jellegű mintaprogramok

A Belügyminisztérium 2016. június 3. napján pályázatot hirdetett a 2016. évben megvalósítható közfoglalkoztatási pilot program kidolgozására. A pályázat célja olyan közfoglalkoztatási mintaprogramok vissza nem térítendő támogatása volt, amelyek a közfoglalkoztatott már meglévő állattartási programjából származó hús- és tejtermékek feldolgozásához szükséges termelői kapacitás létrehozását szolgálják. A pályázat alapján a kedvezményezett olyan, ún. beruházási célú közfoglalkoztatási mintaprogramot indíthatott, amely a támogatási időszakot követően önfenntartó módon üzemeltethető tovább. A programindítás feltétele volt a továbbfoglalkoztatás vállalása. A kérelmeket három ütemben nyújthatták be a közfoglalkoztatottok. Összességében 12 közfoglalkoztatott valósíthatta meg pályázatát, amelyekben összesen 116 fő közfoglalkoztatása valósult meg. A támogatásból létrejött több húsfeldolgozó üzem, tejfeldolgozó és sajtüzem, kiskapacitású vágóhíd. Alább két példát olvashatunk erről.

A) „Látvány Kézműves Húsfeldolgozó, Értékesítőhely és Kóstoló” (Szegilong, Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye)

➡ Az Önkormányzat sertéstelepeire alapozva tervezték meg a 2016. évben a beruházási jellegű pilot program keretében megvalósítandó 486,6 m²-es alapterületű, különleges és egyedi húsfeldolgozót.

➡ A „Látvány Kézműves Húsfeldolgozó, Értékesítőhely és Kóstoló” Tokajban épült meg. A Szegilongon nevelt, és a tokaji vágóponton korszerű körülmények között levágott állatok húsát itt dolgozzák fel, mely feldolgozott termékeket itt értékesítik.

➡ A fésértés formában beszállított húsalapanyag szolgál a kézműves üzemben olvasztott zsír és sültárú, valamint pácolt-füstölt húsárú, füstölt vékony- és vastagkolbász, valamint főtt árú, füstölt kenőmájas, disznósajt és hurkakafélék előállítására.

B) Üvegházás növénytermesztési program (Sellye, Baranya vármegye)

➡ A Sellyei Mezőgazdasági Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium területén a 2016-2017. évben kormányzati forrásból üvegház építése kezdődött meg azzal a céllal, hogy a helyben tanulók számára Magyarországon egyedülálló oktatási gyakorlati helyet biztosítson, továbbá az ott megtermelt zöldségek értékesítése útján növelje az iskola saját bevételét.

Az üvegház működtetésre alkalmassá tételét a Technikum a 2020. évben indult egyéb közfoglalkoztatási mintaprogram keretében valósította meg.

A program keretében 864 m² termesztési területen korszerű, a XXI. századi technológiai követelmények-

nek megfelelő, komplett üvegházi technológia és fűtési rendszer kiépítése valósult meg, amely így paradicsom, paprika és palánta nevelésére is alkalmas. ➡

IV.2 Járási startmunka mintaprogramok

A közfoglalkoztatás elsődleges célja a hátrányos helyzetű térségekben a munkaerőpiaci szempontból kedvezőtlen helyzetben lévő állástanak számára foglalkoztatási lehetőség biztosítása. A közfoglalkoztatási programok működtetését egyértelműen és alapjaiban befolyásolja a nyílt munkaerőpiac helyzete. A közfoglalkoztatásban is tapasztalható munkaerőhiány főleg a szakmunkás végzettséggel rendelkezők tekintetében kimagasló. Az álláskeresőket jelentős része továbbra is szakképzetlen, motiválatlan, mentális, szociális vagy egészségügyi hátrányokkal küzd.

A 2011. évben kezdődő új típusú közfoglalkoztatás eredményeképpen indult el a kistérségi startmunka mintaprogram, amely 7 pillér mentén – belvízelvezetés, mezőgazdasági utak karbantartása, illegális hulladéklerakó-helyek felszámolása, bio- és megújuló energiafelhasználás, belterületi közutak karbantartása, továbbá mezőgazdasági, téli és egyéb értékteremtő program – valósult meg. A 2014. évben a helyi sajátosságokra épülő programelem indításának lehetőségével bővült az értékteremtő közfoglalkoztatás. A fent bemutatott prog-

ramelemek a 2015. évtől kezdődően a kistérségi (járási), majd a 2016. évtől a járási startmunka mintaprogramok keretében indultak, folyamatosan igazodva a közfoglalkoztatás és a munkaerőpiac helyzetének változásaihoz.

A járási startmunka mintaprogramok meghatározó célja továbbra is az elmúlt években kialakított, életképes kapacitások fenntartása és működtetése. Ugyanakkor nagyobb hangsúlyt helyeznek a közfoglalkoztatási programban megvalósuló tevékenységek komplexebb átgondolására, racionalizálására. Ennek megfelelően a lecsökkent közfoglalkoztatotti létszám döntően szakképesítéssel nem rendelkező munkaerő-állományának foglalkoztatási kihívásaihoz igazodva – figyelembe véve a Start-munkaprogram előirányzatból biztosított, rendelkezésre álló vármegyei keretösszeget, valamint a korábbi programokban elért eredményeket, a rendelkezésre álló eszközparkot, a helyi adottságokat, és az összegyűjtött tapasztalatokat, ismereteket felhasználva – valósulhatnak meg a járási startmunka mintaprogramok.

BÁCS-KISKUN VÁRMEGYE

■ Bácsalmás

➡ Bácsalmás településen 2013-ban megalakult a Bácsalmásért Szociális Szövetkezet, mely jelenleg *Bácsalmásért Feldolgozó és Értékesítő Start Szociális Szövetkezet* néven működik. Megkezdődött a Bácsalmási Finomságok helyi élelmiszertermékek gyártása és értékesítése. Kialakításra került egy helyi termék bolt, amely jelenleg is működik *Egészséges Bácsalmásért Mintabolt* néven, ahol megta-

lálhatóak a Bácsalmási Finomságok, melyek lehetőleg közfoglalkoztatás keretében megtermelt vagy helyben vásárolt alapanyagokból készült, tartósítószer-mentes élelmiszertermékek.

➡ Bácsalmáson az eddig elért eredmények helyi gazdaságfejlesztésként is értelmezhetők, hiszen hozzájárulnak a hátrányos helyzetű célcsoporttagok „jobbletéhez”, és kaput nyithatnak az elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedés és helytállás felé is.

➡ Varróműhelyükben ügyes kezű varrónők készítenek munkaruházati és kézműves termékeket, utóbbiak a saját boltban értékesítésre kerülnek.

■ Kunadacs Község Önkormányzata

➡ Kunadacs község hagyományosan mezőgazdasággal, növénytermesztéssel foglalkozó település. Az egészséges helyi termékeket elsősorban a településen a helyi konyha számára és a térségben értékesítik.

➡ A Kunadacsi Paprika Nonprofit Kft. a 2021-es évben elektromos szárító kamrára kapott támogatást azzal a céllal, hogy gyümölcsöket tudjon szárítani és feldolgozni (lekvárbefőzés, gyümölcspürékészítés, illetve paprikaszárítás).

➡ Elsődleges céljuk a gyermek szociális étkeztetés biztosítása, vagyis a településen működő óvoda konyhájának az általuk megtermelt minőségi alapanyagokból történő ellátása.

➡ Termékeikkel minden évben részt vesznek az országos közfoglalkoztatási kiállításon is.

■ Tiszakécske Város Önkormányzata

➡ Tiszakécske Város Önkormányzata a Városgondnokság irányításával végzi közintézményei állagának megóvását, karbantartását. A 2011. évtől kezdődően a közfoglalkoztatottak munkájának eredményeként felújításra került többek között az Egyesített Szociális Intézmény Idősek Otthona.

➡ Az Önkormányzat a lakosság megelégedésére végzi a járdák helyreállítását, karbantartását, az akadálymentes közlekedés kialakítását. A külterületen élő, mezőgazdasági termelést folytató gazdasági szereplők működését segítették elő az utak felújításával, szélesítésével, valamint csapadékvíz elvezető árkok kialakításával.

➡ Jelenleg is végzik a kerékpárutak felújítását, belvárosi járdák rekonstrukcióját, játszóterek létrehozását, a temető kerítésének újjáépítését.

BARANYA VÁRMEGYE

■ Görcsöny Községi Önkormányzat, Portéka Manufaktúra

➡ A Portéka Manufaktúra a helyi adottságokra figyelemmel a környékbeli termelők bevonásával, a háztáji gyümölcsösök termésének felhasználásával kívánta növelni a helyi foglalkoztatottságot.

➡ Olyan fenntartható gazdasági termékvonalat alakítottak ki, amely a helyi gyümölcsök feldolgozásával prémium minőségű italokat kínál a fogyasztóknak. A manufaktúra különböző gyümölcsökből – almából, körtéből, meggyből, barackból, feketeribizliből stb. – készít gyümölcsleveket.

➡ A Portéka Manufaktúra saját logót, védjegyet és szlogent is kialakított, amelyek egyértelműen tükrözik a helyi közösség értékeit és a fenntartható fejlődést. A program nemcsak munkahelyeket hozott létre, hanem új értékeket is teremtett a helyi közösség számára, miközben a település élhetősége és gazdasági ereje is növekedett.

■ Nagypall Község Önkormányzata

➡ A településen 2015. márciusától indult helyi sajátosságra épülő járási startmunka mintaprogram. Kezdetben szőnyegszövésről foglalkoztak, 2017 márciusától pedig már lakástextíliákat, textil divattáskákat és egyéb kézműves termékeket is készítenek. A programban előállított termékeiket a helyben kialakított boltban, a környező települések rendezvényein és interneten is értékesítik, valamint emellett ellátják az önkormányzat intézményeit és az óvoda konyháját asztalterítővel, konyharuhával, köténnyel.

➡ 2019-től termékkörük horgolt mesefigurákkal, textilbőrökből készülő táskákkal bővült, majd a 2020. évtől virágkötészeti termékek készítésével egészült ki kínálatuk. A program a kézműves termékek előállításával elősegíti a helyi kulturális értékek megőrzését.

■ Ócsárd Község Önkormányzata

➡ Ócsárd Község Önkormányzata a programok megvalósítása során kerteszetet alakított ki, ahol kezdetben gyógynövénytermesztéssel foglalkoztak, majd később zöldség- és gyümölcstermesztésbe fogtak. A megtermelt zöldségeket a kialakított savanyító üzemben dolgozzák fel.

➡ Létrehoztak egy betonelemgyártó üzemet is, ahol térkővet, kerti szegélykővet, árokelemet, járdalapot gyártanak, melyeket nagyrészt az önkormányzat területén lévő járdák, parkolók kialakítására, árok burkolására használják fel, valamint egy részüket értékesítik. A közfoglalkoztatási programnak köszönhetően a településen lévő elhanyagolt kertek visszakerültek művelésbe, a temető és a közterületek megújultak, megszépültek és rendezettebbé váltak, a vízelvezető árok árokelemmel lettek burkolva.

➡ A közfoglalkoztatási program keretében felépült egy új orvosi és védőnői rendelő, valamint lecserélték a művelődési ház tetőszerkezetét is, továbbá savanyítóüzemet alakítottak ki.

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN VÁRMEGYE

■ Boldva Község Önkormányzat

➡ Boldva Község Önkormányzata 3 hektáron olajtököt termel, amelyet helyben, az olajüzemben dolgoznak fel, fő termékként tökmagolajat állítanak elő. A Dokkoló Integrátori Programnak köszönhetően fejlesztették tárgyi és infrastrukturális feltételeiket. Napkollektorral modernizálták és tették gazdaságossá az olajüzem fűtését, újabb szárítót, illetve mobilgarázsokat állítottak be a megnövekedett igények kiszolgálására.

A termékkört prémium minőségű tökmagolaj és annak származékai, tökmagliszt, tökmagkrém, pirított sós és fűszeres tökmag alkotják, amely 2023-ban hidegen préselt napraforgóolajjal bővült.

A zöldségek mellett gyógynövényeket (borsmenta, orvosi zsálya, kakukkfű), 2 hektáron citromfűvet, valamint egynyári virágokat termesztnek. 🌱

■ Cigánd Város Önkormányzat

🌱 Cigánd város fóliasátraiban gyógy- és fűszernövényeket, valamint az ünnepi időszakokhoz kapcsolódóan virágokat is termesztnek. A program során elvégzett tevékenységek tették lehetővé egy élhető városi környezet kialakítását.

🌱 2012-ben asztalosműhelyt, majd a műhely alapanyagigényének fedezésére 2015-ben fűrészüzemet indítottak. Az üzemben kezdetben a közterületek utcabútorait készítették, majd 2017-től már bútörüzemként működött, a termékek a piaci megrendelések alapján formálódtak. Az

önkormányzat a közfoglalkoztatás segítségével országos szinten nézve is az egyik legátfogóbb és legsikeresebb fejlesztési utat járta be.

🌱 Az üzem a 2021. évtől varrodai részleggel bővült. Bel-földi és export megrendelésekre ünnepi, népviseleti és fellépő ruhák alkotják a termékpalettát. 2023 nyarán itt készültek az I. Bodrogi Vadászfesztivál és Vadászkiállítás formaruhái is.

■ Háromhuta Község Önkormányzata

🌱 Háromhuta település hosszútávú fejlesztési stratégiája a „bakancsos turizmus”: a falusi vendéglátás fejlesztésén keresztül támogatja a helyben lakók megélhetését.

A turisztikai fejlesztéseket szolgálta a 2017-2018. évi magas hozzáadott értékű közfoglalkoztatási mintaprogramban létrehozott, jelenleg is sikeresen működő, 32 fő elhelyezésére alkalmas Erdei Iskola és az Információs

Központ. Mindkét épület kimagasló minőségben és műszaki tartalommal készült el külső vállalkozó bevonása nélkül: a szakipari munkák majdnem egészét a közfoglalkoztatottak végezték el. ➡

➡ Az elmúlt években a közfoglalkoztatottak segítségével megvalósult egy kültéri színpad építése is.

➡ A 2023-2024. években egy Újhután található, 120 m² alapterületű lakóház és 712 m²-es telekkel rendelkező ingatlan településképpbe illeszkedő felújítását valósították meg, amelyben megközelítőleg húsz, többségében

Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei önkormányzat közfoglalkoztatás keretében előállított termékét árusítják.

■ Kovácsvágás Községi Önkormányzat

➡ A település a közfoglalkoztatás keretében elérhető támogatások segítségével a falusi turizmus területén valósított meg fejlesztéseket. A közfoglalkoztatási támogatás révén kiépített Petrőczy István Polgári Védelmi Kiképző Bázis Apartman szálláshelyen 24 főnek tudnak színvonalas szállást biztosítani, az itt található konferenciaterem kisebb rendezvények, tréningek helyszínévént hozzájárul az önkormányzat bevételeihez.

■ Rudabánya Város Önkormányzata

➡ A közfoglalkoztatási forrás segítségével a 2012. évtől kezdődően a volt Vasércbánya ingatlanán betonüzem került kialakításra, a műhelyterület a szükséges szociális blokkokkal egészült ki, rázóasztalokat, kis- és nagyteljesítményű betonkeverőket, targoncát és betonsablonokat vásároltak.

➡ Mára már 6 betontermék érhető el (térkövek, kerítéselemek, szegélykövek, mederelemek, járdalapok, gyeprácsok), 28 fajta betonterméket gyártanak különböző színekben és különböző kopásállósággal. Annak érdekében, hogy a külső piaci igényeknek is megfelelhessenek, minősítették betontermékeiket. A sikeres minősítési folyamat révén a termékek a lakosság, illetve más külső piaci szereplők és megrendelők felé piaci alapon értékesíthetők.

■ Sajógalgóc Község Önkormányzata

➡ Az Önkormányzat a közfoglalkoztatás első éveiben a hagyományos kézműves mesterség, a fafaragás felélesztését, fából faragott dísz tárgyak, használati eszközök készítését valósította meg. A 2017. évben létrehozták a „Galgóci Faragda” elnevezésű helyi kézműves műhelyt. Az évek során számos, a fafaragáshoz szükséges gép és eszköz beszerzését is közfoglalkoztatási támogatásból valósította meg az Önkormányzat.

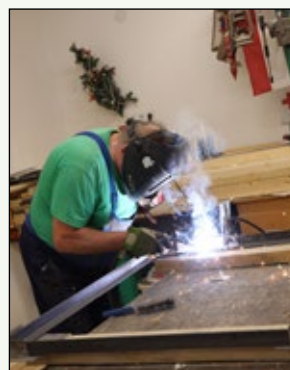
➡ A Hagyományok Háza Népi Iparművészeti Osztálya által 2019. július 1-jén kiállított zsűri jegyzőkönyve alapján a „Galgóci Faragda” három faragott faterméké „Modern Míves Termék” minősítést kapott.

■ Rudolftelep Községi Önkormányzat

➡ A település egyéb közfoglalkoztatási mintaprogram keretében egy utcabútorokat gyártó üzem kialakítását valósította meg a 2020-2021. közötti időszakban.

➡ A támogatás keretében az épületfelújítás mellett beszerzésre kerültek a tevékenység elvégzéséhez szükséges gépek és eszközök is.

➡ Az utcabútorokat a már több éve működő Galgóczi Faragdáival kooperálva fémvázra rögzített fa felülettel készítik.

A mezőgazdasági programban uborka-, zöldség- és takarmánynövény termesztési, valamint állattartási tevékenység valósul meg. A korábbi években akác ültetvényt is létesítettek, amelynek folyamatos hasznosítása fűtési célokat szolgál. Az ültetvényt 2020-ban további területekkel egészítették ki, ezüsthfnyőt, gyümölcsfákat és amerikai fűzvet telepítettek. Az amerikai fűzből előállított vesszők a tervek szerint a Sajókaza településen közfoglalkoztatás keretében működő kosárfonás alapanyagát fogják szolgáltatni a jövőben.

■ Sajókaza Községi Önkormányzat

➡ Sajókaza Községi Önkormányzat 2020 májusától foglalkoztatja Kelemér település kosárfonóit, akik hagyományos kézműves technikával vesszőből font kosarakat, egyéb használati eszközöket, valamint bútorokat készítenek.

➡ Az Önkormányzat a 2016. évben vásárolt egy épületet, amelynek egy részét felújították, a munkaterületet bővítették. Megvalósult a késztermékek elkülönítése, egy bemutató tér, valamint konyha/pihenő/étkező funkció kialakítása, öltözők, szociális helyiségek, külön készáru és alapanyag raktár, továbbá elkülönített bolt- és iroda-helyiségek létrehozása.

BÉKÉS VÁRMEGYE

■ Almáskamarás Község Önkormányzata

➡ Almáskamarás községben a helyi sajátosságokra épülő értéktéremtő program keretein belül működő asztalos-műhelyben a funkcionális termékeken (szúnyogháló keretek, fa kerítéselemek) kívül óvodai gyermekbútorokat, oktatási célból óvodai kisméretű méhkaptárt is készítenek, továbbá a CNC esztergagéppel különböző ajándéktárgyakat (címert, oroszlánfejet, egyéb dísz tárgyakat) állítanak elő. A lakatosműhelyben ablak- és ajtórácsok

készülnek, kültéri padok lábait, illetve asztalokat, szeméttárolókat készítenek a munkavállalók. A betonelemgyártó részleg kerítésoszlopokat, járdalapokat, szegélyköveket, valamint gyeprácsokat készít.

➡ A varroda munkavédelmi kesztyűket varr az Ipoly cipőgyár részére, emellett munkaruha, ajándéktárgyak, függönyök, drapériák, terítők varrásával foglalkozik.

■ Gyomaendrőd Város Önkormányzata

➡ Gyomaendrőd Város Önkormányzata a mezőgazdasági programelem keretében 10 hektáron homoktövis termesztésével foglalkozik. 2022-ben már egy jól termő, 2021 októberétől ökológiai minősítésű ültetvényről történt a betakarítás.

A bogyót elsősorban homoktövis termékek előállítására használják fel, melyek gyártása során a bogyó teljes egészét feldolgozzák, így melléktermék nélküli technológiát

valósítanak meg, folyamatosan bővítve a termékpalettát a mind szélesebb vásárlói kör igényeinek kielégítésére. ➡

■ Kevermes Nagyközség Önkormányzata

➡ A település a 2015-ben a járási startmunka mintaprogram megvalósításának elismeréseként elnyert Start Plusz díjazást egy új pékség kialakítására fordította. A projekt célja a korábban méltán elismert minőségű „kevermesi kenyér” elkészítésének felelevenítése volt.

➡ Céljuk a kézműves, hagyományos kovászos pékáruk piaci szegmensének szélesítése, valamint a megváltozott

fogyasztói szokásoknak történő megfelelés. Termékeik palettája széles, készítenek egész és szeletelt, 8 órás kovászos kenyeret, cipót, veknit, formakenyeret, teljes kiőrlésű kenyeret. A péksütemények (a kifli különböző változatai, baconos, sajtos rúd, zsemle, fonott kalács, mazsolás fonott kalács, briós) is népszerűek.

➡ A pékség termékei a 2018. évi bővítést követően a helyi és lakossági felhasználáson túl a szomszédos települések önkormányzatai számára, valamint a kiskereskedői üzletekben is elérhetővé váltak. Az épület bővítését követően a közfoglalkoztatás alapjain létrejött pékséget immár teljes egészében piaci alapon működteti az önkormányzat, és elsődleges munkaerőpiaci munkalehetőséget kínál a településen élőknek.

CSONGRÁD-CSANÁD VÁRMEGYE

■ Apátfalva Község Önkormányzata

➡ A járási startmunka mintaprogram keretein belül 2013 szeptembere óta szinte folyamatosan működik az

„Apátfalvi Műesház Manufaktúra” elnevezésű kézműves műhely. Kezdetektől készülnek itt szőnyegek, felsőruházat és lakásdekorációk. Az előállított termékek a lakossági igényeknek megfelelően folyamatosan bővül, ma már készülnek gyermekruhák, dísz tárgyak a mindennapokra, valamint az ünnepeknek megfelelően is. Az elkészült ruházati és dekorációs termékeket hímzéssel is ellátják.

➡ 2015-ben elkezdődött a betonelemek, valamint asztalosipari és vasas termékek gyártása is. A programban jelenleg térkő és szegélykő gyártása valósul meg. A 2022. évtől kezdődően az Önkormányzat fedett kiülők gyártását kezdte meg, melyek közterületen kerülnek kihelyezésre a kirándulók, pihenni vágyók részére.

➡ A 2015. évtől kezdődően a mezőgazdasági programban szabadföldön és fóliasátrakban növénytermesztés keretén belül TV paprika, kápia paprika és paradicsom

termesztése valósul meg április közepétől egészen október végéig, majd a téli időszakban spenót kerül a fóliasátrakba. A megtermelt zöldségek nagyobb része értékesítésre, kisebb része a gyermekek nyári táboroztatásakor, valamint rendezvényeken kerül felhasználásra.

■ Balástya Községi Önkormányzat

🕒 2016-ban egy önkormányzati tulajdonú tanyán „Állat-simogatót” hoztak létre. A tanya nem csak haszonállatok tartására ad lehetőséget, hanem a háziállatok bemutatását is biztosítja.

🕒 2020-ban erdei iskola mintájára erdei arborétum jellegű tematikus tanösvényt, pihenőparkot hoztak létre egy meglévő erdőterület felújításával. A következő évben a pihenőparkban jelentős fejlesztés valósult meg, aminek keretében új játszótéri elemeket, fűszernövény parcellát,

őshonos fákat telepítettek öntözési rendszerrel. Az egymásra épülő, értékteremtő programoknak köszönhetően az erdei arborétum karbantartása, fenntartása, környezetének rendben tartása jelenleg is zökkenőmentesen biztosítható.

🕒 2023-ban a pihenőpark szomszédságában kialakításra került egy fedett közösségi tér, mely alkalmas családi, baráti összejövetelek, szakmai előadások megtartására.

FEJÉR VÁRMEGYE

■ Szabadhídvég Község Önkormányzata

🕒 Szabadhídvég Község Önkormányzata 2011-ben kezdett bele közfoglalkoztatás keretei között a növénytermesztésbe. Az első 3 év után a közétkeztetésen túlmutató igények kielégítése érdekében a zöldség- és gyümölcstermesztésbe bevont területek nagysága 12 hektárra duzzadt. A közfoglalkoztatási program keretében megvásárolták a földek gondozásához, a betakarításhoz, a szállításhoz szükséges eszközöket, gépeket is.

➡ A fóliasátrak között már fűthető is volt, mely lehetőséget teremtett saját palánta nevelésére. 2013-ban az alternatív fűtésre történő átállás érdekében energiaültetvény telepítésbe kezdtek. Mára közel 40 hektáron gondoznak energianyárt, mellyel az önkormányzati intézmények, valamint a fóliasátrak fűtését oldják meg.

➡ Ma már főként paprikaféléket termesztene nagy mennyiségben fóliás és szabadföldi termesztésben.

■ Sárkeresztúr Község Önkormányzata

➡ Sárkeresztúr Község Önkormányzata 2014-ben a mezőgazdasági program keretében az általánosan termesztett konyhakerti növényeken túl gyógynövény és kosárfűz telepítésébe kezdett.

➡ Mezőgazdasági tevékenységüket folyamatosan bővítették, majd megalapították a Sárkeresztúri Hangyák Termelő és Értékesítő Szociális Szövetkezetet. A szövetkezeti tevékenységekben a termesztés és termékfeldolgozás során visszatértek a hagyományokhoz, a természetközeli, fenntartható módszerekhez. A közfoglalkoztatásban megkezdett tevékenységeket, azaz a levendula és kosárvessző feldolgozását teljesítették ki.

➡ Az utóbbi évek mezőgazdasági programjában a sokszínű termesztés volt jellemző. Az amerikai kosárfűz, levendula, olajtök, konyhakerti növények, fóliasátorban virágpalánták és primőr zöldségfélék mind megtalálhatóak a növénykultúráik között.

HAJDÚ-BIHAR VÁRMEGYE

■ Báránd Községi Önkormányzat

Báránd község a kezdetektől valósítja meg a közfoglalkoztatási programjait, beleértve annak a települések számára elérhető valamennyi programelemét. A település elsődleges célként az értékek továbbvitele érdekében az

önfenntartás kidolgozását és a működés piaci alapokra helyezését tűzte ki. ➡

➡ A mezőgazdasági programokban állattartást és növénytermesztést folytattak, valamint a szociális programok különböző elemeit is működtették. A hosszú évek során a közfoglalkoztatás sikeresen épült be a település életébe és egyre inkább láthatatlan módon segíti annak fejlődését. A mezőgazdasági programban előállított termékek jelentős részét (pl. zöldség, gyümölcs, csirke) a helyi lakosság vásárolja fel, akik az önmaguk által előállított terméket értéként kezelik, ezért szívesen is vásárolják.

➡ A jelenlegi helyzetben az elsődleges munkaerőpiac elszívó hatása miatt a közfoglalkoztatottak létszáma csökken, ezért a település közfoglalkoztatásában az értékteremtés kerül előtérbe.

■ Egyek Nagyközség Önkormányzata

➡ Egyeken a közfoglalkoztatási programok jelentősen hozzájárultak (elsősorban utak és járdák építésével és felújításával) a település infrastruktúrájának fejlesztéséhez. Az útkarbantartási programok célja, hogy a szegélykövek közé helyezett zúzott kővel stabilizálják a járhatatlan utakat, a megtermelt térkövek egy része pedig a járhatatlan járdák felújításaihoz nyújt a lakosságnak alapanyagot.

➡ A helyi sajátosságokra épülő programelemekben gyártott betonelemek és drótfonatok az önkormányzati ingatlanok körbekerítéséhez nyújtanak alapanyagot.

➡ A település varrodája a közintézmények részére és értékesítés céljából egyaránt gyárt termékeket.

➡ A gyepmesteri feladatok ellátása hosszú távon kívánja biztosítani a felelőtlen ebtenyésztésből származó állapotos rendezését és szinten tartását.

■ Tiszacsege Város Önkormányzata

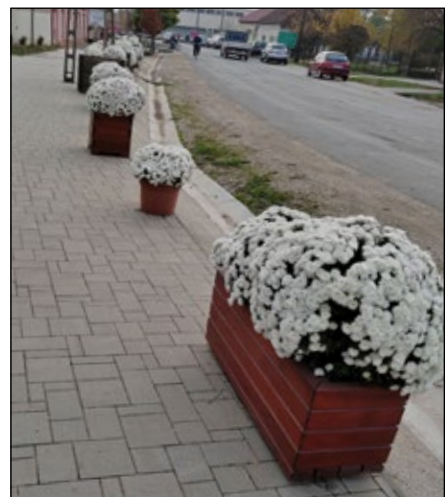
➡ A Tiszacsegen közfoglalkoztatás keretében előállított termékek, mint a tészták, varrodai áruk, kosarak, faipari és a mezőgazdaságban megtermelt termékek mind helyi alapanyagokra és hagyományokra építenek.

➡ Mivel a település gazdasága főként a mezőgazdaságra és a turizmusra épül, az önkormányzat közfoglalkoz-

tatási programjain belül közterület-kezelési, mezőgazdasági, szárzészta-készítő, varrodai, faipari és kosárfonó tevékenységeket valósít meg.

➡ A faiparban gyártott termékeket (virágládák, kiülő padok) a város közterületein helyezik el. A közfoglalkoztatásban dolgozók aktívan részt vesznek az utak és padkák rendbetételében, a füves területek nyírásában, a cserjézésben és az árkok tisztításában. Ezek a tevékenységek nemcsak a település rendezettségét és esztétikai értékét növelik, hanem hozzájárulnak a környezeti károk megelőzéséhez is.

➡ A tevékenységek közül jelentősebb bevétel a szárzészta, illetve a varrodai termékek értékesítéséből származik. Ezek a termékek rendkívül népszerűek a helyi lakosság körében.

HEVES VÁRMEGYE

■ Bükkszenterzsébet Községi Önkormányzat

A 2017. évi programban a település központjában lévő romos, ugyanakkor a településképi szempontjából impozáns parókia épületének teljeskörű felújításába kezdtek. Az épület és a hozzá tartozó, fedett térrel rendelkező

udvar azóta is rendezvényeknek, kiállításoknak ad helyet az év bármely szakában. ➡

➡ 2018-ban egy rég nem használt varroda épületének megvásárlását követően elkezdődött az időotthon kialakítása, melyet 2020-ban adtak át. A szociális intézmény 35 fő idős ember elhelyezésére alkalmas.

➡ A Kedvezményezett Települések Gazdaságélénkítő Programjában inkubátorház kialakítását tervezték, melyhez sor került az évek óta használaton kívüli malomépület megvásárlására. A részben már működési engedéllyel rendelkező inkubátorház 5 fős munkalehetőséget jelent a településen, továbbá 10 vállalkozásnak ad helyet.

■ Heves Város Önkormányzata

➡ Heves Város Önkormányzata 2012-től kapcsolódott be az értésteremtő közfoglalkoztatási programokba egy használaton kívüli, régi üvegház felújításával és újraindításával, majd a következő évben egy új üvegház építésével. Kezdetben a város közparkjaiba és közintézményeibe kiültetett virágok nevelése, szaporítása történt az üvegházakban, majd a virágpalánták mellett idővel helyet kapott a zöldségnövények előállítás is, és ezzel megindult a konyhakerti gazdálkodás.

➡ A település varrodájában cél a környezettudatosság, az újrahasznosítás, a szabászati hulladékok feldolgozásával pedig választékos termékek előállítása. A textilipari termékek fő profilját a 0-5 éves korcsoportba tartozó gyerekek kényelmét, fejlődését elősegítő játékok, használati cikkek képezik, mint például babafészek, játszószőnyeg, babatakaró, tároló, foglalkoztató könyv, játék, fejlesztő labda, fali dísz, de a felnőttek is megtalálják a kínálatban a divattáskák mellett a konyhai kiegészítőket is.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYE

■ Tiszaörs Községi Önkormányzat

➡ A beruházási pilot program keretében sajtüzem kialakítása valósult meg, amely 5 fő részére piaci álláshelyet teremtett. Az üzem kapacitása lehetővé teszi a tejfelvásárlást is.

➡ A kecsketartás, ezen keresztül a tejtermelés volumene folyamatosan növekedett. Először a közétkeztetésben használták fel a tejet, majd 2018 novemberétől üzemi tejfelhasználás történik.

➡ A termékeik rendszeresen megjelennek a falunapokon, vásárokon, termelői piacokon, kiállításokon, illetve nagy

országos rendezvényeken is (Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítás és Vásár, Országos Közfoglalkoztatási Kiállítás és Vásár). Tiszaörsön boltot üzemeltetnek, ahol a saját termékeiket árúsítják.

➡ A mezőgazdasági program keretében a kecskéken kívül tartottak nyulat, baromfit, juhot, sertést, struccot és nóniusz lovat. Jelenleg lovakkal és kecskékkal foglalkoznak.

■ Tizsaszentimre Községi Önkormányzat

➡ Tizsaszentimre mezőgazdasági programjában elsődleges cél a helyi közétkeztetés alapanyag szükségletének biztosítása, jelenleg takarmánynövényeket (búza, árpa, napraforgó, kukorica), gyümölcsöket (körte, szilva) és fűszerpaprikát termesztenek.

➡ A fűszerpaprika feldolgozása a közfoglalkoztatáson belül működő fűszerpaprika manufaktúrában történik.

A fejlesztéseknek köszönhetően a csemege fűszerpaprika mellett megjelent a füstölt fűszerpaprika is.

➡ A programban tojótyúk és sertés tenyésztésével is foglalkoznak. A sertés az önkormányzati konyha teljes évi hússzükségletét fedezi. A tojótyúkokat elsősorban tojástermelés céljából tartják tésztakészítéshez, azonban egy részük húsként a közétkeztetésben is hasznosul.

NÓGRÁD VÁRMEGYE

■ Bárna Község Önkormányzata

➡ A bárnai viszonylatban még jelenleg is magas közfoglalkoztatotti létszám olyan kapuk kinyitását teszi lehetővé, amelyek nélküle elérhetetlenek lennének. A település zöldterületeinek kezelésén kívül értékteremtő közfoglalkoztatás valósul meg Bárnán.

➡ A település központjának egységesítését olyan munkák előzték meg, mint a „mézeskalács ház”, a kemping, a

szabadidőpark, a szabadtéri színpad vagy a Kálvária és harangláb felépítése.

➡ A közfoglalkoztatásból nőtt ki magát a már versenypiaci körülmények között működő asztalosüzem is, mely a „Veranda” terasz- és kerti bútor családon túl egyedi megrendeléseket is teljesít.

■ Varsány Község Önkormányzata

➡ 2012-től a község folyamatosan részt vesz a járási startmunka mintaprogramokban. A település feldolgozó üze me 2015-ben kezdte meg tevékenységét, ahol a mezőgazdasági programban a közfoglalkoztatottak segítségével megtermelt zöldségek, gyümölcsök kerülnek hasznosításra lekvárok, dzsemek, szörpök, valamint savanyúságok formájában.

A közfoglalkoztatási program kiteljesedése a település számára 2020-ban történt, mely évben a Kedvezményezett Települések Gazdaságélénkítő Programja keretein belül megépülhetett a Rozmaring Étterem. A kezdeti

nehézségeket követően (COVID) egy mára kiválóan prosperáló egységet működtet a Varsányi Rozmaring Kft., amely 100%-ban önkormányzati tulajdonú. A köz- és szociális étkezésen túl 'à la carte' étkezést is bonyolítanak. ➡

➡ A varróműhelyben egyedi termékek, népviseleti darabok, párnák, asztalterítők, kötények és egyéb kiegészítők készülnek, melyek Varsányi Portéka néven híresültek el.

„Tulajdonképpen, amit Varsányban az elmúlt bő 10 évben a falufejlesztést tekintve létrehoztunk, abban mind benne volt a közfoglalkoztatás is” – fogalmazott Kanyó Judit polgármester asszony. „Abban, hogy mind a Virágos Magyarország pályázaton díjakat nyertünk az elmúlt években, illetve, hogy 2024-ben elnyertük az európai falumegújítási díjat, hatalmas szerepe van a közfoglalkoztatásnak. A településnek szüksége van a közfoglalkoztatásban dolgozó asszonyokra, nekik szükségük van a munkára” – tette hozzá. A közfoglalkoztatás település életében betöltött jövőbeli szerepéről szólva kiemelte, hogy „közfoglalkoztatásra a jövőben is szüksége lesz a településnek, mind a köztisztasági feladatok, kertek rendben tartása, mind karbantartási feladatok vonatkozásában.”

PEST VÁRMEGYE

■ Bernecebaráti Község Önkormányzata

➡ Mezőgazdasági programjuk keretében évről évre bővítették az infrastruktúrát az önfenntartó gazdálkodás elérése érdekében. Bernecebaráti községben a jobb minőségű, termőképesebb területen gyümölcsöst (ribizli, feketeberkenye) és konyhakertet hoztak létre, amely művelésével folyamatosan ellátják az üzemi konyhát friss zöldségekkel, valamint savanyúságokkal.

➡ 2015-ben került átadásra egy savanyító üzem, ahol többek között a konyhakertben megtermelt zöldségfélét dolgozzák fel. Elsődleges céljuk a közétkeztetés kiszolgálása friss zöldáruval, illetve feldolgozott termékekkel.

➡ A feldolgozó üzem udvarában kapott helyet az üvegház, ahol a közfoglalkoztatottak a palántákat állítják elő és gondozzák, az előző évi beruházásnak köszönhetően már fűthető körülmények között.

■ Tápiógyörgye Község Önkormányzata

➡ Tápiógyörgye 2013 óta vesz részt közfoglalkoztatási programokban, melyeknek köszönhetően megtörtént a mázsaház, a piactér, a tűzoltószertár, valamint az önkormányzati bérakás felújítása.

➡ Az évek során megvalósulhatott egy 20x80 méteres, árusításra kijelölt hely kialakítása. A területen a helyi és a térségi mezőgazdasági termékek árusítását, valamint a piacozó jellegű kisvállalkozások kulturált értékesítését tudják elősegíteni. A piactér szilárd burkolatot, csapadékvíz elvezetést és egy korszerű vizes helyiséget kapott.

■ Újszilvás Község Önkormányzata

➡ Újszilvás Község Önkormányzata 2012 óta sikeresen vesz részt a járási startmunka mintaprogramban, melynek keretén belül számos fejlesztés valósult meg.

➡ A mezőgazdasági programban a gyümölcsstermesztésre fordítják a legnagyobb hangsúlyt. Közfoglalkoztatás keretében alma, sárgabarack, meggy, valamint szilva ültetvény gondozása történik.

➡ 2020-ban egy gyümölcsfeldolgozó üzemet létesítettek. Zöldség- és gyümölcsleveket (Újszilvás Kincse) készítenek és forgalmaznak cukor és tartósítószer hozzáadása nélkül, melynek alapanyagait az önkormányzati gyümölcsültetvények, valamint a fóliaház gyümölcsei és a megtermelt zöldségek biztosítják. A VII. Országos Közfoglalkoztatási Kiállítás és Vásáron, valamint a Nagykátán megrendezett Pest Vármegyei Közfoglalkoztatási kiállításon bemutatták a közfoglalkoztatottak által termesztett zöldségeket, gyümölcsöket, valamint a térkövyártást.

SOMOGY VÁRMEGYE

■ Gige Község Önkormányzata

➡ Gige településén jelenleg mezőgazdasági és szociális jellegű mintaprogramban valósul meg a közfoglalkoztatási tevékenység. Az első években a nagy területek

re hagymát és burgonyát ültettek, majd fokozatosan kezdték el – kitapasztalva a termőföld alkalmasságát – a konyhakerti, finomabb kertészeti munkát igénylő paprika, paradicsom, fűszerpaprika, tökfélék, zöldségfélék, káposzta stb. termesztését.

➡ A mezőgazdasági program keretében fóliasátras és szabadföldi zöldségtermesztéssel foglalkoznak 1,7 hektár területen. A támogatásnak köszönhetően alakult ki és stabilan fejlődő pályára lépett a „Gigei Ügyes Asszonyok” néven futó program.

➡ A burgonya és a hagymafélék nagy mennyiségű termesztése mellett uborka, paprika, paradicsom, káposzta feldolgozását is végzik. Az alapanyagok feldolgozásával különböző vágott vegyes csalamádét, savanyított káposztát, csemege uborkát, gyöngyhagymát, káposztával töltött paprikát, továbbá paradicsomszörpöt is készítenek.

■ Somogyfajsz Község Önkormányzata

Mezőgazdasági program keretében fóliasátras és szabadföldi zöldségtermesztéssel foglalkoznak, 3,17 hektár területen. A program egész évben folyamatosan munkával látja el az abban résztvevőket. A településen na-

gyobb mennyiségben hagymát, burgonyát, olajtököt, paradicsomot, valamint többféle paprikát és uborkát termesztenek. ➡

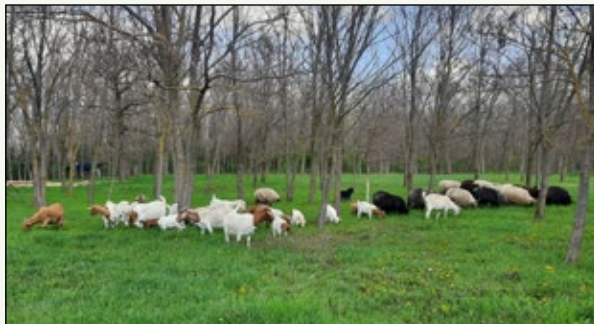

➡ A megtermelt alapanyagok elsősorban a közétkeztetésben kerülnek felhasználásra, a többletet a helyben működő vendéglátó egységeknek, vegyesboltoknak, valamint a lakosságnak értékesítik. Az önkormányzat a közfoglalkoztatási program keretében termelt minőségi növénykultúráival, zöldségféléivel példát mutat a térség hasonló munkaerőpiaci helyzetben lévő települései számára.

➡ Az önkormányzat több alkalommal részt vett a Somogy Vármegyei Közfoglalkoztatási Kiállítás és Vásáron, ahol 2023-ban különdíjat, 2024-ben I. helyezést értek el a stand szépségversenyen.

■ Szőkedencs Község Önkormányzata

➡ A startmunka program keretében Szőkedencs Község Önkormányzata a 2017. évtől állattartással is foglalkozik a növénytermesztés mellett. A búr kecske és juh állományt részben a program támogatásával, részben önerőből szerezték be.

➡ A növénytermesztési feladatokat a 2019. évtől újabb tevékenységgel bővítették, további 2000 m²-en uborkatermesztéssel kezdtek foglalkozni.

Levendula/Levendula ház: A 2018. évben új tevékenységként 8713 m² levendula ültetvényt telepítettek. A levendulából szörpöt, levendulavizet és levendulaolajat, a szárított levendulavirágból pedig illatszákókat, párnákat készítenek. Mára a település büszkeségévé vált a felújított levendula ház, amely részben a járási startmunka

mintaprogram nyújtotta támogatási lehetőségeknek köszönhető. A községben minden év júliusában megrendezésre kerül a levendulaszüret program, melyre kiemelkedően nagy az érdeklődés.

➡ Termékeikkel rendszeres résztvevők a Somogy Vármegyei Közfoglalkoztatási Kiállítás és Vásáron.

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG VÁRMEGYE

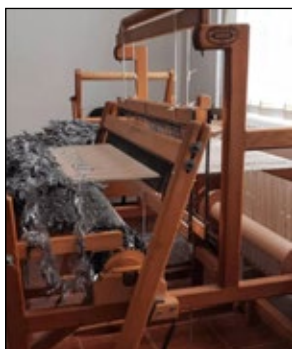
■ Gégény Község Önkormányzata

➡ A képviselőtestület 2015-ben döntött a Települési Értéktár Létrehozásáról, 2016-ban pedig négy értéket vett fel. Az egyik „a többszáz éves múltra visszatekintő különleges gégényi kézimunka népi hagyományörző kultusza”.

➡ Az említettek okán készítenek kézműves termékeket, és emiatt kezdték el a rongyszőnyegek készítését is a közfoglalkoztatási programban. A programban előállításra kerülő termékek minőségben megfelelnek a fogyasztói igényeknek, ezért ezeket értékesíteni is tudják.

➡ 2016 decemberében 20 fővel rongyszőnyeg készítő képzés indult, ahol kézzel és kézi/emberi erővel működtethető eszközökkel rongyból, használt textíliákból különböző méretű és mintázatú szőnyeg, és egyéb szövött termékek készítését tanulták meg a résztvevők.

■ Ilk Község Önkormányzata

➡ Ilk település 2011 márciusában kezdte a közfoglalkoztatási programok megvalósítását. A település utcáin járdát építettek a biztonságos közlekedés érdekében, kitakarították, felújították a belvízelvezető árkokat, megújultak

a közintézmények kerítései, egységes képet mutatnak, valamint a parkolók térkő burkolattal lettek ellátva.

➡ Utcajelző táblák és egységes házszámtáblák lettek kihelyezve, utcai szemetesek, virágládák, közterületi padok kaptak helyet a településen.

➡ Kialakítottak egy „Jó kis hely” elnevezésű szabadidő parkot a régi sportpályából egy 1 hektáros területen, ahol 5 darab filagória, színpad, tűzrakóhelyek, palánkos futballpálya, fitness park, mosdó és vízvételi helyek, díszítő, egy 25 méteres fából készült játszóhajó, szélmalom, repülő és egyéb játszótéri eszközök állnak rendelkezésére a helyi lakosoknak és az ide látogatóknak. Az előállított termékek értékesítésével és a turisztikai tevékenységek lebonyolításával az önkormányzat komoly bevételi forráshoz jut, amiből a programokba visszaforgatva folyamatosan fejlődni és bővílni tud.

■ Jánkmajtis Község Önkormányzata

Az önkormányzat mezőgazdasági programja 2011-ben indult, azóta folyamatosan bővülve jelenleg már jól kialakított „gazdaságként” működik. A konyhakerti növények (például sárgarépa, petrezselyem, hagyma, karalábé,

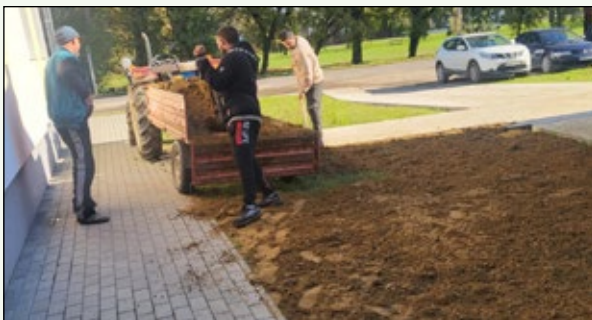

káposzta, karfiol, uborka, borsó, burgonya, bab, zeller) termesztése az önkormányzat tulajdonában lévő ingatlan területén történik. 📍

📍 A termények betakarítása után azok válogatását, tárolását, konyhakész állapotra történő feldolgozását is elvégzik. Az elmúlt esztendőben folyamatosan bővítették az eszközparkjukat pályázatból és önerőből. A programok átgondoltak, azok egymásra épülését mutatja, hogy a szabadtéri zöldségtermesztéstől indulva ma már fóliasátrakkal, szárító-aszaló géppel rendelkeznek, valamint a közfoglalkoztatás keretében egy hűtő, illetve tároló színnel is gyarapodtak.

📍 A helyi sajátosságokra épülő program keretében térkögyártó gépet vásároltak, melyet azóta is sikeresen működtetnek jó minőségű térkövet előállítva a település közterületeinek burkolására.

📍 A 2020. évben kezdtek el foglalkozni faipari termékek gyártásával. Az intézmények közelében padokat és szemeteseket, valamint a falukép javítása érdekében a zöldfelületekre virágládákat helyeztek el. Az Önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a közösségi épületek felújítására, a lakosság elégedettségének növelésére.

■ Kállósemjén Nagyközség Önkormányzata

📍 A mezőgazdasági programban nagyrészt az önkormányzati konyha alapanyag-szükségeit termelik meg. Az évek során a szántóföldi kultúrák közül burgonyát és kukoricát termesztettek. A kertészeti növények közül az uborka termesztése folyamatos a program kezdete óta. Ezen kívül termesztettek még karalábét, karfiolt, vöröshagymát, sárgarépat, petrezselymet, zöldborsót, zöldbabot, szárazbabot, paprikát, paradicsomot és süttőtököt is. A programban vállalt növénykultúrákhoz a palántát is mindig saját fóliasátraikban termelik meg. A mezőgazdasági programnak köszönhetően az önkormányzat gépparkja is jelentősen bővült.

➡ A helyi sajátosságokra épülő program keretében végzett térkögyártás a belvízelvezető rendszerek rendbetételét és folyamatos karbantartását segíti évek óta. Ennek keretében térburkoló köveket és beton mederburkoló lapokat készítenek.

➡ A kézműves csoportban már 2013 óta folyik a munka. Az eltelt időszakban készítettek natúr fa termékeket és ajándéktárgyakat, kézzel vart, illetve horgolt ajándék- és dísz tárgyakat, táskákat, párnákat, kötényeket, neszesszereket, asztalterítőket, állatfigurákat, valamint megrendelésre hőtranszferálási technikával egyedi bögréket és tányérokat is. Kézműves termékeikkel rendszeresen részt vesznek a vármegyei és az Országos Közfoglalkoztatási Kiállítás és Vásáron.

■ Nyírájkó Község Önkormányzata

A helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás keretében a 2015-ös évtől a hagyományos kézműves termékek előállítását és bemutatása folyik. Az első években az ajándékba kapott szövőszékeken az összegyűjtött használt

ruhából rongyszőnyegek, lábtörlők, valamint a kapott felvetőfonalból ballagási tarisznyák készültek. ➡

➡ A településen található oktatási intézményeket (iskola, óvoda) azzal segítették, hogy függönyöket, lepedőket, asztalterítőket varrtak számukra. A 2022. évben több újdonsággal álltak elő a programban dolgozó varrók: az újszülött gyermekek részére babakelengye összeállítását tervezték és valósították meg (párna, takaró, kifogó, játék).

A programban dolgozó asztalosok munkájának köszönhetően a település arculatát meghatározó fa virágtartók és az árusításhoz szükséges fa pavilonok is készültek, valamint a település központjában található parkba fapadokat és fa asztalokat állítottak össze. A nagyobb

ünnepkörökhöz kapcsolódóan a Községi szintérben fotósarkot alakítottak ki. ⬇️

2018-ban kezdték meg a mezőgazdasági programban megtermelt zöldségekből és gyümölcsökből befőttek és savanyúságok készítését az önkormányzat fenntartása alatt működő Nyírájkói Napközi Otthonos Konyha részére. ⬇️

■ Pusztadobos Község Önkormányzata

A program keretében nagyobb területen termeltek konzervuborkát, paprikát, káposztát, amelyekből külső eladásra is került, illetve kisebb mennyiségben folyik a mai napig a saját konyhára és szociális célra való termelés

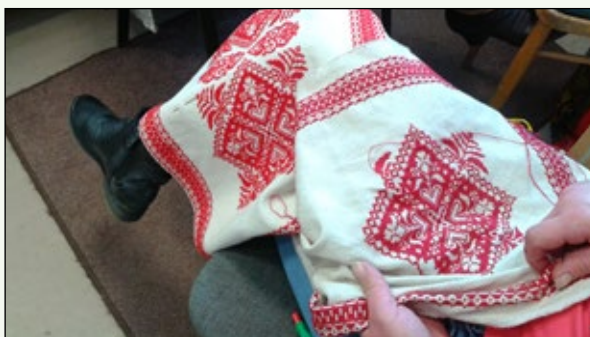

konyhakerti növények, bogyós- és egyéb gyümölcsök tekintetében. A saját alapanyagokat felhasználva készülnék a napi ételek és a tartósítások. Igen közkedvelt a szeder, fekete ribizli, szilva, alma, kajszibarack, de még a fekete berkenyész almalekvár is, csakúgy, mint a fahéjas sütőtök lekvár. ⬆️

⬆️ Nagymértékben javult a csapadékvíz le-, illetve elvezetése is. Több száz méter zárt rendszer került teljesen kitisztításra. Több száz méter fedett csapadékvíz elvezető is épült, és szintén több száz méter új, betonozott árok került kiépítésre.

⬆️ Hosszabb ideje hatékonyan működik az önkormányzat egyik leglátványosabb, legspeciálisabb programja, melynek keretében ügyes kezű asszonyok kézimunkákat készítenek. Ajándéktárgyak, asztalterítők, háztartási tex-

tilek, ovisoknak és iskolásoknak szánt ballagótarisznyák, de még a községet ünnepnapokon díszítő zászlók is a kézimunkázó asszonyok eredményes munkáját hirdetik.

☞ A férfiak jól felszerelt asztalosműhelyben dolgoznak. Az elmúlt évtizedben készültek már padok, lócák, filagóriák, rendezvényekre szánt asztalok, sátrak, játszótéri játékok, szemetes tárolók, bútorok, madáretetők, madárodúk, hirdetőtáblák, buszvárók stb.

■ Szatmárcseke Község Önkormányzata

☞ A programban eltelt időszak alatt a közfoglalkoztatottak számos olyan munkát végeznek, végeztek, ami többnyire akkor látványos, ha nincs elvégezve. A járási startmunka mintaprogram keretében végzik a 16 km belterületi úthálózat karbantartását, az útpadkák rendben tartását, illetve kátyúzását, virágosítását. Az évek során több kilométer hosszan kicserélték és megújították az árokrendszerüket.

☞ A helyi sajátosságokra épülő programban létrehoztak egy asztalosműhelyt is, ahol a napi karbantartási munkák

mellett kül- és beltéri bútorokat, filagóriákat, virágládákat, állványokat, illetve csónak alakú fejfákat gyártanak.

☞ A járási startmunka mintaprogram legfontosabb programeleme a mezőgazdasági program. Sertéstelepet hoztak létre, illetve a helyi lehetőséget kihasználva szarvasmarhát is tartanak. A telepről látják el a 300 adagos konyhát sertéshússal. A mezőgazdasági program szántóföldi része szinte teljes egészében az állattartást szolgálja ki, a megmaradó szalmabálákat fűtésre tudják felhasználni.

■ Tunyogmatolcs Község Önkormányzata

☞ A mezőgazdasági program két programeleme az állattenyésztés és a növénytermesztés. Az intézmények kertjeiben konyhakerti zöldségeket, valamint 3 db 50 m

hosszú fóliasátorban paprikát és paradicsomot termelnek. A növénytermesztés adja az alapot az állattenyésztéshez. Elsősorban szántóföldi növényeket termesztnek, amelyek az állatok takarmányozásához és ellátásához szükségesek.

➡ A program épít a település hagyományos háztáji gazdálkodására. Éves szinten a 2011-2018. közötti időszakban 3000 db baromfi tartása valósult meg, a sertéstartás folyamatos a kezdetektől, éves szinten 200-250 db saját fiatzatású sertésállományról gondoskodnak. A megtermelt nyersanyagok és alapanyagok a saját üzemeltetésű, 350 adagos konyha ellátásához biztosítják az önellátás feltételeit.

➡ A helyi sajátosságokra épülő programban készülő termékek megvásárolhatók (pl.: betonszlop, szőnyeg), a parkok, köztemetők, közterületek virágosak, egész évben rendben vannak tartva. A program keretében végzett tevékenységeknek köszönhetően a Holt-Szamos környezete rendezett, tiszta, az ide látogatók számára kellemes kikapcsolódást biztosít. A Holt-Szamos mellett felépült Kurta kocsmá udvarára filagória készült, a tájházba kemencék épültek.

■ Ura Község Önkormányzata

➡ Mezőgazdasági programjában a közfoglalkoztató saját konyhájára termelte meg a szükséges és nélkülözhetetlen kertészeti kultúrákban fellelhető zöldségféléket. Az önkormányzat 2016-ban Start Plusz díjat nyert el, amely egy kistráktor és hozzá egy pótkocsi vásárlását tette lehetővé. A következő években tovább bővítették munkagép állományukat (műtrágyaszóró, függesztett permetező).

➡ A 2016. évben a közfoglalkoztatás keretében lehetőség nyílt egy zöldségraktár-pince épület kialakítására,

melyben megoldottá vált a megtermelt zöldségek téli raktározása.

➡ A helyi sajátosságokra épülő program keretében évről évre folyamatos térkövyártás valósul meg. Az előállított térköveket az elhasználódott, kopott járdák felújítására, javítására használják fel.

➡ Ura önkormányzatának képviselő-testülete folyamatos célként tűzte ki maga elé, hogy a község lakói számára egy szebb, élhetőbb környezetet teremtsen. Ennek eléréséhez építettek egy 10x10 méteres fedett színpadot, mely a lakosság számára megrendezett összejövetelek,

falunapok, ünnepi alkalmak lebonyolításának fontos helyszíne. 2022-ben a Művelődési Ház mellett wifi park kialakítása valósult meg.

TOLNA VÁRMEGYE

■ Nagyszékely Község Önkormányzata

➡ A település utcáin sétálva láthatjuk a közfoglalkoztatásban elért eredményeket. A szépen kialakított közösségi tér jól szolgálja az idősebb és fiatalabb generációk kikapcsolódását, a közösségi rendezvények megtartását. A fából készült térelemek, igényes táblák, hulladéktárolók, a kikapcsolódást szolgáló eszközök, mint a szaletli, szépen ötvözik a múltat és a jelent, jól harmonizálva illeszkednek be a település arculatába.

A mezőgazdasági program keretében megtermelt és feldolgozott termékeket a helyi konyhán használják fel, szinte egész évben biztosítani tudják ezzel az idősek és a gyermekek jó minőségű ételmisszerrel történő ellátását, garantálva azt, hogy a helyben termelt termények

feldolgozása során hozzáadott értéket növelve kerülnek vissza a lakossághoz. ↗

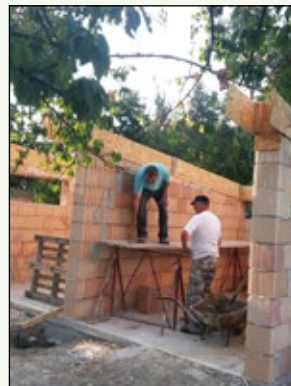
VESZPRÉM VÁRMEGYE

■ Bazsi Község Önkormányzata

↗ A korábbi években a mezőgazdasági programok keretében foglalkoztak konzervuborka, burgonya és szárazbab termesztéssel is. Állattenyésztési tevékenységük keretében keltető üzemükből látták el a környék településeit őshonos magyar baromfifajtákkal. A szabadtartásos tojótyúk állomány tojástermelése a helyi lakosság körében kerül értékesítésre.

A dolgozóik bevonásával valósították meg a mezőgazdasági tevékenység infrastrukturális feltételeit. Gépszínt, takarmánytárolót, takarmánykeverőt, sertéshizlaldát, tojóházakat, raktárakat és szociális helyiségeket alakítottak ki. ↘

↗ A sertéshizlaldában nevelt sertések takarmányozása mintegy 8 hektáron előállított gabona és egyéb takarmánynövény felhasználásával történik. A vágósertések elsősorban a településen kerülnek értékesítésre, de jut belőle a helyi önkormányzati rendezvények sertéshús igényének kielégítésére is. A lakosság sertésvágási kedvét a program keretében használt mini húsfeldolgozó lakossági célú átengedésével próbálják ösztönözni.

A közfoglalkoztatás nagyban hozzájárul a helyi életminőség javulásához. A tapasztalatok rendkívül jók, a program társadalmi elismertsége inspiráló mind a közfoglalkoztatottak, mind a szervezők számára.

■ Lovászpatonai Község Önkormányzata és a Lovászpatonai Feldolgozó és Kereskedelmi Szociális Szövetkezet

➡ A közfoglalkoztatottak többféle mezőgazdasági tevékenységet végeznek (szabadföldi- és fóliás növénytermesztés, palántanevelés). A fóliás növénytermesztés keretében paprikát, paradicsomot termesztnek, valamint palántanevelést is folytatnak.

➡ A Lovászpatonai Feldolgozó és Kereskedelmi Szociális Szövetkezet fő tevékenységi köre zöldség- és gyümölcsfélék feldolgozása, kereskedelme.

➡ 2023-ban beüzemelésre került egy új mosó-daráló-prés gépsor, melyet haszonkölcsön szerződés keretében

kaptak használatra Lovászpatonai Község Önkormányzatától. Az új gépsor csökkenti az élőlátás igényét, a kézi mosást gépi mosás váltotta ki, illetve az új szalagprés lehetővé teszi a hatékonyabb és gyorsabb termelést.

➡ Egyéb élelmiszerek készítésére is sor kerül a szövetkezetben, úgy, mint savanyúságok, befőttek, ételízesítők, aszalt gyümölcsök, szárított zöldségek és szörpök.

■ Nyárád Község Önkormányzata és a Bitvamenti START Szociális Szövetkezet

➡ Nyárád Község Önkormányzata részt vesz a Min-tamenza Programban, amelynek egyik célkitűzése, hogy az iskolai és óvodai konyhák saját termelésű alapanyagokat használjanak fel. A fentiekre tekintettel az önkormányzat évek óta foglalkozik növény- és zöldségtermesztéssel. A jelenlegi közfoglalkoztatási programban szabadföldi és fóliásátrás termelést, valamint állattenyésztést folytatnak.

A program keretében megvásárolt húshibrid csirke és sertés jelenleg az állattenyésztés fő profilja a korábbi tojótartás mellett. A felnevelt állatok biztos piaca a szociális

szövetkezet, amely helyben értékesít húsféleségeket a település lakosai számára. ➡

➡ A közfoglalkoztatás keretei között megtermelt zöldségeket és gyümölcsöt, illetve ezek felhasználásával előállított termékeket (pl.: lecsó, savanyúság, ivólevek) az önkormányzat elsősorban az óvodai konyha ellátására használja fel, a többlettermelést pedig a szociális szövetkezet részére értékesíti, amely azt az általa működtetett boltban, helyben adja el, állandó piacot teremtve termékeiknek.

ZALA VÁRMEGYE

■ Kerecseny Község Önkormányzata

➡ Kerecseny településen 1,7 hektár fákkal, bokrokkal befutott, gondozatlan területet vontak művelés alá, itt

1,1 hektár gyümölcsöst hoztak létre, valamint szántóföldi és konyhakerti növényeket kezdtek termelni. Egy, már meglévő épületükben zöldség- és gyümölcsfeldolgozó üzemet alakítottak ki.

➡ Napjainkban azokat a szántóföldi növényeket termesztik nagyobb területen (pl. burgonya), melynek kevesebb a kézi munkaerőigénye. Zöldségféléket továbbra is termelnek szabadföldön is, továbbá a rendelkezésükre áll 3 darab, 1100 m² összterületű fóliasátor is. A megtermelt zöldségféléket helyi termékpiacokon, webáruházon keresztül, valamint helyben, a lakosság részére értékesítik.

■ Resznek Község Önkormányzata

➡ Mezőgazdasági programjuk 2015. március 1-jén indult. Az önkormányzati területeken, illetve bérelt földterületeken, mintegy 5 hektár szántóterületen történik a termelés. Szántóföldi növények, úgy, mint burgonya, olajtök, hagymafélék, cékla és tarkabab termesztésével foglalkoztak, bogyósgyümölcsöt ültettek.

➡ A jobb árbevétel eléréséhez szükséges, NÉBIH engedéllyel rendelkező feldolgozó épületet is felújították. Beszerezték a feldolgozáshoz szükséges eszközöket, gépeket, hűtőkamrákat építettek. Gyümölcslégvártó gépsort, zöldségfeldolgozó gépeket – gyümölcsmagozót, burgonyakoptatót, paradicsompasszírozót, aszalógépet –, vákuumfóliázót, valamint a hőkezeléshez és savanyítás-hoz szükséges eszközöket szereztek be.

➡ Bővítették a bogyósgyümölcsös területet, így már 1 hektáron termelnek piros és fekete ribizlit, fekete szedret, málnát és fekete berkenyét. Ezek terméseit feldolgozzák, lekvárokat, szörpöket, ivóleveket készítenek belőlük. Ezen kívül savanyúságok, savanyított répa és káposzta, továbbá tökmagolaj képezi termékkínálatukat.

■ Túrje Község Önkormányzata

A kertészeti tevékenységet az 5000 m²-es veteményes kertjükben végzik, ahol a főzőkonyha részére értékesítésre és szociális célra is természetnek zöldségféléket.

A meglévő 200 m²-es fóliasátorukat és az 50 m²-es üvegházukat tovább bővítették egy 160 m²-es fóliasátorral.

➡ A mezőgazdasági programot 2021-ben állattenyésztéssel bővítették, jelen pillanatban 50 db anyajuh és 2 db kos van az állományban, melyeknek juhakolt építettek és 1,5 hektáros legelőterületet kerítettek be hozzá. A 3 hektáros napelempark legeltetését a juhok segítségével végzik.

➡ A közfoglalkoztatási programoknak köszönhetően szebbé varázsolták parkjaikat, ahol új, igényesen kialakított zöldterületeket, sétányokat hoztak létre.

➡ További értékteremtésre törekedve térkőgyártó gépsort vásároltak, amit a közfoglalkoztatási program keretében felépített pajta épületében tudnak működtetni. Az elkészült térkőből többek között megvalósult az óvodai parkoló és az iskola melletti járda kialakítása is.

■ Zalakomár Nagyközség Önkormányzata

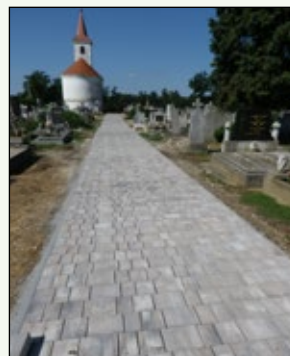

➡ Zalakomár Nagyközség Önkormányzata mezőgazdasági programjában zöldségféléket termeszt. A földterületeken káposztát, burgonyát, paradicsomot, paprikát és uborkát termesztettek, majd tevékenységi körüket fűszerpaprika termesztéssel bővítették.

➡ Megépítettek egy fűthető palántanevelő fóliasátrat, beszerezték a szükséges kézi szerszámokat. Öntözőberendezéseket szereztek be, új kutat létesítettek. A 2015. évben megépítésre került a harmadik palántanevelő fóliasátor is,

beszerezték egy ekét, magágy-készítőt, valamint a művelt területek nagy részénél kiépítették a kerítést.

➡ A közfoglalkoztatási program keretében végzik a járdák térkövezését, a vízelvezető árkok, átereszek tisztítását, mélyítését, a parlagfű-mentesítést, padkanyesést, földutak rendbetételét, az egyes járdaszakaszok javítását. A térköves járdák építésével közterületeik folyamatosan szépülnek a lakosok meglegedésére.

IV.3 Magas hozzáadott értékű közfoglalkoztatási mintaprogramok

A 2017/2018. évi járási startmunka mintaprogramok programelemei mellett a magas hozzáadott értékű programelem is bekerült a közfoglalkoztatási forrásból támogatható programok közé. A program támogatást nyújtott a mezőgazdasági termelés feldolgozásához kapcsolódó feldolgozó kapacitás kiépítésére, már meglévő kapacitás felújítására és bővítésére, a mezőgazdasági termékek feldolgozására kialakított beruházás üzemeltetésére, valamint egyéb termelésre és feldolgozásra irányuló program megvalósítására.

A programindítás feltétele ebben a támogatási formában is a továbbfoglalkoztatás vállalása volt.

Összességében 13 közfoglalkoztató valósíthatta meg pályázatát, amelyekben összesen 159 fő közfoglalkoztatása valósult meg.

A támogatásból létrejött egy erdei iskola és turisztikai központ, gyümölcs- és zöldségfeldolgozó üzemek, száraztészta gyártó kisüzem, kiskapacitású vágóhíd, hús-

feldolgozó üzem, tejfeldolgozó üzem, gluténmentes tésztagyártó üzem, beton manufaktúra, elektronikai hulladékbontó.

BÉKÉS VÁRMEGYE

■ Vésztő Város Önkormányzata

📍 A településen a fóliasátorban és a szabadföldi kertészetben a mezőgazdasági programban megtermelt zöldségfélék, továbbá a gyümölcsös kertben termelt gyümölcsök feldolgozása a szintén a közfoglalkoztatás keretében működő savanyító üzemben történik. A zöldségfeldolgozás mellett az önkormányzatnak lehetősége van rostos gyümölcslevek, illetve zöldség- és vegyes gyümölcslel előállítására is.

Az önkormányzat a közfoglalkoztatás kezdetétől foglalkozott állattartással, évek óta juhtartás is szerepel a mezőgazdasági programjukban. Fontos cél volt, hogy a helyben megtermelt friss tej (tehén, juh) jó minőségben

kerüljön feldolgozásra, ezért magas hozzáadott értékű közfoglalkoztatási program keretein belül kialakították a tejfeldolgozó üzemet és sajtmannufaktúrát, továbbá beszerítették a szükséges berendezéseket, felszereléseket. 📍

📍 A termékek árusítása jelenleg nemcsak Vésztőn és Békés vármegyében történik, hanem az ország más térségéből is kereslet mutatkozik a kiváló minőségű sajtkülönlegességek iránt.

■ Kaszaper Község Önkormányzata

📍 Kaszaper és környéke egyik fő jövedelmi forrása a zöldségtermesztés. A magas hozzáadott értékű program részeként 2017-ben került kibővítésre az üzem épülete és annak teljes berendezési- és géppálmánya. A község a feldolgozóüzem felépítésével egyedi pozícióra tett szert Békés vármegyében, tekintettel arra, hogy a térségben nem volt zöldség- és gyümölcsszárító-, valamint csoma-

goló üzem. Az üzem fő profilja a fűszerpaprika szárítása, őrlése, csomagolása, értékesítése, továbbá a bérszáritás.

➤ A beruházás a foglalkoztatottság növelése mellett jótékony hatást gyakorolt az alapanyagot beszállító cégekre, vállalkozókra is, ösztönözve őket a helyi nyersanyag előállításba, termesztésbe való bekapcsolódásra.

2024-ben részt vettek a VII. Országos Közfoglalkoztatási Kiállítás és Vásáron, Budapesten. A kiállított termékeket szárító üzemükben állították elő, őrölt fűszerpaprikát, szárított gombát és paradicsomot, aszalt szilvát, valamint mézet kínáltak a látogatóknak.

IV.4 Országos közfoglalkoztatási programok

IV.4.1 Vízügyi fejlesztések

Homokzsákok gyártása

A vízügyi ágazat alapfeladata közé tartozik az ár- és belvízvédekezés. Éves szinten az árvíz elleni védekezések

függvényében több millió homokzsák felhasználása történik az ágazatban. A program célja a teljes vízügyi ágazat védekezési homokzsákokkal történő biztonságos ellátása, a homokzsákok koncentrált előállítás és folyamatos biztosítása az ágazaton belül. A vízügyi igazgatóságok az árvízvédelmi homokzsák készleteket (közel 6 millió db PP zsák és közel fél millió db juta zsák) a felhasználás függvényében folyamatosan feltöltik.

➤ A homokzsákgyártás megvalósíthatósága érdekében a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság vagyonkezelésébe vette a Somogy vármegyében található Bolhó településen a Bolhó 1/8. helyrajzi számú ingatlant, valamint beszerzésre került egy automatizált vágó és levarró gépsor, mely naponta körülbelül 10 000 homokzsák előállítására alkalmas.

➤ A rendkívül rossz állapotban lévő épület felújítására a 2023. évben országos közfoglalkoztatási mintaprogram indult.

Tiszaölki Vízlépcső

Az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság által a Tiszaölki Vízlépcsőnél a korábbi években megvásárolt sólyatér biztonságos megközelítését biztosító terület, épület és műhely országos közfoglalkoztatási mintaprogram keretében megvalósuló felújításával hosszútávon biztosítható

a Tiszaölki Vízlépcsőnél a vízügyi igazgatóságok úszójár-műveinek javítása, a hajófelújítási munkák biztonságos elvégzése, a hajók parti szemléje. ➡

Tározók építése

A Kormány 2012. évi döntése alapján a Belügyminisztérium összesen 9 tározó közfoglalkoztatás keretében történő létesítésére, illetve meglévő tározó rekonstrukciójára tett javaslatot. A programok a 2013. és 2014. években valósultak meg, mindösszesen 1470 millió forint keretből, 447 fő közfoglalkoztatása mellett.

A következő tározók megépítése valósult meg az országos közfoglalkoztatási mintaprogramok keretében:

- Kadia-Ó-dunai-tározó (Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság, Baja),
- Kislődi-tározó (Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, Székesfehérvár),
- Pazarnyi-tározó (Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság, Nyíregyháza),
- Rimóc-Sipeki tározó (Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság, Budapest),
- Mezőtúr-Álomzugi belvízöblözet (Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság, Szolnok),
- Peresi-holtág (Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság, Gyula),
- Szabadkígyósi-tározó (Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság, Gyula),

- Gyepesi-tározó (Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság, Gyula),
- Élővíz-csatorna, Gerlai-holtág (Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság, Gyula).

➡ A közfoglalkoztatottak a terület előkészítésével (munkaterületen található fák, cserjék irtása, az építéssel érintett földmű felületén található humusz letermelése), a

földkitermeléssel, a depónia- vagy töltésépítéssel, illetve a különböző utómunkálatokkal (hullámvédelmi nádtelépítés, humuszerítés, gypesítés) kapcsolatos feladatokat, továbbá a földmunka végső szakaszában az anyagnyerőhely rendezését és rekultivációját végezték el.

Elmondható tehát, hogy a vízügyi igazgatóságok a közfoglalkoztatási rendszer kezdete óta kiemelt szereplői a közfoglalkoztatásnak, közöttük is a Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság (FETIVIZIG) az egyik legnagyobb szereplő. A 2024. évi programjában több mint 800 főt foglalkoztattak. „A jelenlegi közalkalmazotti állomány 60%-a korábban közfoglalkoztatott személy volt” – mondta el a FETIVIZIG Közfoglalkoztatási Önálló Osztály vezetője. „És ők ugyanúgy értékes munkát végeznek.” A közfoglalkoztatási program legfontosabb eredményeiről szólva arról beszélt, hogy „a közfoglalkoztatottak oldaláról a legfontosabb eredmény, hogy gyakorlatot, tapasztalatot szereznek, megszerzik a mindennapos munkavégzés rutinját, bevezetjük őket a munka világába, amely a munkapiacon komoly érték. Mindenki ki tud venni valamit a csomagból, amit itt kap, amit tovább tud vinni magával. (...) Volt nálunk két dolgozó, akiknek úgy megtetszett a vízügyi terület, hogy ezen a területen tanultak tovább, s technikai végzettséget szereztek.”

IV.4.2 Egyéb költségvetési szervek és karitatív szervezetek programjai

Kulturális közfoglalkoztatás

Több éve kelt életre a ma kulturális közfoglalkoztatásként ismert programcsokor. A nemzeti kulturális vagyon részét képező dokumentumaink jelentősen megrongálódtak, sőt, a teljes megsemmisülés veszélye fenyegette őket. A 2012-es évben a Belügyminisztérium kísérleti jelleggel elindított olyan digitalizációs programokat, amelyek célja közfoglalkoztatás keretében települési kulturális értékkataszterek létrehozása, kulturális és természeti értékek gyűjtése, rendszerezése, valamint közszolgálati digitális archívum létrehozása (MaNDA, MTVA) volt.

A programban résztvevő szervek hozzájárultak a kulturális javak megőrzéséhez, archiválásához, digitalizálásához. Támogatta a szolgáltatást, valamint leltári, illetve selejtezési feladatokat végző közalkalmazottak munkáját, a közfoglalkoztatottak közreműködtek az intézmények és azok környezetének tisztántartásában, a tárgyi környezet karbantartásában. A program lehetőséget biztosított a magasabb – közép- és felsőfokú – iskolai végzettséggel rendelkező álláskereső szakmájukban történő átmeneti elhelyezkedésére is, valamint enyhítette a települések kulturális szakemberhiányát. Megvalósult a kulturális és természeti értékek gyűjtése, rendszerezése.

Nemzeti Művelődési Intézet

Az akkor Emberi Erőforrások Minisztériuma irányítása alatt működő Nemzeti Művelődési Intézet (a továbbiakban: NMI) kulturális közfoglalkoztatási programja főként a szakképesítéssel rendelkező, de elhelyezkedni nem tudó hátrányos helyzetű emberek foglalkoztatását tűzte ki célul.

Kiemelt cél volt a kulturális szegénység elleni küzdelem, a hátrányos helyzetű térségek és társadalmi csoportok, a munkanélküliek esélyhátrányának mérséklése, a nemzeti és etnikai kisebbségek, a történelmi egyházak művelődési tevékenységének, kultúrájának támogatása. Az NMI a Belügyminisztérium támogatásával 4000 fő közfoglalkoztatásával megvalósuló országos közfoglalkoztatási mintaprogramot indított a 2013. évtől 2017-ig, a kulturális

hálózat kialakítása, közösségi és társadalomfejlesztési program megvalósítása érdekében 1263 településen, 1836 szervezet bevonásával.

A mintaprogramban részt vevő közfoglalkoztatottak 11%-a tudott elhelyezkedni a program alatt, majd annak zárása után újabb 11% talált állandó munkát, így a programban résztvevők összesen 22%-a tért vissza az elsődleges munkaerőpiacra.

Egyházi és karitatív szervezetek támogatott programjai

Az egyházi szervezetek 2011-ben kapcsolódtak be a közfoglalkoztatásba. A legnagyobb egyházi foglalkoztatók a Magyar Református Szeretetszolgálat Alapítvány, a Boldog Ceferino Intézet, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat, a Baptista Szeretetszolgálat, a Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálat és a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet voltak. Az egyházi és karitatív szervezetek támogatott programjában többségében szakképzettséggel nem rendelkező közfoglalkoztatottakat alkalmaznak konyhai kisegítői, intézmény takarítói, karbantartói, parkgondozói, szociális segítői munkakörökben, de előfordul szakképzett munkaerő alkalmazása is, főként adminisztrátori munkakörben. Jellemzően a templomok környezete, valamint az intézmények tisztántartási feladatait látják el, elhanyagolt temetőkertek és parókiák karbantartását, zöld területek rehabilitációját, épületek kisebb felújítási munkálatait végzik. Karitatív tevékenység keretein belül szociális intézményekben mosást, konyhai és étkeztetési kisegítő feladatokat, lelki rendezvények szervezési feladatait, adománygyűjtő- és elosztó tevékenységet látnak el.

A megkérdezettek nagy része szívesen választotta volna elsődleges munkahelyként az egyházat. A toleráns és erkölcsi épülést segítő közeg ugyanis pozitív hatással van a közfoglalkoztatottakra.

A **Református Szeretetszolgálat** a kezdetektől az egyik legjelentősebb közfoglalkoztató. Elhanyagolt temető-kerteket, parkokat tesznek rendbe, idősgondozással, templomok, szociális intézmények takarításával, rendezvények őrzésével, gyermekrendezvények felügyeletével, a gyermekek kísérésével foglalkoznak. A szociális

intézményekben jellemzően mosást, ágyneműcserét, konyhai és étkeztetési kisegítő feladatokat látnak el. A 2016-ban elindított önálló projektbe közel 2100 főt vettek be, s ezzel a legnagyobb egyházi közfoglalkoztató lett a Szeretetszolgálat.

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia által 2014. december végén megalapított **Boldog Ceferino Intézet** a romák és a hátrányos helyzetű emberek keresztény értékeken alapuló segítését végzi.

➡ A program gerincét azok a roma szociális segítőik alkotják, akik a roma családok, közösségek részére hitelesen tudnak segítséget nyújtani az információ átadásában, tanácsadásban, mentális támogatásban.

➡ A programban szerepelt többek között az oktatást kiegészítő tevékenység, valamint a hátrányos helyzetű családok öngondoskodását célzó háztáji gazdálkodás támogatása is. A 21 településen induló támogató program napjainkra immár 82 településen van jelen, és mintegy 240 fő foglalkoztatását teszi lehetővé.

➡ Az elmúlt évtizedekben kiemelkedő roma pasztorációs közösségi központok jöttek létre, ahol a roma felzárkózást segítő komplex tevékenységet folytatnak.

➡ Tekintettel arra, hogy a Boldog Ceferino Intézet számos partnerszervezete megvalósítóként csatlakozott a Felzárkózó települések programhoz, az országos közfoglalkoztatási program közvetve hozzájárul a legszegényebb települések lakosainak támogatásához is (pl. Baranya, Borsod-Abaúj-Zemplén, Nógrád és Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyékben).

A Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálat

jelenleg 135 fő közfoglalkoztatottal 32 településen segíti az egyház házi segítségnyújtó tevékenységét. Mind a közfoglalkoztatásban, mind az ellátottak körülményeinek javításában fontos szerepet kap az emberi méltóság megőrzésére való törekvés, valamint a külső és belső környezet tisztán és rendben tartása.

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezetnél

a 2016. évben megvalósult közfoglalkoztatási program a közfoglalkoztatottak közreműködésével számos területen járult hozzá értékteremtő munkájával a hatékonyabb és jobb eredmények eléréséhez.

➡ A program során 36 főt alkalmaztak, akik közül 18 fő mezőgazdasági segédmunkás. Munkájukat a Kastélyosdombói Csáládok Átmeneti Otthona elnevezésű intézményükben koordinálják.

➡ Ezen dolgozók munkájuk során számos növénytermesztési és állattenyésztési folyamatba nyerhettek bepillantást, és szakértők közreműködésével kiegészíthették a már meglévő tudásukat és gazdálkodási ismereteiket, amelyeket a saját háztájaikon vagy más versenyszférában tevékenykedő gazdálkodásban is sikerrel alkalmazhatnak majd a jövőben.

A közfoglalkoztatás a fentiekben megemlített foglalkoztatáson túl kiegészült egyéb tevékenységekkel, mint például intézményi takarítás, adminisztrációs feladatok, kézbesítés, konyhai kisegítés, épületgondnoki tevékenység, varrás. 2025-ben a Segélyszervezet tovább kívánja bővíteni a köz-

foglalkoztatási programba bevontak számát, elsősorban a felzárkózó településeken végzett tevékenységét erősítve ezzel a fejlesztéssel. A program sikerességét mutatja, hogy az Ökumenikus Segélyszervezetnek ma már több olyan munkavállalója is van, akik a közfoglalkoztatási program révén kerültek először kapcsolatba a szervezettel, és immár a karitatív szervezet munkatársai.

MAGYAR MÁLTAI SZERETETSZOLGÁLAT EGYESÜLET

■ Tiszabura település

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület (a továbbiakban: MMSZ) Tiszabura településen indított országos közfoglalkoztatási mintaprogramja keretében egy asztalosüzem és egy varroda kialakítását valósította meg. A kialakított asztalosüzem és a varroda megfelel a piaci követelményeknek, lehetővé teszi a piacképes termelést, tanműhelyként is képes funkcionálni, így évről évre gyakorlati helyet tud biztosítani iskolarendszerű vagy iskolarendszeren kívüli asztalos, valamint a női szabó képzések számára.

Az asztalosüzemben elsősorban nyílászárók, valamint egyszerűbb szerkezetű bútorok készülnek, a varroda főként ágyneműk és lakástextíliák, valamint egyszerűbben megvarrható munkaruházati termékek előállítását végzi.

Tiszabura településen az MMSZ a tulajdonában lévő ingatlanban közfoglalkoztatási támogatásból közfürdőközmosodát létesített. 5 fő végzi a közösségi szolgáltatást igénybe vevő helyi lakosok segítségét a nagy teljesítményű mosó- és szárítógépekkel történő mosásban, szárításban és ipari vasalásban. A program célja az egészség- és környezettudatos nevelés kialakítása, a környezeti- és személyi higiéniai szükségletek fejlesztése, valamint a társadalmi felzárkóztatás, a munkahelyteremtés, továbbá a háztartás-gazdaságtani ismeretek bővítése és a közösségfejlesztés volt.

■ Tiszabő település

Tiszabő településen az MMSZ közfoglalkoztatottak bevonásával piaci termékek előállításához megfelelő, teljesen felszerelt növénytartósító üzemet alakított ki.

Az MMSZ tulajdonában lévő ingatlan felújítását 13 fő közfoglalkoztatott részvételével valósították meg, akik az épület felújításában vettek részt, illetve készítették a termékeket. A növénytartósító üzemben előállított termékek a program ideje alatt az MMSZ karitatív tevékenységéhez illeszkedően sok rászoruló ember számára jelentettek természetbeni adományt, ugyanakkor a 2018. év folyamán a piaci értékesítést is megkezdték. A növénytartósító üzemi program hosszú távú célja, hogy fenntartható és a közösséget támogató gazdálkodásával hozzájáruljon a helyi családok szociális és munkaerőpiaci helyzetének javulásához, ezen keresztül pedig a falu egészségének fejlődéséhez.

IV.4.3 Országos Idősügyi Infokommunikációs Programhoz kapcsolódó országos közfoglalkoztatási program

Az Idősügyi Infokommunikációs Program a Segítő Kezek az Aktív Évekért Közhasznú Nonprofit Kft. közfoglalkoztatásával a 2017. évtől kezdődően 2022. december 31. napjáig évente indított országos közfoglalkoztatási programként valósult meg. A program célja az idősek saját otthonukban történő, formális szociális gondozása és az egészségügyi ellátórendszer tehermentesítése, a gondozó családtagok terheinek csökkentése, illetve a generációk közötti kommunikáció erősítése, továbbá a szociális- és egészségügyi ellátórendszer költséghatékonyabb működtetése volt.

A programban használt infokommunikációs eszközök alkalmazása hozzájárult a résztvevő idősök magányának enyhítéséhez, biztonságérzetének növekedéséhez, valamint a kor előre haladásával természetes módon bekövetkező egészségromlás csökkentéséhez. Mintegy 5000 fő 65 év feletti idős használta napi szinten a részükre biztosított laptopot, és közel 85%-a naponta online módon kapcsolatba lépett a helyi időslátogató diszpécserekkel.

A program keretében biztosított képzések (mint például a tanulásmódszertan, szociálgerontológia, valamint az informatika) olyan új, hasznos, gyakorlati tudást adtak a programban dolgozó közfoglalkoztatottaknak, amelyek segítségével képessé váltak a program céljai köré helyi szintű összefogást szervezni, a speciális, egyedi igényeket

felmérni, összegezni, és ezt a tudást a jövőben is bármely helyzetben alkalmazni.

IV.5 Országos közfoglalkoztatási mintaprogramok

IV.5.1 Digitalizációs program

A 2012. évtől kísérleti jelleggel indultak olyan közfoglalkoztatási mintaprogramok, amelyek a szakképzett (több esetben diplomás), azonban hátrányos helyzetű álláskeresőknek kínáltak értékkeremtő munkalehetőséget. Ilyenek voltak például a digitalizációs programok, amelyek célja közfoglalkoztatás keretében települési kulturális értékkataszterek létrehozása, kulturális és természeti értékek gyűjtése, rendszerezése, valamint közszolgálati digitális archívum létrehozása.

■ Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap

A Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (a továbbiakban: MTVA) a 2012-2015. között, majd 2017-2020. közötti időszakban „digitalizációs” közfoglalkoztatási mintaprogramot valósított meg. Az MTVA mintaprogramja az audiovizuális tartalmak digitalizálására és feldolgozására irányult három budapesti helyszínen (a Kunigunda utcai gyártóbázison, a Bródy Sándor utcai rádió épületében, valamint a Naphegy téri Magyar Távírási Iroda épületében). A nemzeti audiovizuális vagyon jelentős része olyan hordozókon volt, amely fizikai romlása folyamatos és egyre gyorsuló tendenciát mutatott, ezek nagy része a feldolgozás nélkül rövid időn belül véglegesen elérhetetlenné vált volna. A közfoglalkoztatás segítségével ezek az anyagok végérvényesen megmenekültek, és digitális másolatukkal jelenleg az archívum sokszínűségét gyarapítják. A közfoglalkoztatottak által feldolgozott anyagoknak köszönhetően indult el a tematikus archív televíziós csatorna, az M3, továbbá a Nemzeti Audiovizuális Archívum új, online felülete.

■ Magyar Nemzeti Digitális Archívum és Filmintézet (MaNDA)

A 2015. évben indult Magyar Nemzeti Digitális Archívum és Filmintézet (a továbbiakban: MaNDA) országos

közfoglalkoztatási programja az audiovizuális tartalmak digitalizálására és feldolgozására irányult 24 helyszínen. A program célja a kulturális örökség digitalizációja volt. A programban együttműködő önkormányzatokkal és kulturális intézményekkel közösen folytattatták a megkezdett archiválási munkát, elősegítve az adott településeken élő munkavállalók foglalkoztatását, majd az elsődleges munkaerőpiacon való sikeres elhelyezkedésüket. ➡

➡ A közfoglalkoztatásban dolgozók a magyarországi gyűjteményekben hozzáférhető kulturális javakat digitalizálták, majd tették hozzáférhetővé és metaadatokkal kereshetővé egy központi felületen, a MaNDA adatbázisában. A folyamatosan gyarapodó MaNDA adatbázisban több mint 272 ezer publikus tétel vált böngészhetővé közel 3 millió metaadattal. Az adatbázis rekordjaiból adatexportálással havonta 3-4 ezerrel gazdagodik az Európai Digitális Könyvtár, az Europeana állománya. Számos vidéki közművelődési és közgyűjteményi intézményben nem lett volna lehetőség digitális örökségvédelemre, ha a program biztosította munkaerő és eszközpark nem állt volna rendelkezésükre.

A kulturális tartalmak digitalizációja alapfokú kulturális, valamint felhasználói szintű számítógépes informatikai és számítástechnikai képzést igényelt, és a programban résztvevő archivátorok belső, betanító jellegű képzést kaptak a program keretén belül. A program számára

önálló elektronikus tananyag került kidolgozásra, amely e-learning rendszer keretében alkalmas volt a foglalkoztatottak digitalizációs képzésére, továbbképzésére. ➡

■ Országos digitalizálási közfoglalkoztatási program – A Forum Hungaricum értékkeremtő közfoglalkoztatási programja

A Forum Hungaricum Nonprofit Kft. által koordinált országos közfoglalkoztatási program a magyar kulturális örökség digitalizálására, a digitalizált értékek gyűjtésére, feldolgozására, rendszerezésére és a szerzői jog keretei között a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tételére irányul. A közfoglalkoztatottak a programban együttműködő intézményekkel közösen végzik az archiválási munkát. A Forum Hungaricum adatbázisa (<https://mandadb.hu>) a magyarországi múzeumok, könyvtárak, levéltárak, magángyűjtemények, civil szervezetek, kulturális és oktatási profilú intézmények digitalizált kulturális javait egy közös felületen publikáló, nyilvános online gyűjtemény.

2013-tól kezdődően több mint 200 – volt és jelenlegi – partnerintézmény adja közre digitalizált dokumentumait az adatbázison keresztül, az Országos Digitalizálási Közfoglalkoztatási Program segítségével. A Forum Hungaricum Nonprofit Kft. nemzeti aggregátorként ellátja a nemzeti kulturális értékek digitális formátumainak és a hozzájuk tartozó metaadatoknak az összegyűjtését és az Europeana Alapítvány (<https://www.europeana.eu/hu>) felé történő exportálását, így az Európai Digitális Könyvtár nyilvános gyűjteményét is gyarapítja.

A 2023. évi országos közfoglalkoztatási program első ütemének segítségével több vidéki múzeum és intézmény is részt vett a programban, többek között a debreceni Déri

Múzeum, a veszprémi Eötvös Károly Megyei Könyvtár, a miskolci Herman Ottó Múzeum, a kaposvári Rippl-Rónai Múzeum, az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Művészeti Intézet Adattára végezte a gyűjtött dokumentumok közzétételét.

A második ütemben többek között olyan értékek kerültek fókuszba, mint a Neumann János Számítógéptudományi Társaság magyar informatikátörténetét reprezentáló rendhagyó kép- és szöveganyag, a Martfűi Hely- és Ipartörténeti Gyűjteményben található, a Tisza Cipőgyár egykori irodaházából származó egyedi tárgyak, fényképek és dokumentumok, a Hajdúsági Múzeum Hajdúböszörmény és a hajdúvárosok történeti múltja szempontjából értékes tárgyak, tárgyegyüttesek, személyes tárgyak, képzőművészeti alkotások, dokumentumok, fotók és ruhaneműk, stb.

■ Digitalizációs program – hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási program

A Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Gazdasági Ellátó Központja 2017 óta valósít meg digitalizációs tevékenységet ellátó, hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programot. A program keretein belül a közfoglalkoztatottak bevonásával a Belügyminisztérium Központi Irattárában tárolt iratok digitalizálása, a beérkező iratok szkennelése történik, valamint adatrögzítési és selejtezési tevékenységet végeznek.

■ „Magyar Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeum digitalizálása és egyéb szakfeladatok I. ütem” közfoglalkoztatási mintaprogram

➡ A Magyar Vízügyi Múzeumot 1973-ban alapították az Országos Vízügyi Hivatal Vízügyi Dokumentációs és Továbbképző Intézetének részeként. A múzeum a magyar vízügy történetével, a hazai vízgazdálkodással kapcsolatos

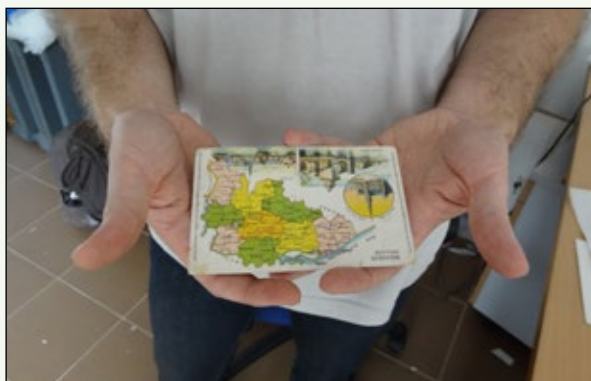
tos muzeális értékű tárgyakat, dokumentumokat gyűjti.

Az intézmény 2009 óta auditált digitális múzeumi nyilvántartó rendszerrel végzi a gyűjtemények nyilvántartását, ám a retrospektív adatbevitel nem teljes, a korábbi papír alapú kartonok digitalizálása, valamint az egyes gyűjteményi darabokról készült digitális állomány nagyon hiányos. A program keretében sor került a Múzeum egyes gyűjteményeiben való digitalizálási feladatok elvégzésére, teljes körű retrospektív adatbevitelre.

📌 Főbb gyűjteményi egységei: képeslapgyűjtemény, műszaki dokumentációs tár, okmány- és iratgyűjtemény, érem- és kispasztika, Széchenyi-iratok, tematikus gyűjtemény, tárgyi gyűjtemény, történeti képgyűjtemény, tör-

téneti térképtár, videótár, hangtár. Magyarország mintegy félezer települését, valamint határon túli falvak, városok hajdani képét megőrkítő képes levelezőlapok találhatók a képeslap-gyűjteményi egységben.

➡ A történeti térképek (200 db) – mint a mérnöki tudományok fontos „eszközei” – is szép számmal vannak a múzeumban. Gazdag és sokrétű gyűjtemény a térképtár. Elsősorban vízügyi, vízszabályozási, társulati térképek alkotják, de találhatók köztük történelmi és politikai térképek is. A kisebb méretűek digitalizálása folyamatos, azonban A3-as méret felett már nem volt megfelelő technikai eszköz a szkennelésre. A megfelelő szkennerral lehetőség nyílt a nagyobb térképek digitalizálására is.

A program eredményei között tartjuk számon, hogy a digitalizálás révén nem kell újra és újra elővenni az eredeti lapokat, azok hosszú távon biztonságban megőrizhetők maradnak. További eredmény, hogy a múzeumba látogató kutatók, szakdolgozók könnyebben hozzáférhetnek, feldolgozhatják őket, valamint az interneten, a múzeum adatbázisában elhelyezve mindenki számára szabadon böngészhető.

A közfoglalkoztatási mintaprogramban foglalkoztatott restaurátor a programot követően a Múzeum saját, míg az informatikus az Országos Vízügyi Főigazgatóság közalkalmazotti állományába került átvételre.

IV.5.2 Hajléktalan és egészségkárosodással, fogyatékkal élő személyek országos közfoglalkoztatási mintaprogramja

A közfoglalkoztatás alapvetően a halmozott hátrányokkal érintett személyek reintegrálását, nyílt piacra történő visszavezetését tűzte ki céljául. E személyek közül is kiemelkednek a leghátrányosabb helyzetben lévő, életkörülményeiket tekintve a legkiszolgáltatottabb módon élő személyek, a hajléktalanság problémájával küzdők. A Belügyminisztérium 2015 óta indít ezen hátrányos helyzetű társadalmi csoportok foglalkoztatására irányuló országos közfoglalkoztatási mintaprogramokat.

A hajléktalan személyek integrációját segítő országos mintaprogram mentális biztonságot, stabil jövedelmet és megfizethető, elfogadható minőségű lakhatást biztosít a programban résztvevők számára, ezáltal elősegíti a célcsoport társadalmi integrációját, és az elsődleges munkaerőpiacra történő kiáramlását.

Az országos mintaprogramot megvalósító kiemelt közfoglalkoztatók

BÁCS-KISKUN VÁRMEGYE

■ Sorsfordító Szolgáltató Központ (Kiskőrös)

📍 A Sorsfordító Szolgáltató Központ 2016-ban csatlakozott a hajléktalan mintaprogramokhoz, ahol mezőgaz-

dasági jellegű tevékenységeket, majd a későbbiekben azokat továbbgondolva, egymásra épülő feldolgozás jellegű és egyéb kiegészítő közfoglalkoztatási tevékenységeket végez.

📍 Fő profiljuk a szabadföldi (1,5 hektár) és fóliasátras (2200 m²) növénytermesztés, mely során 31 féle zöldség (pl.: batáta, burgonya, paprika, paradicsom, uborka, fejeskáposzta, spárgatök, dinnye stb.) termesztésére került sor.

📍 A közfoglalkoztatási program keretén belül az utóbbi két évben a fűszerpaprika termesztésével, feldolgozásával (szárítás, őrlés) is sikeresen foglalkoztak.

👇 A növénytermesztés mellett jelenleg 39 sertést is nevelnek.

Az intézmény konyhája éves szinten 120 000 - 140 000 adag ételt főz a szociális ellátásokban részesülők és a közfoglalkoztatottak számára, mely adagszám alapanyagszükségletét közfoglalkoztatási program biztosítja. 👇

➡ Kiskunhalason a tevékenységek között szerepel a baromfitartás és a levendula termesztés is. A megtermelt levendulát a programba bevonásra kerülő közfoglalkoztatottak dolgozzák fel. Szárítás után a közfoglalkoztatottak dísz tárgyakat állítanak elő belőle, melyet a Központ karitatív célokra használ fel.

A mosoda a közfoglalkoztatási programok telephelyein lévő szociális intézmények (pszichiátriai nappali ellátás, időszotthon, szenvedélybeteg ellátás, tanyagondnoki szolgálat) ruhaneműit, textíliát, a közfoglalkoztatottak munkaruházatát hivatott tisztán tartani.

A Sorsfordító Szolgáltató Központ a hagyományosan szociális ellátások és az ezekhez kapcsolódó segítő területen több mint 1500 főt lát el 9 településen a fenti közfoglalkoztatási tevékenységek mellett.

A munkaszocializációs tevékenységeiken túl nagy hangsúlyt fektetnek az egyes emberek szociális háttérének stabilizálására és fejlesztésére (szociális segítségnyújtás, lakhatási szolgáltatás és meleg étel). A programba bevont emberek számára egy olyan munkakörnyezetet nyújtanak, ahol az önálló életvezetés kialakításában is hathatós segítséget kapnak.

BARANYA VÁRMEGYE

■ TÁMASZ Alapítvány (Pécs)

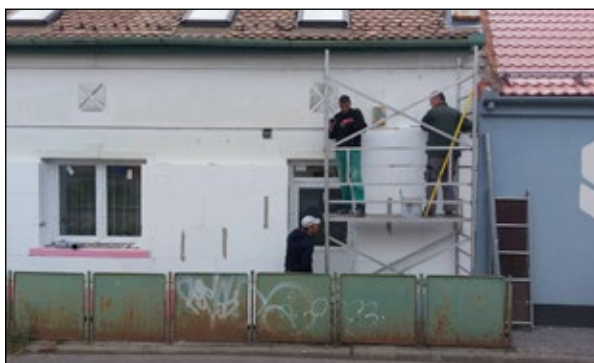
A TÁMASZ Alapítvány Pécsen az 1990-es alapítása óta törekszik olyan megoldást találni és kínálni a hajlék hiányában élő emberek számára, amely kiutat jelenthet élethelyzetükből. Szervezetük működési területe Pécs városa és annak környéke, de működtetnek Baranya vármegyére és a Dél-Dunántúli Régióra is kiterjedő szolgáltatásokat. Az Alapítvány 2015 márciusától vesz részt az országos közfoglalkoztatási mintaprogramban. A hajléktalan személyek részére komplex szociális segítségnyújtási szolgáltatásokat nyújtanak (étkezés, lakhatás, tisztálkodás, orvosi ellátás, mosási és varrodai szolgáltatások stb.).

Az alapítvány szakembereinek (szociális munkások stb.) jelenléte és támogatása a közfoglalkoztatásba bevont hajléktalan állásukra keresők támogatása kapcsán is folyamatosan biztosított (pl. mentorálás stb.).

🕒 A programban saját termesztésű, illetve adományként kapott zöldség- és gyümölcs termesztést és feldolgozást, valamint tartósítást végeznek, mely a hajléktalanok, illetve intézmények számára kerül elosztásra.

🕒 A hajléktalanok bevonásával végeznek továbbá városi tevékenységet, építőipari, karbantartási munkákat, konyhai kisegítői munkákat és intézményi takarítást is.

BUDAPEST

■ Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy programja

A Baptista Szeretetszolgálat 2015-ben indította az országos mintaprogramját, amelynek célcsoportjába azok a hajléktalanságban, lakásszegénységben élő emberek és rászoruló tartoznak, akik foglalkoztatása speciális feltételeket, a megszokottól magasabb munkáltatói toleranciát igényel. Ehhez a Szeretetszolgálat egy komplex programot hozott létre, mely az „utcai megkereső” programmal indul, ahol a hajléktalan embereket segítik átmeneti szállóra juttatni, mellette szociális gondozói és egészségügyi szakember közreműködésével segítik a rászorultakat a betegségekből és szenvedélybetegségből kikezeli, annak érdekében, hogy gyógyultként a közfoglalkoztatásban alkalmazhassák őket. A Szeretetszolgálat működteti a Miskolci Női Lakóotthont, a hajdúböszörményi Katica Családok Átmeneti Otthonát.

A Baptista Szeretetszolgálat által szervezett hajléktalan mintaprogram egy szociális szolgáltató és foglalkoztató központ két új elemét jelenti. Ennek eredményeként Budapesten egy mosási és fürdési lehetőséget biztosító helyiséget nyitottak, Kiskőrösön pedig mezőgazdasági tevékenységeket végezhetnek a részt vevő hajléktalanok.

A program folyamatosan bővült különböző szolgáltatókkal, mely a fedél nélküliek és szegény emberek ellátását szolgálja lakhatás, meleg étel, tisztálkodás, ruházat és mentális segítségnyújtás biztosításával. Jelenlegi programjukban 6 településen is segítenek az intézményekben. A Fővárosban a X. kerület Maglódi úti telephelyen népkonyha, szociális mosoda, fürdő és fodrászat működik,

valamint „szállót” is üzemeltetnek. A közfoglalkoztatottak feladata a terület rendbetétele, az intézményi takarítás, a népkonyhán történő segítségnyújtás, a mosoda és fürdő helyiség tisztántartása. ➡

➡ Az adományba kapott ruhák válogatása, rendszerezése, mosása időszakos feladat.

A mintaprogramban a közfoglalkoztatottak elsődleges feladata a varrógéppel történő varrás elsajátítása volt. A program keretein belül beszerzett profi varrógépekkel és jó minőségű anyagokkal, cérnákkal, kellékekkel történő varrást az intézmény dolgozói tanították meg a program résztvevői számára.

A Baptista Szeretetszolgálat projektvezetője, Szanyi Gergely az elmúlt évek tapasztalatai kapcsán beszélt a közfoglalkoztatási hajléktalan mintaprogram kialakulásáról. „Egy hajléktalan intézményből nem könnyű eljárni dolgozni, a hajléktalanságból nem könnyű kilépni. A közfoglalkoztatással összekötni a lakhatást jó alternatívának tűnt, és a mintaprogramunk a foglalkoztatásuk, lakhatásuk támogatását célozza meg.” A vidéki és fővárosi „támogatott lakhatás” közötti különbségek tekintetében kiemelte, hogy „vidéken mást jelent a hajléktalanság, mint a fővárosban. A tanyavilágban a településen, saját tulajdonban, de bármiféle lakhatási komfort nélkül élő ember nem kevésbé hajléktalan, mint egy Budapesten hajléktalanszállón élő. Ami viszont közös a vidéki és fővárosi mintaprogramunkban, hogy a lakhatás, étkeztetés és foglalkoztatás biztosításával próbál szociális hálót fogni a rászorulóknak köré” – világított rá a projektvezető.

Károly korábban közfoglalkoztatottként dolgozott a Baptista Szeretetszolgálat hajléktalan mintaprogramjának telephelyén, a Maglódi úton. Egy munkaerőpiaci kitérő után most újra ott dolgozik. „Az itt végzett munka kiszámíthatóbb” – mondta el. György, aki viszont új lakója és munkavállalója a Maglódi úti telepnek, lakhatását korábban nem tudta megoldani, de mióta bekerült a mintaprogramba, ez a problémája rendeződött: „Nekem nagyon nagy segítség volt, hogy ide jöhettek, mert volt 4 hónapom, amikor a lakhatásom nem volt stabil. Családi problémák miatt nem tudtam kire számítani, és biztos lakhatás nélkül nehezebb munkát vállalni.” Azt mondja, nem is találkozott még ilyen segítőkész közeggel, mint amit ebben a közösségben tapasztal. Munkájában lassan változás áll be: „Kaptam itt a telepen egy olyan lehetőséget, hogy fűtőmesterként dolgozhatok. Jövő héttől már a Baptista Szeretetszolgálat saját állományában fogok dolgozni.” Azt üzeni a hasonló problémákkal küzdő embertársainak, „a legfontosabb, hogy nem szabad feladni, mindig lehet újratervezni. Segíteni csak azon lehet, aki ezt akarja. Segítség mindig van, de első körben mindig az embernek magának kell akarni kimászni a gödörből.”

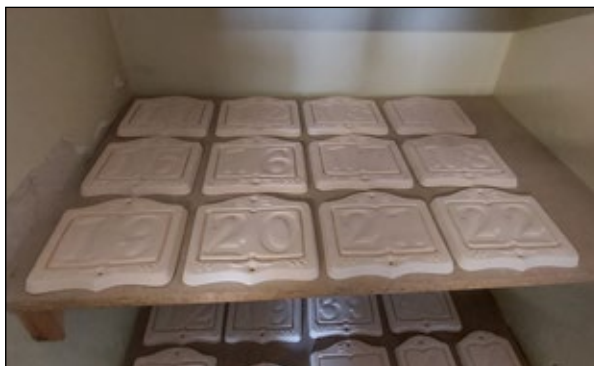
Hatalmas siker, hogy „a 12 főből a mostani lakók közül már csak négyen dolgoznak közfoglalkoztatottként, a többieknek sikerült a munkaerőpiacon munkát találniuk. Az, hogy ők egy darabig még itt, kulturált körülmények között lakhatnak, az egyik nagy segítsége a programnak. Van olyan lakónk, aki itt dolgozott korábban a népkonyhán. 5-6 éve tudtam segíteni abban, hogy elhelyezkedjen egy kőbányai óvodában, ahol most már konyhavezetőként dolgozik” – mondta el Kutiné Ádám Szilvia, a Szere-tetszolgálat Szolgáltató Centrum vezetője, aki korábban maga is közfoglalkoztatottként dolgozott itt.

CSONGRÁD-CSANÁD VÁRMEGYE

■ Szentes Város Hajléktalan Segítő Központja (Szentes)

Szentes Város Hajléktalan Segítő Központja 1996 óta foglalkozik a hajléktalan emberek ellátásával. Az intézmény blokkrendszerben működik, több szolgáltatást kínálva. Éjjeli Menedék, Átmeneti Szálló, Nappali Melegedő és a Népkonyha üzemel egy telephelyen. Feladatuk a hajléktalan emberek biztonságos elhelyezése, étkeztetése és mindennapi életvitelük támogatása a szociális munka módszereivel.

🕒 2015 óta részt vesznek az országos mintaprogramban. Az intézmény foglalkoztatási programja a kézműves kerámiakészítés, a szőnyegszövés és a parkgondozás tevékenységi köreit öleli fel, amelyek nemcsak értékre-mtő munkát kínálnak, hanem a résztvevők számára az önbecsülés és a személyes fejlődés új útját is megnyitják.

A foglalkoztatottak számára a program valódi kapaszkodót jelent egy önállóbb, céltudatosabb élet felé vezető úton.

👤 A résztvevők között olyan emberek is vannak, akik korábbi élethelyzetük miatt nem tudtak megkapaszkodni a nyílt munkaerőpiacon. A program nekik kínál támogató és elfogadó környezetet, ahol önálló munkavégzésre is képessé válhatnak. Munkájuk során olyan különleges dísz tárgyakat, kerámia házszámtáblákat és egyedi ajándéktárgyakat készítenek, amelyek a közfoglalkoztatásban is ritka értéket képviselnek.

A munkaügyi szervek és az intézmény munkatársai azon dolgoznak, hogy a hajléktalan emberek számára a foglalkoztatási és szociális segítségnyújtás mellett megélhetést és pozitív jövőképet kínáljanak.

GYŐR-MOSON-SOPRON VÁRMEGYE

■ Hajléktalanokat Segítő Szolgálat (Győr)

A győri Hajléktalanokat Segítő Szolgálat (a továbbiakban: Intézmény) az 1992. évben alakult, azóta látja el a hajléktalan személyeket szociális alap- és szakosított ellátás keretén belül, differenciált formában. A szolgáltatások egymásra

épülése lehetővé teszi, hogy az ellátást igénybe vevők a szükségleteiknek, aktuális egészségi-, mentális állapotuknak megfelelő szolgáltatást kaphassanak az ártalomcsökkentéstől egészen a társadalmi reintegráció eléréséig.

Az országos közfoglalkoztatási mintaprogramban 2015 óta vesz részt az Intézmény. A közel 10 év alatt összesen 279 főt foglalkoztattak intézményi takarító, konyhai kisegítő, mosodai gépkezelő, egyszerű ipari foglalkozású, egyszerű mezőgazdasági foglalkozású, valamint hulladékosztályozó munkakörökben.

➡ Az Intézmény 4 hektár területen helyezkedik el, melyből 4500 m²-en a mezőgazdasági tevékenység a fő profil közfoglalkoztatás keretében. A mintaprogramban kapott források jelentős része e terület fejlesztésére kerül felhasználásra (traktor, fóliasátrak, vetőmagok, mobil szállítószalag beszerzése, öntöző csepegtetőrendszer, üvegház, komposztáló támfalrendszer kialakítása stb.).

A fóliasátrakban és szabadföldön megtermelt zöldségek, és gyümölcsök az Intézmény főzőkonyháján kerülnek felhasználásra. A megtermelt termények tárolását és raktározását a 2017. évben telepített zöldségfeldolgozó konténer segíti elő.

➡ A 2016. évi közfoglalkoztatási programban került kialakításra az Intézmény mosodája, ahol közel 240 fő intézményi ellátott részére végzik el a személyes használatú ruhaneműk és az intézményi textíliák mosását, szárítását, vasalását.

➡ Az Intézmény hulladékgazdálkodásának fejlesztését célozta a 2017. évi programban megvalósított szelektív hulladékkezelő hely korszerűsítése. A további költségcsökkentési lehetőségeket figyelembe véve az Intézmény a 2019. évben saját erőből hulladékbálázó gépet vásárolt, amely kiválóan alkalmas kommunális hulladék, papír, fólia, műanyag palack és alumínium hulladék bálázására. 2020-ban a program keretében beszerzett zsákos hulladékprés gép fejlesztette tovább a korszerű hulladékgazdálkodást az Intézménynél.

HAJDÚ-BIHAR VÁRMEGYE

■ DEKERT Debreceni Kertészeti és Humán Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft. (Debrecen)

Debrecen legnagyobb közfoglalkoztatója, a Debreceni Kertészeti és Humán Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft. (a továbbiakban: DEKERT) kilenc éve indít mintaprogramot.

➡ A programban kezdetben kizárólag kisebb mennyiségű egyjárári virágpalánta nevelésével és kiültetésével foglalkoztak, majd ezek mennyiségét fóliasátrak és fűthető üvegház felállításával és készítésével bővítették.

➡ A következő években megkezdtek az élő növények szaporítását, illetve a növénytermesztéssel párhuzamosan a betonelem gyártást, majd utcabútorok felújítását, borostyánfalak és virágos pavilonok készítését.

Az előbbieket mellett vállalták a köztemetőben a köztemetők sírhantjainak megújítását, fejfáik cseréjét, illetve a borostyánfalak kihelyezése mellett növénytartóként is funkcionáló padokat készítettek.

A program a hajléktalan emberek részére hasznos, értelmes munkavégzési lehetőséget és jövedelmet biztosít.

➡ Munkájuk révén biztosításra kerül a Galamb és Monostorpályi utcai/úti telephelyeken irodákat és pihenőt is magában foglaló épület, az üvegház és a fóliasátor rendszer fűtéséhez szükséges tüzelő előállítás, illetve részt vettek a konstruktív dézsák előállításban is.

KOMÁROM-ESZTERGOM VÁRMEGYE

■ Via Bona Foglalkoztatási Nonprofit Kft. (Esztergom)

Az esztergomi Via Bona Foglalkoztatási Nonprofit Kft. 2015 óta valósít meg országos közfoglalkoztatási minitapprogramot.

➡ A közfoglalkoztató célja a különösen hátrányos helyzetű hajléktalan személyek nyílt munkaerőpiacra történő kivezetése az integrációt segítő speciális munkakörnyezet kialakításával, valamint folyamatos szakmai, mentálhigiénés, orvosi felügyelet mellett történő, a kompetenciájuknak megfelelő foglalkoztatás biztosítása.

➡ A program keretében egyrészt szabadföldön 0,8 hektáron, valamint 2 db fűtött alagút-rendszerű fóliaházban zöldség- (paprika, paradicsom) és gyümölcsstermesztést (szamóca, málna) folytatnak, a mezőgazdasági termelés tekintetében holtidőszaknak minősülő téli hónapokban

pedig raklapok válogatását, kerítésoszlopok gyártását végzik.

A Via Bona Foglalkoztatási Nonprofit Kft. hajléktalan szállót is üzemeltet közvetlenül a munkaterület mellett, így a programban részt vevők számára lakhatást is biztosít.

PEST VÁRMEGYE

■ VÁRVAG Városüzemeltetési és Vagyongazdálkodási Nonprofit Közhasznú Kft. (Cegléd)

A VÁRVAG Városüzemeltetési és Vagyongazdálkodási Nonprofit Közhasznú Kft. Cegléd Város Önkormányzatával kötött megállapodás alapján végzi közfoglalkoztatási programját. A hajléktalanok lakhatását – amennyiben az szükséges – a Magyar Vöröskereszt Pest Megyei Szervezete Hajléktalanokat Ellátó Intézmény által biztosítják. Szociális szolgáltatásként a telephelyen fürdőhelyiséget alakítottak ki, ahol tisztálkodási, mosási lehetőség is van.

🕒 A közfoglalkoztatottak feladata az önkormányzati tulajdonban lévő erdők gondozása, a fasori munkáknál a gallyak összeszedése, az erdőtisztításból, fasori munkából, gallyazásokból és fakivágásokból a telephelyre beszállított faanyag feldolgozása, temető karbantartása,

műkö virágtartók tisztítása, virágok kiültetése a parkokba, valamint a telephelyen lévő bazaltkockák válogatása.

🕒 Mindezen tevékenységek hozzájárulnak a tiszta, virágos városképhez, a bazaltkockák újrahasznosulnak az utakon, illetve a feldolgozásra került faanyagok krízis faként kerülnek kiosztásra. A Családsegítő Szolgálat által meghatározott családok számára az ún. krízis tűzifa csomag összekészítésében és kiosztásában is segítkeznek.

🕒 2024-ben a Virágos Magyarország versenyen Cegléd városa nyerte el az Országos Arany Rózsa díjat város kategóriában. A terek, parkok beültetésében és a virágok gondozásában hatékonyan működtek közre a közfoglalkoztatásban dolgozó munkavállalók is.

■ NYÍRNV Nyíregyházi Városüzemeltető és Vagyongkezelő Nonprofit Kft. (Nyíregyháza)

A közfoglalkoztató 2015 óta kilenc hajléktalan minta-programot bonyolított le sikeresen. A program legelején a résztvevők faházak gyártását és felújítását végezték. Az itt gyártott faházak azóta is Nyíregyháza város számos rendezvényén, többek között a Közfoglalkoztatási Kiállításon is felhasználásra kerülnek.

➡ A programokban tavasztól őszig papír brikett gyártása, a téli hónapokban pedig közterületi utcabútorok és hulladékgyűjtő szelencék felújítása az általános feladat. A programban dolgozók a munkafolyamatok során tapasztalatot szereznek a brikettgyártás, a *fémfelületek felújítása terén. Minden évben a rászoruló családok részére kiosztott szociális tűzifa mellé a hajléktalan közfoglalkoztatási program keretében előállított papír brikettet is biztosítanak, amiből közel 3000 db kerül előállításra. A téli időszakban hulladékgyűjtő szelencék és padok felújítását végezték a programba bevont személyek. Tisztítás, csiszolás, alapozás és festés után kerültek ki a felújított eszközök a közterületre.*

➡ A program résztvevői megismerkednek a növénytermesztés lépéseivel is. Ehhez kapcsolódóan került kialakításra egy növényház és kezdődött el a növénytermesztés. A korábbi programok során kialakított fóliasátorban, azaz növényházban megtermelt virágpalánták parkokba, virágágyásokba és egyéb önkormányzati intézmények területein kerültek kiültetésre, mellyel színesítik a várost. A virágpalánták saját termesztéssel történő előállításával hosszú távon tervezik biztosítani a közterületre kiültetett növények egy részét.

■ Oltalom Szeretetszolgálat (Nyíregyháza)

Az Oltalom Szeretetszolgálatot 2000. január 1-jén alapította meg a Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség. A 2017. évben vett részt először az országos közfoglalkoztatási mintaprogramban, mint foglalkoztató. Lakhatási problémával rendelkező, regisztrált álláskereső klienseket foglalkoztatnak.

200 fős Népkonyhát működtetnek Nyíregyházán a Nappali Szolgáltató Központban, ahol a nappali melegedő is található. Emellett a szenvedélybetegek nappali ellátását végző 100 férőhelyes, éjjeli menedékhelyet, valamint átmeneti szállót is működtetnek. Szociális gondoskodást nyújtanak az ún. „visszakapaszkodó hajléktalanok” érdekében. A program célja, hogy védett, támogató környezetben valósuljon meg a foglalkoztatás, amely során az egyes tevékenységekben lehetőséget kapnak munkatapasztalat szerzésére, illetve megismerkedhetnek piacképes szakmák alapjaival.

A foglalkoztatottak munkájukkal jövedelemhez jutnak, így a minimális ellátást biztosító éjjeli menedékhelyről bekerülhetnek az átmeneti szállóra.

A programban három település érintett: Nyíregyháza, Nagycserkesz és Olcsva.

Tevékenységeik között szerepel a varrás, parkgondozás, kertészeti feladatok, járda, kerítés, kocsibejáró és előtető építés, mosodai szolgáltatás, teraszburkolás, betonelem és brikettgyártás, intézményi és kerítésfestés, valamint épületkarbantartási feladatok.

VAS VÁRMEGYE

■ Fogyatékkal Élőket és Hajléktalanokat Ellátó Közhasznú Nonprofit Kft. (Szombathely)

A Fogyatékkal Élőket és Hajléktalanokat Ellátó Közhasznú Nonprofit Kft. 100%-os önkormányzati tulajdonú társaságként alakult Szombathely város két szociális ellátásukat biztosító szervezetének egyesítésével. A szervezet a megváltozott munkaképességű, fogyatékos emberek segítségét és a hátrányos helyzetű, hajléktalan emberek ellátását, foglalkoztatását végzi. A társaság 2011-től a megújult közfoglalkoztatási rendszerben programjainak köszönhetően a város lakossága számára értékes, értéket teremtő feladatokat végez.

Programjai a helyi adottságokra építve zömmel a nagy emberi erőforrást igénylő köztisztasági, zöldterület- és parkgondozási feladatok ellátására irányulnak. A közfoglalkoztatottak a városgazdálkodási és parkfenntartási cégekkel együttműködve hozzájárulnak a közterületek, parkok tisztántartásához, a játszótérek folyamatos karbantartásához, gyommentesítéséhez, valamint az üresen

álló területek, önkormányzati ingatlanok és a vízvezetető árokrendszer tisztításához.

A közfoglalkoztatás az önkormányzat bevonásával, a helyi tüzelőprogramhoz csatlakozva évek óta évente több mint 230 krízishelyzetben lévő, szociálisan rászoruló család részére térítésmentesen tüzelőfát biztosít. A 2016. évben a járási startmunka mintaprogram keretében papír brikettáló műhelyt indítottak, melyben a közfoglalkoztatott munkavállalók papírhulladék felhasználásával tüzelésre alkalmas brikettet készítenek, mely más-fajta tüzelési alternatívát nyújt a rászoruló családoknak.

A közfoglalkoztatás keretében 2018-ban egy ajándékkészítő műhely alakult, ahol egyedi ajándéktermékeket gyártanak. A kreatív műhely dolgozói fa ajándéktárgyakat készítenek, melyeket saját Kéz-műves Kuckó Ajándékbolt nevű üzletükben és helyi, térségi vásárokon, viszonteladói hálózaton keresztül, valamint online felületeken értékesítenek, ahol leginkább a gravírozott termékkínálattal találkozhat a látogató. A fejlesztésnek köszönhetően a termékek az egész országban elérhetőek.

A foglalkoztatási programokhoz a cég alaptevékenységéből fakadóan szorosan kapcsolódik egy szociális támogatási és mentorálási rendszer, mely segít a foglalkoztatottak szociális, lakhatási, életviteli problémáinak megoldásában, és elősegíti, támogatja a munkaerőpiaci elhelyezkedést és bennmaradást.

VESZPRÉM VÁRMEGYE

■ Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület – Befogadás Háza (Veszprém)

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület veszprémi Befogadás Házában 2016 óta működik az országos közfoglalkoztatási mintaprogram. Egy fő szociális munkás koordinálása mellett a programba bevont személyek egy része a város tisztaságát szolgálja köztéri szemétszedéssel, mások az intézmény mosodájában dolgoznak, és vannak, akik a ruhaválogató műhelyben szortírozzák az adományba érkezett ruhákat.

A mintaprogram keretében 2019-ben felújításra került egy raktárként használt romos épület, amelyben ruhaválogató műhely került kialakításra, a közfoglalkoztatottak itt szortírozzák az adományba kapott ruhákat.

A ruhaválogatás mellett a közfoglalkoztatottak asztali szövőkeret segítségével lábtörlőket is készítenek, amely elősegíti a résztvevők kreatív és manuális készségeinek fejlődését, és terápiás hatással is bír, segíthet a stressz leküzdésében és az önbizalom növelésében is.

Az intézmény által kínált szolgáltatások egyik alapvető eleme a három telephelyen működtetett mosodai szolgáltatás. A mosodákban rendelkezésre álló több mosógépen és szárítógépen a gondozottak ruháit és az intézményi textíliákat a közfoglalkoztatottak mossák.

A program keretében látják el a köztisztasági feladatokat a város azon részén, ahol a felhalmozódott hulladék a legnagyobb problémát jelenti. Hatása Veszprém városában mindenképpen pozitívan értékelendő.

A közfoglalkoztatási programok megvalósításában nyújtott kiemelkedő eredményéért 2019-ben az intézmény Start Plusz miniszteri elismerésben részesült. Az elismeréssel járó pénzjutalomból az Egyesület tulajdonában lévő 3 lakás teljeskörű felújítására került sor. A lakások a közfoglalkoztatási programban részt vevő gondozottak számára állnak rendelkezésre, közvetlenül hozzájárulva életkörülményeik javításához.

Egészségkárosodással, fogyatékossgal élő személyek közfoglalkoztatási mintaprogramja

A Belügyminisztérium 2019-ben indította el az egészségkárosodással, fogyatékossgal élő személyek országos

közfoglalkoztatási mintaprogramját. A mintaprogram fő eleme az egészségkárosodással, fogyatékossgal élő, de aktív korú álláskereső személyek foglalkoztatásának fejlesztése és foglalkoztatásának támogatott biztosítása akkreditált foglalkoztatóknál.

A közfoglalkoztatási mintaprogramok megváltozott munkaképességű személyek részére biztosítanak munkalehetőséget és megélhetést. A programok a célcsoport közfoglalkoztatásba történő bevonását, valamint a későbbi, nyílt munkaerőpiaci elhelyezkedés érdekében az elsődleges munkaerőpiaci integrálás alapjainak megteremtését segítik elő.

Az országos mintaprogramot megvalósító kiemelt közfoglalkoztatók

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN VÁRMEGYE

■ Zemplénért Civil Szervezetek Szövetsége (Sátoraljaújhely)

A Zemplénért Civil Szervezetek Szövetsége – a térség egyetlen civil szervezeteként – a 2019. évtől folyamatosan vesz részt az országos közfoglalkoztatási mintaprogramban.

A Szövetség egyik fő feladatának tekinti a hátrányos helyzetű, így az egészségkárosodott személyekről való gondoskodást, ugyanakkor kiemelten fontosnak tartja a hagyományok ápolását.

Az elmúlt évek tapasztalatai azt bizonyították, hogy az egészségkárosodott személyek nagy lelkesedéssel léptek vissza újra a munka világába. A hosszú, otthon töltött idő ráébresztette őket a munka fontosságára. A program keretében, akik az elmúlt években már elsajátították a hagyományos szőnyegszövés alapjait, rongyszőnyegek szövésével foglalkoznak, a további cél pedig speciális szövési technikák, minták megtanulása és új alapanyagok felfedezése, majd azok gyakorlatban történő felhasználása.

TOLNA VÁRMEGYE

■ Presidium Közhasznú Egyesület (Dombóvár)

A dombóvári Presidium Közhasznú Egyesület 2008-ban alakult azzal a céllal, hogy a Dél-dunántúli régióban fo-

gyatékossággal élő, valamint megváltozott munkaképességű személyeket és családjaikat támogassa, biztosítsa számukra a komplex rehabilitációt, elősegítse az érintett családok társadalmi integrációját. Kiemelt feladata a speciális szükségletű emberek érzelmi és anyagi biztonságának megteremtése, egy elfogadó, szeretetteljes légkörben.

Kreatív kézműves műhelyekben a segítők a szakmájuk mesterei: iparművészek, textiltervezők, népi kézműves mesterek. Textil, nemez, ötvös és szőtt kézműves termékeik igényes, minőségi lakberendezési, ajándék- és dísz tárgyak, de készítenek játékokat és ékszereket is.

Két műhelyben bedolgozást vállalnak, jelenleg csatornabilincseket szerelnek össze, melyeket csomagolnak is, emellett működtetnek portaszolgálatot, konyhai kisegítést, karbantartást, épülettakarítást, park- és udvarrendezést végeznek.

Ezen tevékenységekbe tud aktívan és hasznosan bekapcsolódni, valamint támogatást nyújtani a közfoglalkoztatási mintaprogramban dolgozó 10 fő speciális szükségletű munkavállaló. Feladatuk az egyesület épületének takarítása, a karbantartási feladatok ellátása. A háromszintes, épülethez tartozó park gondozását szintén a közfoglalkoztatottak végzik. A szervezetnél napi egyszeri meleg étkezés biztosított, így a programban résztvevők feladata a terítés, a mosogatás és az étkező tisztán tartása is.

Az évente rendszeresen szervezett képzések témái az önálló életvezetés, az egészségmegőrzés, a munkavédelem, a háztartástan, az elsősegélynyújtás, a munkakörükhöz kapcsolódó ismeretek elsajátítása, melyek támogatják munkavállalóik foglalkoztatását, önmaguk elfogadását, ezzel is elősegítve társadalmi integrációjukat.

IV.5.3 Magyar Közút Nonprofit Zrt. közfoglalkoztatási programjai

A Magyar Közút Nonprofit Zrt. 2012-től folyamatosan az országos közfoglalkoztatási programok résztvevője, egyike a legnagyobb létszámot foglalkoztató közfoglalkoztatóknak. Országos programjai keretében ellátja az országos közutak tekintetében az út, híd, alagút fejlesztéséhez, fenntartásához és üzemeltetéséhez kapcsolódó közhasznú tevékenységet.

A 2012-ben megvalósuló mintaprogram keretében a Magyar Közút Nonprofit Zrt. és az akkor még az Állami

Autópálya Kezelő Zrt. kezelésében lévő veszélyeztetett útszakaszok mentén hófogó erdősáv, valamint közúti növényzet telepítését, előkészítését (kaszálás, szántás), valamint közúti növényzet gondozását (kapálás, tányérozás, öntözés, koronaalakítás), illetve parlagfű irtását végezték.

2014-ben a nyíregyházi LEGO gyár építésével összefüggésben a beruházás környezetében infrastrukturális fejlesztések elvégzése vált indokolttá, mint például a Nyíregyháza, 36. sz. főúttal párhuzamos kerékpárút kiépítése, mely az új gyárban dolgozó személyzet beutazását hivatott megkönnyíteni. A mintaprogramot a Kormány kiemelt jelentőségű beruházással minősítette, így a kerékpárút elkészítése egyben kormányzati célkitűzés is volt.

■ „Gyorsforgalmi úthálózat melletti védőkerítés telepítése, felújítása” országos közfoglalkoztatási mintaprogram

A program célja az utak melletti vadterelő kerítések telepítésével a vad és háziállatok átjárásának és az útpályára kerülésének megakadályozása. A munkaterület megtisztítása kézi erővel, a védőkerítések kihelyezése és karbantartása speciális gépek segítségével valósult meg. Az utak melletti vadterelő kerítések telepítése, felújítása munkálatainak elvégzéséhez szükséges anyagokat a büntetés-végrehajtási intézetek gyártották, a vadterelő kerítések telepítését, karbantartását pedig közfoglalkoztatás keretében hajtották végre. Ennek megfelelően a Magyar Közút Nonprofit Zrt. 2016-ban pilot-programot valósított meg Gödöllő térségében, ahol az új típusú védőkerítés telepítését és magát a kerítést tesztelheték. A munkálatokhoz szükséges anyagokat, drótokat ebben a programban is a büntetés-végrehajtási intézmények biztosították.

A mintaprogram sikeres megvalósítása után lehetővé vált a Magyar Közút Nonprofit Zrt. működési területén lévő védőkerítések folyamatos felújítása és cseréje, mely nagymértékben hozzájárul a biztonságosabb közúti közlekedéshez.

■ Önkormányzati útőr program

A 2014. évvel kezdődően négy „Önkormányzati útőr” programot indított a Belügyminisztérium. A mintaprogramok célja az önkormányzatok kezelésében lévő utakon,

közterületeken, a közterület rendezettségének megtartása és az úthálózat használhatóságának biztosítása, kiemelten a kerékpárutak karbantartása volt. A program keretében a belterületi közutak és a mezőgazdasági utak karbantartását, az úttartozékok helyreállítását, tisztántartását, a láthatóságot zavaró növényzet gondozását, az útburkolaton, útpadkán álló víz elvezetését, a vízelvezető rendszerek, műtárgyak karbantartását, útesztétikai célú növényzetgondozást, útmenti hulladékgyűjtést, takarítást, kisebb úthibák javítását, illetve kerékpárutak környezetének karbantartását valósították meg.

■ „Mezőgazdasági földterületek és a közutak között fekvő területek tisztántartása” országos közfoglalkoztatási pilot mintaprogram

Az országos közfoglalkoztatási pilot mintaprogram keretében a Magyar Közút Nonprofit Zrt., mint közfoglalkoztató bevonásával a mezőgazdasági földterületek és az állami fenntartású közutak között külterületen fekvő, állami tulajdonban lévő területek tisztántartását végezték el. A programban a 3. számú főközlekedési út – összességében 460 km hosszúságban – mint jelentős forgalmat bonyolító, hálózati szempontból nagy jelentőséggel bíró úthálózati elemek külsőségi szakaszai kerültek kijelölésre.

IV.6 Egyéb közfoglalkoztatási programok

IV.6.1 Biomassza kazánprogram

Az éghajlatváltozás és levegőszennyezés problémájának kezelése, a fenntartható fejlődés alapjainak megteremtése érdekében az Európai Unió célul tűzte ki, hogy 2020-ra energiaszükségletének 20%-át megújuló forrásokból fedezze és az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását legalább 20%-kal csökkentse.

📍 Hazánk adottságai kiváló lehetőséget nyújtanak az energetikai célú biomassza termeléséhez, valamint a

mező- és erdőgazdasági melléktermékek és egyéb szilárd hulladékok – szántóföldi melléktermékek, gyümölcsösökben és szőlőkben képződő nyesedékek – is nagy mennyiségben állnak rendelkezésre. A kistérségi startmunka mintaprogramokban végzett munkák során pontosan ezek a „tüzelőanyagok” jelentkeznek melléktermékként. Ez szolgált a bio- és megújuló energiafelhasználási program ötletének alapjául.

📍 A Belügyminisztérium 2011 novemberében mintaprogram keretében külön támogatást nyújtott önkormányzati tulajdonú intézmények fűtési rendszerének korszerűsítésére és ennek keretében biomassza kazánok beszerzésére.

📍 A támogatás fedezte a biomassza üzemelésű kazán üzembe helyezésének költségét, ami tartalmazta a szükséges tervek, hatósági engedélyek elkészítésének díját, a legfeljebb 100 kW teljesítményű kazán, a faapríték előállításához szükséges aprítógép beszerzését, a faapríték tárolásához megfelelő tároló hely kialakítását.

A közfoglalkoztatók a program keretében energianövényeket telepítettek, közösségi létesítmények – például hivatali épületek, iskolák és óvodák – gázüzemű fűtési rendszerét alakították át biomassa tüzelésű kazánok segítségével.

A „Kazánprogram” a résztvevő települések körében kedvező fogadtatásra talált, a települések a korábbi gázfűtéshez képest jelentős költségeket takarítanak meg.

IV.6.2 Szociális Családház-építési Program Ócsán

➡ A Szociális Családház-építési Programról szóló 1279/2011. (VIII. 10.) Korm. határozatban foglaltak alapján Ócsán, állami tulajdonú területen 80 családi ház a hozzá kapcsolódó közműhálózattal, úttal és kerékpárúttal együtt valósult meg. A program keretében 50 db 50 m²-es, 20 db 60 m²-es és 10 db 70 m²-es hasznos alapterülettel rendelkező ház készült el.

➡ Ócsa városában 2011 óta folyamatosan működik a közfoglalkoztatás rendszere. A következő főbb tevékenységeket végezték a közfoglalkoztatottak: kaszálás, természetvédelmi feladatok, adminisztratív és szervezési feladatok, közösség-szervezéssel kapcsolatos tevékenység. A lakóparkkal kapcsolatban a 2013. évben feladatuk az

építkezés utáni területrendezés, parkosítás, belvíz elvezetési rendszer karbantartása, kisebb javítások elvégzése, a telkek talaj előkészítési munkáinak végrehajtása, ültetés, kapálás, öntözés, fatárolók kialakítása és festése volt.

A felépült 80 családi ház leendő bérlőinek pályázatot kellett benyújtaniuk 2013. év végéig több pályázati fordulóban, melyek közül az érvényes pályázók kerülhettek kiválasztásra. A pályázatok kezelésére – a szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszterrel kötött megállapodás alapján – a Magyar Máltai Szeretetszolgálat kapott megbízást.

IV.6.3 „Vályogvető” közfoglalkoztatási mintaprogram

Magyarországon több ezer ember él városi és falusi szegregátumokban, azaz területileg elkülönülő, döntően romák lakta, leromlott telepek területén. A belső peremvidék, a gettók, a városszéli telepek problémája hatékony antiszegregációs intézkedések hiányában egyre súlyosabbá vált.

A gilvánfai falukép 2013 tavaszán az Ormánság elszegényedését tükrözte. A házak többsége teljes felújításra szorult, illetve csak a házak lebontása és újak építése jelenthetett megfelelő megoldást.

➡ A Belügyminisztérium a „Vályogvető” közfoglalkoztatási mintaprogram keretében, Gilvánfa településen kezdte

meg 8 db 42 m² alapterületű, komfortos, szociális családi ház építését a település roma lakossága számára 20 fő közfoglalkoztatásával.

A Gilvánfán megvalósult mintaprogram tapasztalataira alapozva az országos szintű kiterjesztés célja az volt, hogy közfoglalkoztatás keretében egy olcsó és természetközeli építőanyag, a vályog felhasználásával szociális családi házak épüljenek a települések roma, illetve nehéz körülmények között élő lakossága számára.

➡ A Belügyminisztérium döntése alapján a Baranya vármegyei Gilvánfa és Kisszentmárton, a Fejér vármegyei Enying, Sárosd, és Sárkeresztúr, a Hajdú-Bihar vármegyei

Hortobágy és Komádi, a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tiszatenyő, valamint a Somogy vármegyei Bárdudvarnok és Újvárfalva települések önkormányzatai átlagosan 236 fő közfoglalkoztatásával megvalósuló közfoglalkoztatási mintaprogramot indítottak 2014 májusában.

➡ A „Vályogvető” közfoglalkoztatási mintaprogram keretében a kiválasztott településeken préselt vályog falszerkezetű, illetve bontott téglából, önálló komfortos szobakonyhás házak épültek. A miniszteri döntés értelmében összesen 56 lakóház épült helyi adottságoktól függően, településenként eltérő számban.

A program hozzájárult a korábbinál kedvezőbb falukép kialakításához, ezáltal növelve a foglalkoztatást és elősegítve fiatal roma családok önálló életviteli lehetőségét. A programok eredményeképpen egyre több roma család költözhetett új, részben maga építette, környezetbarát, egészségesebb lakóházba, melyek bérbeadása az önkormányzat lakásrendeleterében foglalt feltételrendszernek megfelelően történt.

A projekt által az ott élők mind társadalmi-szociális körülményei, mind a környezet infrastrukturális feltételei javuló tendenciát mutatnak, a többségi társadalomban boldogulni tudó, arra felkészített vagy felkészült családok a település integrált lakókörnyezetébe költözhettek.

IV.6.4 Parlagfű-mentesítés közfoglalkoztatás keretében

Magyarország Kormánya különösen nagy hangsúlyt fektet a parlagfű fertőzöttség visszaszorítására és a megelőzésre. A parlagfű elleni védekezés hatékonyságának növelése érdekében közfoglalkoztatás keretében a Belügyminisztérium a 2012. év óta koordinálja a parlagfű-mentesítési tevékenységet. Az ehhez kapcsolódó feladatokat a Belügyminisztérium a Magyarország Parlagfű Elleni Rövid és Középtávú Védekezési Akciótervről szóló 1230/2012. (VII.6.) Korm. határozat alapján végzi.

➡ Az önkormányzatok, az országos közfoglalkoztatók (vízügyi igazgatóságok, rendészeti szervek, állami erdészeti társaságok, nemzeti parkok, Magyar Közút Nonprofit Zrt., MÁV Zrt.), a katasztrófavédelmi és honvédelmi szervek, vízgazdálkodási társulatok, valamint egyéb költségvetési szervek és nonprofit szervezetek végzik a területüket érintő parlagfű-mentesítési feladatokat.

➡ Védekezési módszerként elsősorban a kézi és gépi kaszálást, kapálást részesítették előnyben a vágási magasság, és a vágás gyakoriságának figyelembevételével. Mindezek mellett több helyen vegyszeres gyomirtást is alkalmaztak.

IV.6.5 A mentális, szociális és egészségügyi problémák miatt nehezen bevonható álláskereső speciális közfoglalkoztatási programja

A Belügyminisztérium, a Nemzetgazdasági Minisztérium, az akkori Emberi Erőforrások Minisztériuma, valamint az akkori Nemzeti Fejlesztési Minisztérium a 2016. évben megvizsgálta a foglalkoztatásba mentális, szociális vagy egészségügyi okokból be nem vonható álláskereső személyi körét, valamint a számukra nyújtható, személyre szabott szociális, egészségügyi és munkaerőpiaci szolgáltatások és felzárkózást elősegítő képzések nyújtásának lehetőségét.

A felmérés eredményeképpen indult el a Belügyminisztérium speciális közfoglalkoztatási programja, melynek speciális jellege abból adódott, hogy a közfoglalkoztatottak a mentális, szociális és egészségügyi állapotukhoz igazított, könnyített munkavégzésben vehettek részt, továbbá a közfoglalkoztatási jogviszony időtartama alatt az Emberi Erőforrások Minisztériuma személyre szabott szociális és egészségügyi szolgáltatásokat, míg a Nemzetgazdasági Minisztérium munkaerőpiaci szolgáltatásokat biztosított számukra. A programban 4 vármegye 11 közfoglalkoztatója a 2016. és 2017. évben speciális közfoglalkoztatási program keretében került támogatásra.

IV.7 Nyílt piaci elhelyezkedés közfoglalkoztatóknál

2016-tól kezdődően 4,5 ezer főt vett át korábbi közfoglalkoztatója piaci munkaviszonyba. A legtöbb volt közfoglalkoztatottat a Magyar Közút Zrt, a MÁV Zrt. és a Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság vette át piaci jogviszonyba.

A Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság (Fetivizig) jogi diplomával rendelkező gazdasági igazgató-helyettese is közfoglalkoztatottként kezdte munkahelyén pályafutását. „Egy ismerősöm szólt, hogy a vízügynél jogászt keresnek, ún. közmunka keretében (ez a közfoglalkoztatást megelőző, szintén államilag támogatott foglalkoztatási forma volt - a szerk.). Így kerültem közmunkásként a vízügyhöz, akkori garantált bérminimummal. 2012-ben közfoglalkoztatott lettem. (...) Mikor végül átemeltek

állományba, megalakult a Fetivizignél a Közfoglalkoztatási Önálló Osztály is. (...) Úgy vélem, valóban elmondható rólam, hogy kicsiben indultam, és tényleg végigjártam a ranglétrát, amíg jelenlegi pozíciómig jutottam. Hogy mit jelentett a közfoglalkoztatás nekem a személyes pályámban? Lehetőséget jelentett, amire ma azt mondom, butaság lett volna elengedni. (...) A nulla forintnál pont annnyival többet kereshettünk, mint amennyi az akkori bér volt. A lehetőség volt a legfontosabb, amibe bele kellett kapaszkodni."

A Fetivizig-nél dolgozó közfoglalkoztatottak létszáma jelentősen lecsökkent a csúcsidezőszakot jelentő 2014-17 közötti évekhez képest, de még ma is jelentős számú, több száz fő közfoglalkoztatott dolgozik ott. A gazdasági igazgató-helyettes kifejtette, hogy „tulajdonképpen alapfeladatunkká vált a közfoglalkoztatás. Mindig elmondtuk, hogy nálunk ugyanolyan értékű dolgozók a közfoglalkoztatottak, mint a többiek. (...) Nyilván akit lehetett, kineveltünk és átvettünk állományba, ezt mutatja, hogy a jelenlegi (nem közfoglalkoztatotti) munkavállalói állományunk 60%-a egykori közfoglalkoztatott/közmunkás dolgozó. Volt olyan év, amikor 100%-ban csak közfoglalkoztatott személyt vettünk fel. Magának a közfoglalkoztatásnak is kimondott célja volt, hogy minél nagyobb arányban vezessék őket vissza a munkaerőpiacra. (...) Az nem titok, hogy a lehetőségeink, amiket napjainkban ezzel a csapattal végre lehet hajtani, csökkentek, párhuzamosan a létszám jelentős mérséklődésével. Ha megnézzük a feladatellátás színvonalát például, azt mondhatjuk, hogy közel kétszer annyi csatornát tudunk lekaszálni kézi erővel akkor, amikor a csúcson volt a közfoglalkoztatás. Mára látható, hogy a tettekrekeszbb, képzettebb emberek kimentek a munkaerőpiacra, s a 'maradék' alapján most már a kevésbé hadrafogható csapatokkal kell birkóznunk."

A jelenlegi közfoglalkoztatott dolgozókról szólva elmondta, hogy „akik mára itt maradtak a kínálati oldalon, nekik gyengébb a képességük, rosszabb a munkához való hozzáállásuk, fegyelmi problémák vannak velük, így nehéz már azt a teljesítményt nyújtani, mint ami a 2010-es években a jellemző szint volt. Az egyik legfontosabb eredmény ugyanakkor, hogy a munkavállalóink 60%-ában korábbi közfoglalkoztatott személyt tudunk átvenni. Ezenkívül

számottevő értékteremtés valósult meg. Sok felújítást el tudunk végezni, a műszaki képességeink jelentősen javultak, s az alapfeladataink mellett speciális feladatokat is el tudunk látni. (...) Harmadrészt az is nagy eredmény, hogy hozzá tudunk járulni egy ilyen nagy létszám foglalkoztatásával a munkapiaci szocializációjukhoz: sokan elmentek piaci munkahelyekre, vagyis amit mi itt a munkakultúrában elvártunk és megteremtettünk, azt tovább tudták hasznosítani."

IV.8 A közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó képzések és szolgáltatások

Magyarország Kormányának kiemelt célja a közfoglalkoztatás 2011. évi bevezetésével, hogy átmeneti és értékteremtő munkalehetőséget biztosít azok számára, akiknek az önálló álláskeresés hosszú ideig eredménytelen marad vagy akadályokba ütközik. A közfoglalkoztatottak nyílt piaci elhelyezkedése támogatásának egyik legmarkánsabban meghatározó munkaerőpiaci eszköze a közfoglalkoztatottak részére biztosított támogatott képzések. A képzések rávilágítanak a tanulás fontosságára, lehetőséget biztosítanak a szakmai fejlődésre, s a megszerzett új készségeknek köszönhetően javulhat a közfoglalkoztatottak szakmai tudása, önismerete, így jobban tudnak alkalmazkodni a változó körülményekhez, a munkaerőpiaci elvárásokhoz, s nagyobb eséllyel tudnak kilépni az elsődleges munkaerőpiacra.

„A programokban megvalósított képzésekkel célunk egyrészt az, hogy a résztvevők a közfoglalkoztatásban szakszerűbben el tudják látni a feladataikat, de az is, hogy rendelkezzenek szakképzettséggel, ha esetlegesen üresedés van, akkor állományba tudjuk őket venni. Vagyis utánpótlási bázisnak tekintjük őket” – mondta el a Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság Közfoglalkoztatási Önálló Osztály vezetője.

A 2011-2023. közötti időszakban a közfoglalkoztatottak iskolai végzettségét vizsgálva megállapítható volt, hogy több mint 50%-uk legfeljebb alacsony iskolai végzettséggel rendelkezett. Ennek megfelelően a képzési fókusz elsősorban a felzárkóztatásra és a szakképzésbe való belépés előkészítésére, illetve egy új szakképzettség megszerzésére irányult.

A 2011-2023 közötti időszakban a közfoglalkoztatottak munkaerőpiaci helyzetének javítását két, európai uniós forrásból megvalósuló program biztosította:

- 2012-2015. közötti időszak: TÁMOP 2.1.6-12/1-2012-0001 azonosítószámú, „Újra tanulok” c. kiemelt projekt,
- 2015-2023. közötti időszak: GINOP-6.1.1-15-2015-00001 azonosítószámú, „Alacsony képzettségűek és közfoglalkoztatottak képzése” című kiemelt projekt.

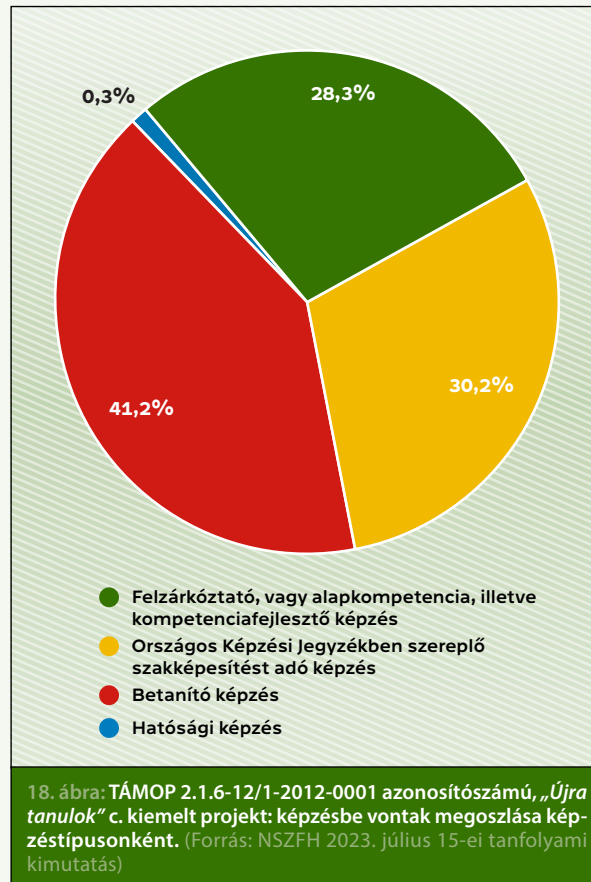
TÁMOP 2.1.6-12/1-2012-0001 azonosítószámú, „Újra tanulok” című kiemelt projekt

A Társadalmi Megújulás Operatív Program 2. prioritás fejlesztése jelentős hatással volt a közfoglalkoztatottak képzésének támogatására. A 2012-ben indult TÁMOP-2.1.6-12/1-2012-0001 azonosítószámú „Újra tanulok” című projekt legfontosabb célkitűzése a résztvevők egyéni élethelyzetének, munkaerőpiaci körülményeinek javítása volt. A projektcél eléréséhez 45,22 milliárd forint állt rendelkezésre az Európai Szociális Alap és a hazai költségvetés társfinanszírozásában. A projekt a Belügyminisztérium szakmai irányításával a Nemzeti Munkaügyi Hivatallal, a későbbiekben a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatallal és a vármegyei, fővárosi kormányhivatalok foglalkoztatási főosztályaival közösen valósult meg.

A projekt nemcsak a képzésbe való bekapcsolódást, hanem annak eredményes befejezését is támogatta, ezzel közvetve hozzájárult a munkanélküliség csökkentéséhez és a foglalkoztatás növekedéséhez. A képzésbe bevont személyek alapfokú iskolai végzettség megszerzésére irányuló képzéseken, a szakképzés megkezdéséhez szükséges kompetenciákat biztosító, felzárkóztató képzéseken, az állam által elismert szakképzettség megszerzésére irányuló képzéseken, illetve egyéb szakmai vagy hatósági jellegű képzéseken vehettek részt [18. ábra]. A kiemelt projekt sajátossága a mentori szolgáltatás volt. Ennek a támogató, segítő mentori jelenlétnek köszönhetően a képzési programokból történő lemorzsolódást sikerült minimális szinten tartani (5%). Ez a fajta fluktuáció általában szociális okokra volt visszavezethető, de számos esetben az elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedés miatt szakadt meg a képzési, tanulási folyamat.

A sikeres együttműködés eredményeként 183 791 fő került bevonásra, amelyből a közfoglalkoztatottak szá-

ma 175 307 fő volt. A képzést sikeresen végzők száma összesen 173 846 fő, amelyből a közfoglalkoztatottak száma 165 522 fő volt.

GINOP-6.1.1-15-2015-00001 azonosítószámú, „Alacsony képzettségűek és közfoglalkoztatottak képzése” című kiemelt projekt

A kiemelt projekt 35,39 milliárd forint forrásból, a Széchenyi 2020 program keretében és az Európai Szociális Alap társfinanszírozásában valósult meg a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal, mint konzorciumvezető, a Belügyminisztérium, mint kiemelt konzorciumi partner és 18 konvergencia régió vármegyei kormányhivatal konzorciumi együttműködésében.

A kiemelt projekt elsődleges célja volt, hogy ösztönözze az alacsony iskolai végzettséggel (legfeljebb ISCED1-2

végzettséggel) rendelkező, munkaerőpiacon keresett kompetenciával vagy szakképesítéssel nem rendelkező felnőtt lakosság, kiemelten a közfoglalkoztatottak részvételét az oktatásban, képzésben, és lehetőséget biztosítson számukra a munkaerőpiaci szempontból releváns képzettség, ismeretek, készségek, kompetenciák megszerzésére.

„10 év tapasztalatával a hátam mögött a kompetenciafejlesztő képzésekre fektetnék nagyobb hangsúlyt. A cégeknek fontos, hogy aki jelentkezik hozzájuk, minimális munkaképességgel rendelkezzen, menjen be időben dolgozni, legyen monotonitástűrőse, tudjon csapatban dolgozni. Ezek a készségek megkopnak, ha több évre kiesik valaki a munkaerőpiacról. Szükség van a munkakészségek, az alapkompenciák fejlesztésére” – hangsúlyozta Szanyi Gergely, a Baptista Szeretetszolgálat projektvezetője is.

A tervezés során a célcsoport sajátosságait figyelembe véve új programelemek kerültek kialakításra, amelyet országosan egységes, megadott módszertan szerint valósítottak meg a konzorciumi partnerek.

A képzések 2016. február első felében indultak, amelyek munkaerőpiaci keresleten alapuló, az elhelyezkedési esélyeket növelő képzésekre, szakmai képzés megszerzésére vagy munkatevékenység végzéséhez szükséges kompetenciák fejlesztésére irányultak. A kiemelt projekt különlegessége volt, hogy a képzésekhez kapcsolva – országosan egységes módszertan alapján – felnőttképzési szolgáltatási elemek is beépítésre kerültek.

Ennek megfelelően:

- a képzést megelőzően 16 órás motivációs, a képzésben tartást és beilleszkedést segítő „Képzés hatékonyságának növelése” elnevezésű, felnőttképzési szolgáltatás,
- a képzést követően 24 órás, az elsődleges munkaerőpiacra való kivezetést segítő „Munkavállalás elősegítése” elnevezésű, felnőttképzési szolgáltatás valósult meg.

Indikátorok

- Képzésben résztvevők számának célértéke 100 100 fő;
- A képzés során tanúsítványt vagy bizonyítványt szerző résztvevők célértéke 80 080 fő;
- A képzésben résztvevő alacsonyan képzettek (a belépéskor legfeljebb ISCED1-2 végzettséggel rendelkezők) célértéke 92 200 fő;

- A képzés során tanúsítványt vagy bizonyítványt szerző, a programba lépéskor legfeljebb ISCED1-2 végzettséggel rendelkezők célértéke 73 760 fő;
- A „Belépés a digitalizált munka világába” képzési programban résztvevők célértéke 1000 fő.

A záró adatok szerint a kiemelt projekt valamennyi indikátora 100% felett teljesült [19. ábra].

A 2016 és 2023. július 15. közötti időszakban összesen 116 145 fő került képzésbe. A programba lépéskor legfeljebb ISCED1-2 végzettséggel rendelkező alacsonyan képzett képzésben résztvevők száma 95 708 fő volt (103,8%).

A kiemelt projekt keretében lehetőség nyílt kettő, egymásra épülő képzésben történő részvételre, ennek megfelelően az egyszer bevontak számossága 112 031 fő, ami a célérték 111,9%-át jelentette.

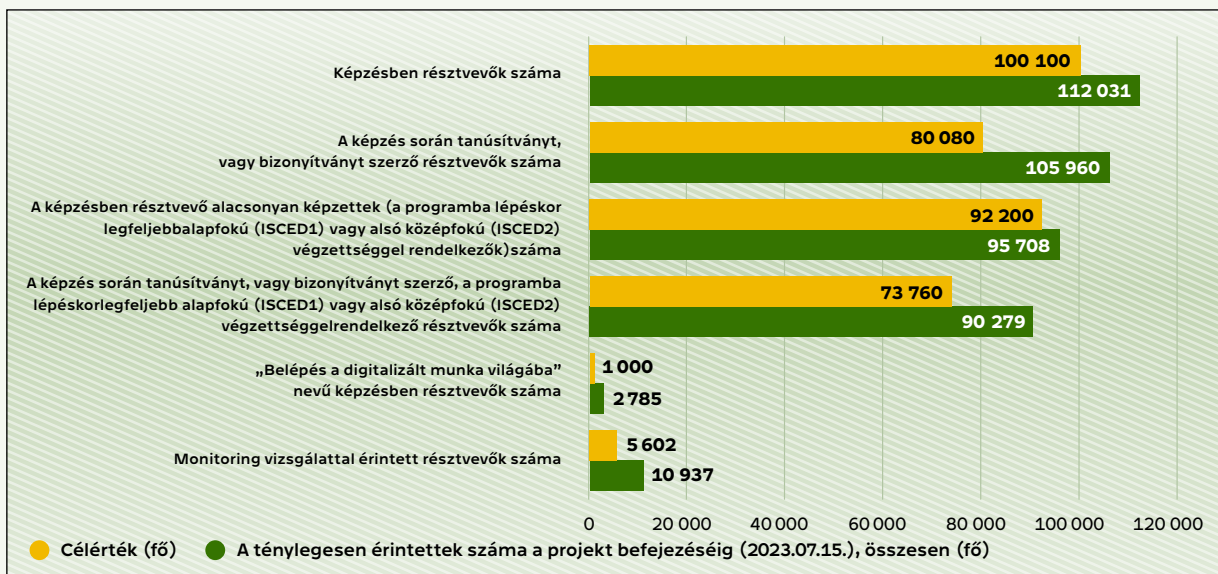
A sikeresen végzettek, azaz tanúsítványt vagy bizonyítványt szerzők száma 105 960 fő (másodjára bevontakkal együtt), amely jelentős mértékben (132,3%) meghaladta az elvárt célértéket. A képzés során tanúsítványt vagy bizonyítványt szerző, a programba lépéskor legfeljebb ISCED1-2 végzettséggel rendelkezők száma 90 279 fő volt (122,4%).

A „Belépés a digitalizált munka világába” elnevezésű képzési programba összesen 2949 fő került bevonásra, így az elvárt célindikátor jelentős mértékben (294,9%) teljesült.

Képzés

A 2020. január 1-jén hatályba lépett, felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény módosítása, valamint a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény értelmében jelentősen átalakult a felnőttképzés, illetve a szakképzés rendszere, amely közvetlenül érintette a kiemelt projekt keretében lebonyolítható képzéseket és a megvalósítás feltételeit.

A képzési programok 2021-ig elsősorban az állam által elismert Országos Képzési Jegyzékben szereplő szakképzés megszerzésére irányultak, 2022-től a kiemelt projekt befejezéséig szakképzés, részszakma, szakképzésnek nem minősülő képzés, valamint hatósági szaktanfolyam elvégzésére volt lehetőség.

19. ábra: A kiemelt projekt célértékei és a kiemelt projektben ténylegesen érintettek számának alakulása 2016 és 2023.07.15. között. (Forrás: NSZFH 2023. július 15-ei tanfolyami kimutatás)

A legnagyobb igény a szakképesítést adó képzésekre, hatósági szaktanfolyamokra és – a célcsoport speciális adottságait figyelembe vevő, felzárkózásra lehetőséget nyújtó, kompetenciákat és digitális kompetenciákat fejlesztő – általános képzésekre mutatkozott. A kiemelt projekt keretében elindított képzések között a legnépszerűbb képzések – a képzésbe vontak és a képzések számát tekintve – a zöldterületi kisgép-üzemeltető, az építő- és anyagmozgató gép kezelője (targoncavezető), az alapkompentencia-fejlesztő és konyhai kisegítő képzések voltak [4. táblázat].

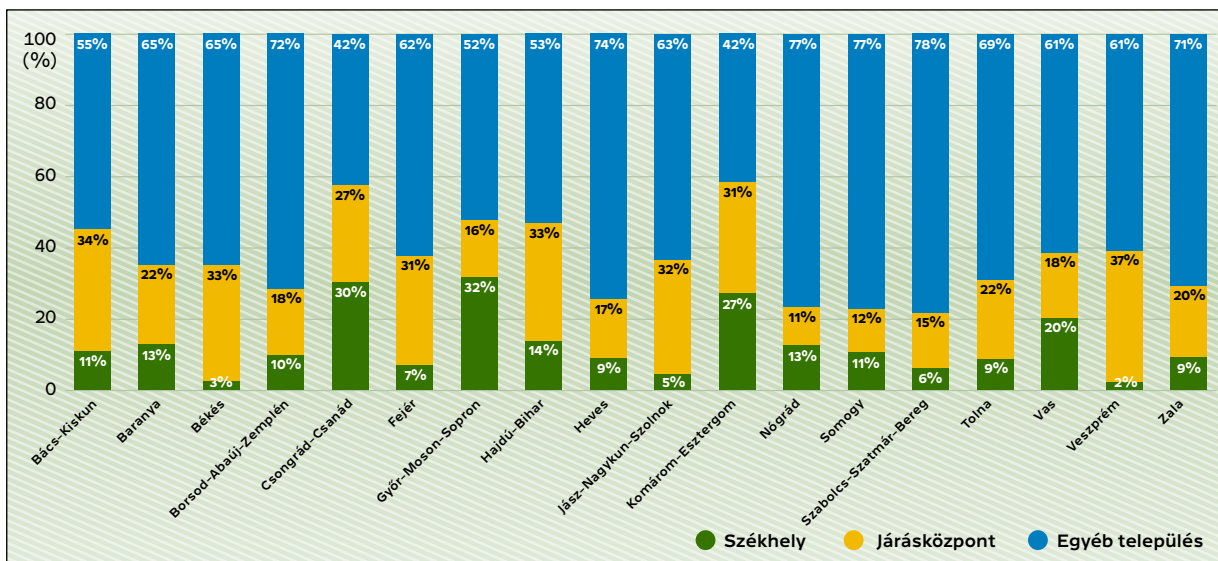
„Hasznosnak éreztem a képzéseket, de az ott tapasztaltakat az itt végzett tevékenységeknél tudtam igazán hasznosítani, a konyhán és a településkarbantartás során” – mondta el Szilvia, egy szociális szövetkezeti bolt alkalmazottja, aki az elmúlt 12 év során konyhai kisegítői és parkgondozó tanfolyamokon vett részt.

Salánki Ágnes, a Balmaz Tésztagyártó Start Szociális Szövetkezet elnöke száraztésztagyártó tanfolyamon vett részt: „Az itt tanultakat a szociális szövetkezet működése során hasznosítani tudtam. Amikor a szociális szövetkezetben dolgoztam, kétszer vettem részt szociális szövetkezeti menedzserképzésen, ott sok olyan jogi,

gazdasági és menedzsment ismeretre tettem szert, amelyeket mai napig hasznosítani tudok a munkám során” – mesélte az elnök asszony.

Sor-szám	Képzés megnevezése	Bevontak száma	Képzések száma
1	Zöldterületi kisgép-üzemeltető	7261	460
2	Építő- és anyagmozgató gép kezelője (Targoncavezető)	6856	411
3	Alapkompentencia fejlesztés	5879	317
4	Konyhai kisegítő	4108	230
5	Parkgondozó	3669	217
6	Bio- és zöldhulladék hasznosítás, komposztálás	3534	204
7	Mezőgazdasági munkás	3339	188
8	Belépés a digitalizált munka világába	2949	188
9	Zöldség- és gyümölcsfeldolgozó	2612	157
10	Kerti munkás	2494	154

4. táblázat: A kiemelt projekt keretében elindult „TOP 10” képzések főbb adatai, 2016-2023.07.15. (Forrás: NSZFH 2023. július 15-ei tanfolyami kimutatás)

20. ábra: GINOP-6.1.1-15 létszámbevonás lakóhely szerinti bontásban vármegyénként. (Forrás: ESZA adatszolgáltatás)

A közfoglalkoztatás elsősorban a hátrányos helyzetű településeken volt jelentős, így a bevontak lakóhely szerinti országos bontása és vármegyénkénti megoszlása alapján megállapítható, hogy a képzésben résztvevők több mint kétharmada a kisebb településekről került ki, Komárom-Esztergom és Csongrád-Csanád vármegye kivételével pedig mindenhol meghaladja az 50%-ot [20. ábra].

Mentori szolgáltatás

A mentorok elsődleges és legfontosabb szerepe az egyének képzésben tartása, a képzés eredményes befejezésének segítése, a lemorzsolódás megakadályozása volt. Mentorálásra az ügyfél kérésére vagy a képző intézmény, a járási hivatal, valamint a közfoglalkoztató/munkáltató jelzése alapján került sor. A mentori szolgáltatást egyéni és csoportos formában is igénybe vehette a célcsoporttag.

A kiemelt projekt keretében bevontak 97,1%-a, azaz 108 793 fő részesült mentori szolgáltatásban. A mentori szolgáltatásban részesültek közül összesen 9503 fő, a mentoráltak 8,7%-a morzsolódott le.

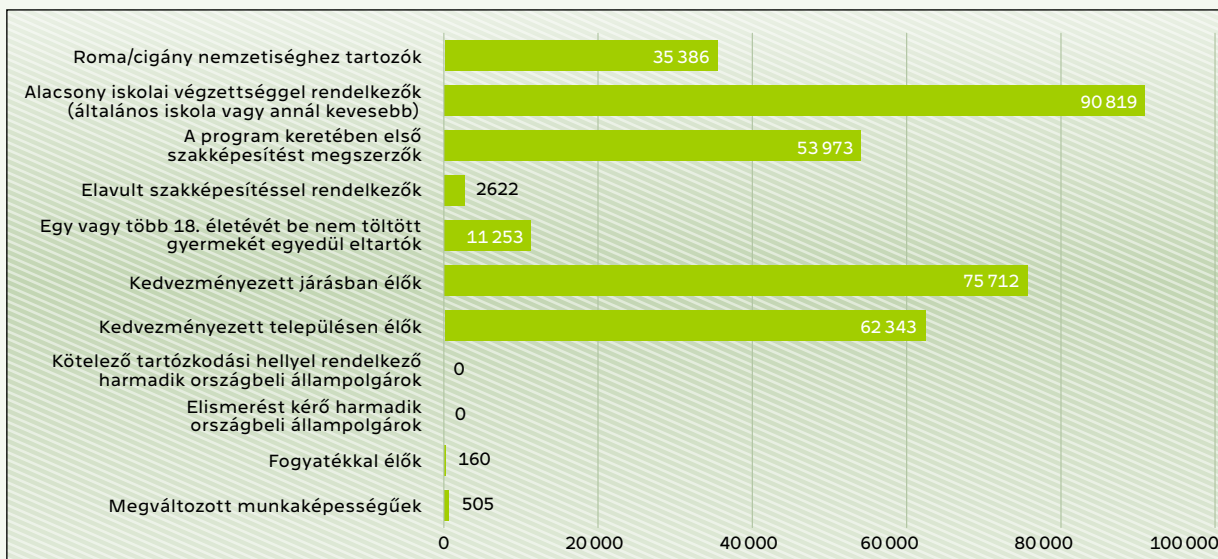
A mentori szolgáltatásban résztvevők önkéntes nyilatkozata alapján megállapítható, hogy a résztvevők 83,5%-a

alacsony iskolai végzettséggel rendelkezett. A bevont roma nemzetiséghez tartozók 97%-a vette igénybe a mentori segítséget a kiemelt projekt keretein belül [21. ábra].

A kiemelt projektbe bevont célcsoporttagok jelentős számban közfoglalkoztatottak voltak, akik egy része súlyos szociális és mentális akadályokkal, hátránnyal küzdött. Ezen személyek felnőttképzési programba vonása, a képzésben tartásuk, a tanfolyam sikeres elvégzésének segítése, a tanúsítvány, bizonyítvány megszerzésének ösztönzése, a tanulási motiváció fenntartása, valamint a hiányzások megakadályozása nem csak a képző intézményeket, oktatókat, hanem a mentorokat is kihívás elé állította, ezért különösen fontos szerepet kapott a személyre szabott segítségnyújtás. A résztvevők jellemzően halmozott hátrányokkal küzdöttek, sok esetben nem volt kapcsolatuk segítő intézménnyel (egészségügyi és szociális szolgáltatóval, karitatív szervezettel), a munkanélküli lét pedig több generációjukat is érinthette. A tapasztalatok azt támasztották alá, hogy tagjaik jellemzően nem voltak képesek elmozdulni, nyitni a munkaerőpiac irányába egyénre szabott, többirányú, összehangolt segítség nélkül.

Monitoring tevékenység

A kiemelt projekt megvalósítási időszakában a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal és a Belügyminisztérium támogató monitoring tevékenységet végzett.

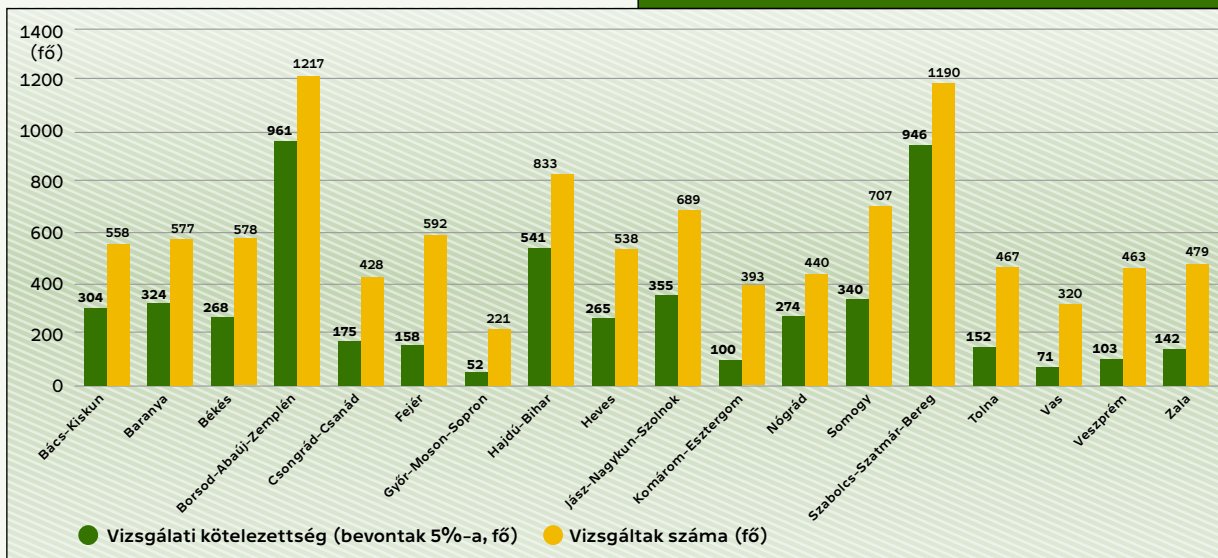
21. ábra: A mentori szolgáltatást 2023.07.15-ig igénybe vevők hátrányos helyzetű csoportokba történő besorolása (önkéntes nyilatkozatok alapján). (Forrás: BM-KKSZF 2023. július havi mentori adatszolgáltatás)

gált tanfolyamok esetében, a papír alapú ellenőrzéssel párhuzamosan, az Integrált Rendszer töltöttségének vizsgálata is megtörtént.

A Belügyminisztérium által lefolytatott monitoring vizsgálatok – a megtekintett képzések esetében – a képzésbe vonás ütemezésének nyomon követését, a projektdokumentumok kötelező arculati elemeinek, valamint a Képzési Módszertani Útmutató és mellékleteiben foglaltaknak való megfelelés vizsgálatát jelentette. A viz-

A kiemelt projekttel összefüggésben a 2016. évtől 2023. július 15-ig összesen 10 690 fő (másodjára bevontakkal

22. ábra: Az előírt vizsgálati kötelezettség (bevontak 5%-a) és a valójában vizsgálatot érintett személyek száma (másodjára bevontak nélkül), vármegyei bontásban 2016 és 2023.07.15. között. (Forrás: GINOP-6.1.1-15 - Monitoring statisztika tábla)

együtt: 10 937 fő) személyi anyagának vizsgálatára került sor.

Ez a bevont létszám (másodjára bevontak nélkül 110 599 fő) tekintetében 9,67%-os vizsgálati arányt jelentett, amely mind országosan, mind az egyes vármegyékben jelentősen meghaladta a kiemelt projektekre előírt teljes vizsgálati kötelezettséget (5%) [22. ábra]. ■

Közfoglalkoztatástól a szociális szövetkezetekig

A közfoglalkoztatás alapjain szerveződött szociális szervezetek helyzete és eredményei

Magyarország Kormánya 2011 első felében döntött arról, hogy a közfoglalkoztatást új rendszerben kell megszervezni, koordinálni és irányítani.

Célként fogalmazódott meg, hogy a közfoglalkoztatásból kikerülő, munkatapasztalattal rendelkezők számára a szociális szervezetek a foglalkoztatás következő lépcsőfokai lehessenek a nyílt munkaerőpiac felé, illetve a közfoglalkoztatottak önfoglalkoztatóvá, szervezeti taggá vagy szervezeti alkalmazottakká válva kilépessenek az elsődleges munkaerőpiacra.

„A Kormány az arra alkalmas közfoglalkoztatási programokban 2013 óta támogatja a szociális szervezetek alakítását, a Belügyminisztérium megtette és megtette mindazokat az intézkedéseket, amelyek ösztönzik a szociális szervezetek alapítását és elősegítik annak hatékony és gazdaságilag megalapozott működését” – mondta el Bánné dr. Gál Boglárka, a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Közgyűlés elnöke, valamint Pásztor Imre kommunikációs munkatárs. „Ezek olyan személyek autonóm társulásai, akik önkéntesen egyesülnek abból a célból, hogy közös gazdasági, társadalmi, oktatási és kulturális céljaikat együttműködésben, demokratikusan irányított vállalkozásuk útján valósítsák meg” – nyilatkozták. Hozzá tették, hogy „a közösségi érdek elsődlegességén alapul, célja elsősorban a hátrányos helyzetben lévő tagjai számára munkafeltételek megteremtése, szociális helyzetük javítása.”

A Belügyminisztérium megteremtette a közfoglalkoztatás keretében beszerzett eszközök, ingatlan, állatállomány haszonkölcsön szerződés keretében történő átadásának lehetőségét, hozzájárulva ezáltal ahhoz, hogy a szociális szervezetek vállalkozásként valódi piaci szereplők legyenek, hasznosítsák és működtessék a közfoglalkoztatás keretében beszerzett eszközöket és emellett járuljanak hozzá a helyi közösség fejlesztéséhez is. Ezáltal lehetővé vált, hogy a közfoglalkoztató önkormányzatok a közfoglalkoztatási támogatásból beszerzett és tulajdonukban lévő nagy értékű gépeket, berendezéseket a törvény feltételeinek megfelelően szervezeti keretek között

hasznosítsák. A közfoglalkoztatásból átadott vagyon sorsát – üzleti tervben meghatározott hasznosítását – a haszonkölcsön szerződés lejártáig a Belügyminiszter által kijelölt állami képviselő felügyeli.

A közfoglalkoztatás alapjain szerveződött szociális szervezetek munkahelyet teremtenek olyan területeken, ahol a hagyományos vállalkozói struktúrák kevésbé vannak jelen. Legfontosabb partnereik a települési önkormányzatok, amelyek lehetővé teszik, hogy a helyi fejlesztések komplex rendszerben valósuljanak meg, továbbá meghatározó szerepet töltsenek be a felmerülő likviditási problémák, illetve az adminisztratív feladatok kezelésében. A közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szervezeti modell lényege, hogy olyan településhez kötődő, helyi adottságokra épülő foglalkoztatás valósuljon meg, amelynek eredményeként piacképes termékek és szolgáltatások jelennek meg és kerülnek értékesítésre.

A szociális szervezetek működtetése során alapvető cél, hogy

- a járási startmunka mintaprogramok bázisán létrejött szociális szervezetek vállalkozásként valódi piaci szereplők legyenek,
- hasznosítsák és működtessék a közfoglalkoztatás keretében beszerzett eszközöket és vagyonelemeket (infrastruktúrát),
- a szervezet fenntarthatósága érdekében fejlesszék és bővítsék a közfoglalkoztatás bázisán létrehozott termelői, feldolgozó kapacitásokat,
- járuljanak hozzá az elmaradott települések foglalkoztatottsági szintjének növeléséhez, a foglalkoztatottság területi kiegyenlítéséhez, az elmaradott térségek gazdasági felzárkóztatásához, a lakosság helyben tartásához,
- tranzit szerepük révén segítsék elő a hátrányos helyzetű munkavállalók esetében a közfoglalkoztatásból a nyílt munkaerőpiacra történő továbblépés lehetőségét.

A 2023. év végi adatok alapján 250 közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szervezet működött az országban, fő tevékenységük jellemzően az élelmiszerfeldolgozás, szolgáltatási és kereskedelmi tevékenység, melyek alapját túlnyomóan a közfoglalkoztatás támogatásából beszerzett – haszonkölcsön szerződés keretében átadott – infrastruktúra képezte.

23. ábra: Szociális szervezetek területi eloszlása vármegyénként. (A BM Szociális Szervekezeti Koordinációs Osztály saját szerkesztésű ábrája)

Jelenleg 43 szociális szervezetnél lát el a Belügyminisztérium illetékes szakterülete állami képviselői feladatokat [23. ábra].

„A közfoglalkoztatásból kifejlődő szociális szervezetek szerintem nagy segítséget tudnak nyújtani az önkormányzatnak, illetve az embereknek is. Mert nem mindegy, hogy hat viszonteladótól hat árréssel tudják megvenni a terméket, vagy egy helyben előállított, kézműves terméket vesznek meg” – világított rá Salánki Ágnes, a Balmaz Tésztagyártó Start Szociális Szervezet elnöke.

A Belügyminisztérium által tett lépések a közfoglalkoztatás alapján szerveződő szociális szervezetek fejlődéséhez, fenntarthatóvá válásához

1. Jogszabályi módosítások

1.1 A Belügyminisztérium közreműködésével 2014. március 15. napjával módosításra került a szervezetekről szóló 2006. évi X. törvény, amelynek értelmében definiálásra került a személyes közreműködés sajátos formájaként a sui generis, vagyis tagi munkavégzési jogviszony. Ez lehetőséget teremtett arra, hogy a szociális szervezet közfoglalkoztatott vagy regisztrált álláskereső tagjai munkavégzésük arányában részesedjenek a szervezet által előállított termékekből, vagy pénzbeli el-
lentételezést kapjanak az elvégzett munkájukért.

1.2 A Belügyminisztérium kezdeményezésére 2019. július 10. napjával a szervezetekről szóló 2006. évi X.

törvény III. Fejezete kiegészült a 3/A alcímmel, amely a közfoglalkoztatás alapjain szerveződött szociális szervezeteket „Start szociális szervezet” néven külön nevesíti.

2023-ban 148 start szociális szervezet volt a Belügyminisztérium látókörében. A start szociális szervezetek jelenléte és tevékenysége hangsúlyos mind a kistelepülések foglalkoztatási potenciáljának megtartásában, mind a gazdasági mutatókban. Bár az elmúlt években a start szociális szervezetek által foglalkoztatott munkavállalók száma kismértékű csökkenést mutat, az általuk realizált árbevétel évről évre emelkedik. A szervezetek stabil működése hozzájárult a kistelepülések munkahelymegtartó képességének erősödéséhez, a hátrányos helyzetű személyek foglalkoztatási és családjaik megélhetési szintjének növekedéséhez [24. ábra].

A start szociális szervezetek az alábbi területeken élvezhetnek előnyt a többi szociális szervezettel szemben:

- a közbeszerzési törvény 111. § y) pontja értelmében az éves szinten tízmillió forintot meg nem haladó árbevételű start szociális szervezetek az általuk előállított áruk, teljesített szolgáltatások, illetve építési beruházások kapcsán felmerülő beszerzés esetén kivételt képeznek a közbeszerzési eljárás lefolytatása alól, amennyiben annak értéke nem éri el az uniós értékhatárt;
- a 2021. évi L. tv. 23. §-a alapján a Kftv. 1. § (3) bekezdése kiegészült azzal, hogy a start szociális szervezetek szélesebb körben lehetnek közfoglalkoztatók, mint más szociális szervezetek.

2. Együttműködések

- A Belügyminisztérium együttműködött az Erste Bankkal, továbbá az Uni-Credit Bankkal annak érdekében, hogy a szociális szervezeteknek is lehetősége nyíljon a bankok által indított Social Banking, és Social Impact Banking programokban való részvételre, amelyek a társadalmi vállalkozások kedvezményes hitelhez jutási konstrukcióit segítették elő.
- A Belügyminisztérium 2021. május 06-án együttműködési megállapodást kötött a Széchenyi István Egyetem és a Digitális Termelői Piac Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társasággal. Az együttműködés célja, hogy a Magyarország Digitális Agrár Stratégiája részeként létrejött Digi-

tális Termelői Piac szolgáltatásai a Belügyminisztérium látókörében lévő szociális szervezetek működését is segítsék. A Digitális Termelői Piac az együttműködés értelmében logisztikai szolgáltatással, nyomon követéssel, élelmiszerek szállítására alkalmas infrastruktúrával biztosította a szociális szervezetek és fogyasztók közötti árumozgást, konszignációt, raktározást.

- A közfoglalkoztatás alapjain szerveződött szociális szervezetek pályázati lehetőségeinek feltérképezése kapcsán a Belügyminisztérium folyamatosan egyeztet a témával foglalkozó tárcák képviselőivel, az érdekképviseleti szervek vezetőivel, továbbá a témában kompetens minisztériumi háttérintézmények és kutató intézmények vezetőivel.

3. Az értékesítés elősegítése

- A szociális szövetkezeti termékek értékesítésének elősegítése érdekében az évente megrendezésre kerülő vármegyei, továbbá országos közfoglalkoztatási kiállításokon bemutakozó lehetőséget biztosít a szakterület a jól működő szociális szövetkezeteknek. 2023-ban és 2024-ben az országos közfoglalkoztatási kiállításokra meghívásra kerültek a kereskedelmi láncok értékesítési vezetői, továbbá azon nagyvállalatok beszerzési vezetői, akik segíteni tudják a termékek bejutását a nagyvállalati és kereskedelmi polcokra.
- A kétévente megrendezésre kerülő Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállításon és Vásáron biztosítja a szakterület a szociális szövetkezetek kedvezményes részvételi és értékesítési lehetőségét.
- A szakterület támogatást nyújt a partnerkapcsolatok felvételében, az értékesítést segítő együttműködések kialakításában.

4. Pályázati lehetőségek

A létrejött szervezetek működését és fenntarthatóvá válását a Belügyminisztérium szakmai felügyeletével megvalósuló, 2016. évben meghirdetésre került „Fókuszban az önkormányzati tagsággal rendelkező szociális szövetkezetek támogatása” (a továbbiakban: Fókusz) program segítette elő.

Annak érdekében, hogy a közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szövetkezetek tényleges piaci szereplőkké váljanak, a Belügyminisztérium kezdeményezésére – együttműködve a Nemzetgazdasági Minisztériummal és az Országos Foglalkoztatási Közhatal Nonprofit Kft-vel – kiírásra került a Fókusz pályázati program.

A 2016-2026. közötti időszakban megvalósítás alatt álló Fókusz program keretében 199 szociális szövetkezet részesült összesen 14 milliárd forint támogatásban, melynek eredményeképpen 3478 munkahely jött létre. A támogatási program elsősorban a közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szövetkezetek foglalkoztatási képességének növeléséhez, önfenntartó piaci szereplővé válásához nyújtott ösztönzést és támogatást.

A Fókusz program nemcsak munkahelyek létrehozását segítette elő, hanem az egymásra épülő kiegészítő

programelemek segítségével a szociális szövetkezetek piaci pozíciójának erősítéséhez és fenntarthatósági céljaik eléréséhez is hozzájárult.

„Nagylókon a szociális szövetkezetet 2015-ben hoztuk létre, de gyakorlatilag aktív tevékenységet 2017 szeptember elejétől kezdve folytatott, amikor elindult a Fókusz program. A szövetkezetet azzal a céllal hoztuk létre, hogy a közfoglalkoztatásban évek óta eredményesen folytatott értéktérítő tevékenységeket tovább vigyük, üzleti alapokra helyezzük. Amikor 2017-ben lehetőségünk volt a Fókusz programban részt venni, akkor az a 37,5 millió Ft támogatás mind a bértámogatáshoz, mind pedig az eszközállomány fejlesztéséhez, bővítéséhez nagy segítséget jelentett” – számolt be Tóth József, Nagylók polgármestere.
„Amikor már fogytak az emberek a közfoglalkoztatásból, a munkaerő szempontjából értékes embereket a Fókusz pályázat segítségével vette át a szövetkezet” – tette hozzá.
„Nagylókon a közfoglalkoztatásból fejlődött ki egy sikeres, piacépítő vállalkozás, amely a mai napig megáll a saját lábán, természetesen mindazokat a segítségeket, feltételeket kihasználva, amit a rendelkezésünkre bocsátanak, akár az Országos Foglalkoztatási Közhatal Nonprofit Kft. által meghirdetett pályázatok segítségével, akár más egyéb vonatkozásban” – emelte ki polgármester úr.
„A szövetkezet szempontjából az elsődleges cél az volt, hogy a közfoglalkoztatásból átvett dolgozókat foglalkoztassa, fenntartható tevékenységet biztosítson, vesse meg a lábát a piacon, és ez fenntartható legyen” – hangsúlyozta.

A Fókusz program eredményei

- a Fókusz program eredményeképp 3478 fő jutott álláshoz, így a program közvetve 3478 hátrányos helyzetű személy és családja megélhetési körülményeit segítette,
- a Fókuszban a piac alprogram segítségével a szövetkezetek termékei felkerültek az online értékesítési térbe, a szövetkezeti termékek arculati elemei a mai piaci elvárásoknak megfelelően kerültek átalakításra és előtérbe kerültek a szövetkezeti együttműködések, továbbá egymás termékeinek értékesítése,
- az Igény-kosár alprogramnak köszönhető infrastrukturális beruházásokkal a szociális szövetkezetek termelési hatékonysága nőtt, a program keretében igénybe vehető speciális szaktudással bíró szakemberek hozzájárultak mind a termékek, mind a szolgáltatások fejlesztéséhez,

- az *Integrációt elősegítő szakértői tevékenység* hatására mára 26 szociális szövetkezet 103 terméke *Magyar Termék*, 49 terméke pedig *Hazai Termék* tanúsító védjegy használatának a jogát szerezte meg, amely egy minőségi garanciát jelent mind a piaci szereplők, mind a vásárlók irányába,
- a *Fókusz Start munkahelymegőrző bértámogatási program* 83, korábban hátrányos helyzetű személy munkahelyének a megőrzéséhez járult hozzá,
- a *Komplex Energetikai program* keretében 27 támogatott start szociális szövetkezet energiahatékonyságot eredményező beruházása valósult meg,
- 2024 szeptemberében meghirdetésre került a *Fókuszban az Innováció* alprogram, amelynek megvalósítása a 2025. évben realizálódik.

A *Fókuszban az Innováció* alprogram keretében a szervezetek a saját fejlődési szintjüknek, életciklusuknak megfelelően tudják kiválasztani azt vagy azokat a támogatási célterületeket, amelyek a fejlődésüket, fenntarthatóságukat leginkább szolgálják 20 millió Ft keretösszeg erejéig.

Pályázható célterületek

- Munkahelymegőrző célú munkabér támogatás,
- Zöld átálláshoz kapcsolódó, energiahatékonyságot támogató fejlesztés, beruházás támogatása,
- Innovatív, digitalizációt elősegítő beruházási támogatás,
- Fenntartható csomagolóanyag és alapanyagbeszerzés támogatása,
- Vállalkozásfejlesztést támogató szakértői szolgáltatás igénybevétele.

A Fókusz program és alprogramjai hiánypótló lehetőséget teremtettek a közfoglalkoztatás alapjain szerveződött start szociális szövetkezetek piaci pozíciójának erősítéséhez, fenntartható fejlődésük elősegítéséhez.

Összességében elmondható, hogy a szociális szövetkezetek az elmúlt évek változó gazdasági környezetére reagálva rugalmasan alkalmazkodtak a piaci kihívásokhoz, és jellemzően több tevékenységet végeznek, elősegítve így a fenntartható működtetésük biztosítását. A piaci értékesítés tekintetében termékeiket, szolgáltatásaikat már nem csak a mikrokörnyezetükben értékesítik, hanem más vármegyék, illetve a fővárosi viszonteladók polcain

is elérhetőek. Több szociális szövetkezet kiváló minőségű terméke megtalálható az Auchan, a Coop, a Müller és a Spar kereskedelmi láncok üzleteinek polcain, és elérhetőek több országosan elismert online kereskedelmi webshop kínálatában is.

Az elmúlt években egyre több versenyen és megmérettetésen indultak a szövetkezetek termékeikkel, így páran közülük a Food Awards 2022 védjegy használatával, a Hagyomány és Innovációs Díj elnyerésével az Agrárgazdaságban, valamint a Kézműves Kiválóságok Díj kitüntetéssel büszkélkedhetnek.

Foglalkoztatáspolitikai szempontból és a kistérségek munkaerő megtartási képességének szempontjából vitathatatlan jelentősége van a szociális szövetkezeteknek, amelyek működtetése a pozitív eredmények ellenére sem könnyű. Ugyanakkor azt a fejlődési ívet, amelyet a Kormány célkitűzésként megfogalmazott (ezek a társadalmi vállalkozások segítsék elő a közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átmenetet) sikeresen teljesítik.

„A szövetkezet által létesített munkahelyek által növekszik a lakosság bevétele, kevesebb a szociális támogatási igény. A szövetkezet a településen munkalehetőséget biztosít, amellyel hozzájárul a lakosság elvándorlásának megállításához, továbbá biztos felvásárlója a közfoglalkoztatási program keretében megtermelt kecsketejnek. A szociális szövetkezet továbbá iparűzési adót fizet a helyi önkormányzatnak” – mondta el Lakatos József, a Tiszaadonyi Start Szociális Szövetkezet vezetője.

A szövetkezetek mind társadalmilag, mind szociálisan és gazdaságilag fontos szerepet játszanak a települések életében: „Azt gondolom, hogy a foglalkoztatotti kör miatt tekinthető társadalmi vállalkozásnak. (...) A nagylóki szövetkezet a civil szervezeteknek is nyújt támogatást, például részt vesz a helyi gyerekek táboroztatásában. Továbbá végzi a település virágosítását, és a helyi rendezvények lebonyolításában is részt vállal. Közösségépítő szerepe van a szövetkezetnek: részt vesz a rendezvények szervezésében, mint szolgáltatást nyújtó, továbbá önkéntes munkákban is szerepet vállal. A szociális ebéd kihordása révén a szociális feladatellátásban is részt vesz, valamint az önkormányzat megbízásából részt

vesz a szociális tűzifa szétosztásában is. Ezeken felül nem tekinthetünk el a település üzemeltetés területén végzett munkától, amiből minden lakos részesül valahol. Gazdasági kapcsolata a lakossággal, vállalkozásokkal és egyéb önkormányzatokkal van, de a legfőbb partnere a nagylóki önkormányzat. Gazdasági eredménye a stabil működés, a foglalkoztatás és a termékek népszerűsége. Társadalmi eredménye, hogy részt vesz a település üzemeltetésében, a programok és rendezvények szervezésében, illetve a település szépítésében, virágosításában. Közösségépítő szerepköre is van. A helyi érték és a helyi brand kialakításával ('Mezőföld Kincse') viszi a település jó hírét" – fejtette ki Tóth József polgármester úr.

Nyárád a közfoglalkoztatásban elért eredményeit tekintve minta településnek számít. A Veszprém vármegyei település polgármestere, Paják Károly kiemelte, „mindig annak a híve voltam, hogy törekedni kell a függőség minimalizálásra, az önellátó életmód elérésére.” Ennek a gondolatnak is köszönhető a közfoglalkoztatás elmúlt 13 évének sikerei. A mezőgazdasági programokban megtermelt alapanyagok értékesítésére hozták létre az Országos Foglalkoztatási Közhasznú Nonprofit Kft. programja keretében szociális szövetkezeteket. „A szociális szövetkezetben jelenleg 11 fő dolgozik, és mindenki a közfoglalkoztatásból került át. Megbízható munkaerőből nincs hiány, az itt dolgozóknak a szerény közfoglalkoztatotti bér ellenére azért is nagy segítség ez a foglalkoztatási forma, mert itt próbálunk rugalmasan hozzáállni a munkaidőhöz, így a családi életüket össze tudják hangolni az itt végzett munkával” – hangsúlyozta a polgármester. A közfoglalkoztatás településen várható jövőjéről szólva elmondta, „azzal, hogy a közfoglalkoztatás alapjaira támaszkodva ki tudtunk építeni egy működő szociális szövetkezetet, már nagy lépést tettünk a gazdasági önállóság felé.”

Térségfejlesztés gazdaságélénkítéssel és felzárkóztatással

A Kormány az 1403/2019. (VII. 5.) Korm. határozat alapján döntött a Kedvezményezett Települések Gazdaságélénkítő Programjának (a továbbiakban: GÉP program) elindításáról, amely hatékonyan hozzájárulhat a gazdasági mutatók alapján elmaradott települések hátrányainak csökkentéséhez, a helyi foglalkoztatás bővítéséhez, valamint a vidék lakosságmegtartó képességének növeléséhez.

A GÉP programba a Magyarország egyes területei közötti gazdasági egyenlőtlenség csökkentése érdekében szükséges fejlesztési program kidolgozásáról szóló 1206/2019. (IV. 18.) Korm. határozat értelmében azok a kiválasztott kedvezményezett települések kerültek bevonásra, ahol a szociális és a gazdasági fejlesztés alapjai adottak voltak.

Az ország 3178 településéből 445 település (14%) került kiválasztásra, e körből 127 település rendelkezik a közfoglalkoztatásban létrejött helyi felhasználást meghaladó mértékű termelési kapacitással. A 2019-ben elindult GÉP program első ütemébe 50 olyan település került meghívásra, ahol a tartósan munka nélkül lévő személyek aránya a legmagasabb. A GÉP program 2020. évi második ütemébe ugyanezen elvek mentén a Felzárkózó települések és a gazdaságélénkítő program folytatása érdekében teendő további intézkedésekről szóló 1186/2020. (IV.28.) Korm. határozatban foglaltak alapján került kiválasztásra a következő 50 település. Ezt követően a 2021. évben a GÉP program III. ütemében további 50 település került bevonásra.

A GÉP program I-III. ütemében kijelölt összesen 150 településből 93 település részesült támogatásban 94 program keretében.

Össességében a GÉP program I-III. ütemében elindult programok fejlesztései 18 573 millió forintból valósultak/valósulnak meg 351 új piaci munkahely létrehozásával, csökkentve ezzel a meglévő gazdasági egyenlőtlenséget, a helyi foglalkoztatás bővítésével mérsékelve a munkaerőpiaci hátrányokat.

A támogatott fejlesztések igen változatos képet nyújtanak, hiszen a települések egyedi gazdasági, munkaerő-piaci, infrastrukturális lehetőségei, a helyi vagy környékbeli igények, a tájegység környezeti, gazdaságföldrajzi jel-

lemzői, a helyi hagyományok és munkakultúra egyaránt meghatározták a fejlesztések irányát.

A GÉP program keretében támogatott beruházások tekintetében egyebek között komplex turisztikai fejlesztések, homoktövis feldolgozó üzem és bemutatóterem, zöldség- és gyümölcsfeldolgozó üzem építése, pékség, mosoda kialakítása valósult meg, gluténmentes sütemény-előállító és gyümölcsfeldolgozó manufaktúra jött létre, szabadidő centrum és vízi tábor, valamint erdei tábor került kialakításra, melegkonyha és a hozzá tartozó étterem, savanyító üzem, vendégház, felújítása készült el, térkő-, szivacs-, és gyepszőnyeggyártásához kapcsolódó beruházás valósult meg, strandfejlesztésre és az építési hulladék komplex felhasználásának érdekében eszközbeszerzésre került sor.

Jelentősebb beruházások

■ **Alsóberecki Község Önkormányzata – Szálláshely és főzőkonyha üzemeltetése**

A GÉP program keretében megvalósult fejlesztés eredményeként olyan hiánypótló szolgáltatások váltak elérhetővé a településen, amelyek részben a helyi és környékbeli lakosok kényelmét szolgálják (étkeztetés), részben pedig az idelátogató turistákat vonzzák. A beruházással az önkormányzat tulajdonában lévő bezárt iskolaépület hasznosítása valósult meg, ahol 8 db apartmant alakítottak ki, amelyek egyenként 5 fő elszállásolására alkalmasak. Az apartmanok mellett kialakításra került egy mini wellness szaunával és jakuzzival, egy étkezős terasz, valamint konferenciaterem és játszószoja is. A meglévő főzőkonyha felújítása is megtörtént, új konyhatechnológiai gépekkel és eszközökkel lett felszerelve. A szálláshely és a főzőkonyha üzemeltetése 5 fő számára biztosít hosszútávú munkalehetőséget. A fejlesztés kiváló eszköze a helyi gazdaságfejlesztésnek, elősegíti a helyi foglalkoztatást, és hozzájárul a település népességmegtartó képességének javulásához.

■ **Balástya Község Önkormányzata – 350 adagos melegkonyha kialakítása**

A program keretében egy elavult konyha épületének felújítására és bővítésére került sor, amelynek révén a

közétkeztetési feladatok kiszolgálásán túl a piaci alapú vendéglátásra is lehetőség nyílik. Az új épületben 350 adag/nap kapacitású konyha került kialakításra. A megvalósított program elsődleges célja a köz- és a szociális étkeztetés magas színvonalú biztosítása helyi alapanyagokból, közép- és hosszú távon diétás és speciális étrendek biztosítása, valamint családi és társasági rendezvények teljeskörű lebonyolítása helyszín biztosításával. A megvalósult beruházással, fejlesztéssel 2 fő nyílt piaci munkavállaló foglalkoztatása valósul meg.

■ **Báránd Község Önkormányzata – Tésztaüzem felújítása és kapacitásbővítése**

A fejlesztés célja az Önkormányzat által korábban is üzemeltett tésztaüzem építészeti felújítása, eszközök beszerzése, a tésztakészítés kapacitásának bővítése volt. A felújítás érintette a 3 szintes épület liftjének, nyílászáróinak, burkolatainak, villamos hálózatának, fűtésrendszerének, szigetelésének kivitelezését, valamint alternatív energiafelhasználás biztosítását is. Az üzemben adalék- és színezékmentes, házi jellegű termékeket készítenek hosszabb szárítási idő alkalmazásával, amely az ipari gyakorlatban nem alkalmazott eljárás. Az alapanyag hosszú távú biztosítása jellemzően a helyi és a környező településeken működő termelők és vállalkozók közreműködésével valósul meg. A megvalósított beruházás 3 fő nyílt piaci foglalkoztatását biztosítja.

■ **Bodrogkeresztúr Község Önkormányzata – Fülöp a gólya vízitábor a Bodrog folyón**

A program keretében egy négy évszakos vízitábor került kialakításra, amely szálláslehetőséget biztosít a Bodrog folyóra érkező turisták számára. A tábor központi eleme egy nagyobb közösségi teret, tálalókonyhát, étkezőt, férfi és női mosdót magában foglaló épület és 10 db hőszigetelt, teljes komfortfokozatú kis ház. A program megvalósításával szabadtéri és fedett helyen sportolási lehetőségek váltak elérhetővé, továbbá sporteszközök – kajak, kenu, mentőmellény – bérletére is lehetőség nyílt. A megvalósult beruházással, fejlesztéssel 2 fő nyílt piaci munkavállaló foglalkoztatása valósult meg.

■ **Csanádapáca Község Önkormányzata – Komplex prés- és sajtoló üzem létesítése**

A településen a mezőgazdasági, majd a helyi sajátosságokra épülő program keretében 2016 márciusától folyik a hidegen sajtolt napraforgó, valamint repce étkezési olaj előállítás, majd 2018 novemberétől a 100%-os gyümölcslé készítése. 2021. november 1-jétől a GÉP program keretein belül létrehozott új présüzem kezdte meg működését, ahol modern környezetben tovább folytatják a friss gyümölcsle (pl. sárgarépalé, céklalé és almalé) és hidegen sajtolt étolaj (pl. napraforgó- és repceolaj) előállítását egyazon termelési egységben. Az olajkészítéshez használt alapanyagokból tisztítás után mechanikai úton, hőkezelés nélkül, sajtolással állítják elő az olajat. Az ivóvízgyártás során többféle gyümölcs és zöldség kerül felhasználásra. Ezek az italok mind 100% gyümölcs- és zöldségtartalommal kerülnek elkészítésre, hozzáadott ízfokozó és tartósítószer nélkül. Az olajgyártáshoz és gyümölcspréseléshez szükséges alapanyag nagy részét az önkormányzat a mezőgazdasági program keretében termesztett növényekből, gyümölcsökből biztosítja. A késztermékek jelentős hányadát a helyi konyhán használják fel, illetve a helyi piacon és különböző rendezvényeken árusítják.

■ **Csány Község Önkormányzata – A csányi tejüzem továbbfejlesztése**

A program keretében megvalósult a 2016-ban létrehozott tejfeldolgozó üzem technológiai és kapacitásbeli továbbfejlesztése, valamint egy új épületszárnnyal történő kibővítése. A beruházás eredményeképpen megduplázódott a pasztőrözési kapacitás, többszörösére nőtt az utótárolási kapacitás, megnövelve ezzel a palackozási kapacitást. A termékkészítés volumene napi 1000 literről 3000 literre növekedett, mely hozzájárult ahhoz, hogy az iskolatej programban résztvevő Csányi Tejüzem újabb járások számára szállíthasson iskolatejet. Jelenleg a Hatvani és a Gyöngyösi járás, valamint a Dél-Pesti Tankerület 51 iskolája közel 10 000 diákjának szállítanak heti 4 napon tejet, gyümölcsös joghurtot, kakaót és csokis tejet. Több díjnyertes termékkel, köztük arany minősítésű sajttal is büszkélkedhetnek.

A GÉP programot megalapozta, hogy Csány Község Önkormányzata közfoglalkoztatás keretében 2013 őszétől

folytat növénytermesztési és állattartási tevékenységet. Az egy hektáros területen elhelyezkedő, jól működő kecskefarmot egy megközelítőleg 200 darabos állomány befogadására alkalmas, új hodályépülettel bővítették. Jelenleg 300 darabos kecskeállománnyal rendelkeznek, a fejősállatok száma megközelíti a 200-at. A kecskefarmhoz a higiéniai és élelmiszerbiztonsági szempontoknak megfelelő, modern fejőházat építettek. Ennek köszönhetően kitűnő minőségű kecsketejet tudnak biztosítani.

A fentiekre alapozva a 2016. évi beruházási jellegű pilot program keretében egy 200 m²-es tejfeldolgozó és sajtgyártó kisüzemet hoztak létre. A tejüzem napi 2000 liter kecske-, juh- vagy tehéntej feldolgozására volt képes. Az üzem technológiája érlelt sajtok, natúr és ízesített gomyasajtok, pasztőrözött tej, natúr és ízesített joghurt, kefir, kakaó gyártását és csomagolását tette lehetővé. A minőségi termékek előállításához kiválóan felszerelt modern tejvizsgáló labort, zárt gyártástechnológiai rendszert és központi mosórendszert alakítottak ki.

2019 szeptemberétől vesznek részt az iskolatej programban.

■ Dédestapolcsány Község Önkormányzata – Bánvölgye Élmenytábor turisztikai célú fejlesztése

A program fejlesztési helyszíne a községben található, komoly turisztikai potenciált rejtő Bánvölgye Élmenytábor. A program célja a Bánvölgye Élmenytábor turisztikai célú fejlesztése volt, melynek keretében a tábor főépületének a felújítása és egy konyha kialakítása valósult meg a szükséges berendezési tárgyak beszerzésével együtt. A 8 meglévő, komfort nélküli faház elbontásra került, amelyek helyére 7 darab új, komfortos faház épült, megfelelő hőszigeteléssel, fürdő helyiséggel és mini konyhával, összesen 42 modern, komfortos férőhellyel. Az Önkormányzat a megvalósított beruházással, fejlesztéssel 2 fő nyílt piaci munkavállaló foglalkoztatását vállalta.

■ Dunapataj Nagyközség Önkormányzata – Szelidi Sport- és Szabadidő Centrum

A program keretében az Önkormányzat a Szelidi-tó környezetében található üdülőtérlet fejlesztését, a meglévő turisztikai szolgáltatások bővítését valósította meg egy négy évszakos sport- és szabadidő centrum létesítésével.

A komplex szolgáltatások biztosítása érdekében 4 állásos bowlingpályát, játéktérmet, büfét és akadálymentesített kiszolgáló helyiségeket építettek. A játéktérmetbe biliárd, csocsó, darts, léghoki, rex sportjátékok eszközeit, berendezéseit szerezték be, amelyek szezonról függetlenül, egész évben hozzájárulnak a szabadidő kellemes eltöltéséhez. A megvalósult beruházással, fejlesztéssel 3 fő nyílt piaci munkavállaló foglalkoztatása valósul meg.

■ Fülöp Község Önkormányzata – Fülöp Grass – Gyepszőnyeg-előállítás Fülöp településen

Az önkormányzat fő célja sport és pázsit gyepszőnyeg előállításával foglalkozó üzem létrehozása, továbbá fűiskola megvalósítása volt, amelynek keretében fűmagot kelesztenek és nevelnek ki, amely 1 éves ciklusban felszedhető és értékesíthető. A gyártás és a gyeptelep felépítése 10 hektár önkormányzati tulajdonú területen került megvalósításra. A támogatott tevékenységek között raktárcsarnok felújítása, kútúrás, öntözőrendszer, vízgépészet (öntözőrendszer szivattyú csőhálózat építés), magágy kialakítása, valamint a gyepszőnyeg telepítéséhez szükséges korszerű gépek és hozzájuk tartozó kiegészítő-tartozékok beszerzése valósult meg. Emellett a program keretében ingatlan-major vásárlására (a major nagyobb mezőgazdasági üzemek lakott településen kívüli, annak határában lévő része: istállók, terménytárolók, javítóműhelyek és egyéb gazdasági épületek együttese) került sor. A fejlesztés 3 fő foglalkoztatását teremtette meg. A gyártást és a gyeptelep felépítését olyan innovatív, Nyugat-Európában használt és bevált eljárások alkalmazásával valósítják meg, amellyel hosszútávon eredményesek tudnak lenni és megfelelnek a piaci elvárásoknak.

■ Harta Nagyközség Önkormányzata – Hartai Felsőzátonyi sziget turisztikai célú, valamint konyhai kapacitást bővítő fejlesztése

A beruházás keretében a Duna partján, 2,2 hektáros önkormányzati terület által körbevett, 800 m²-es telken lévő Panoráma Halászcsernye megvásárlásával, annak felújításával, a szükséges konyhatechnológiai eszközök és 2 db hűtőkamra beszerzésével egy 150 főt kiszolgáló, korszerű, kibővített konyha és étterem létesült. A megvalósult beruházással, fejlesztéssel 6 fő nyílt piaci munkavállaló foglalkoztatása valósul meg.

■ **Hollóháza Község Önkormányzata – Hegyi élmény és Szolgáltatóközpont kialakítása Hollóháza Község Önkormányzatánál**

A program keretében megvalósult fejlesztés eredményeként olyan hiánypótló szolgáltatások válnak elérhetővé a jövőben, amelyek részben a lakosok kényelmét szolgálják, részben pedig az idelátogató turistákat vonzzák, elérhető áron. Egy komplex élmény- és szolgáltatóközpont került kialakításra a település központjában, építve az ott található Porcelán múzeum, az Országos Kék-túra végpont, valamint a Szlovákia felől érkező átmenő forgalomból adódó látogatókra. A szolgáltatóközpontban három fő egység létesült:

- egy mosoda, amely vegytisztító szolgáltatással is segíti a térség vendéglátó- és szálláshelyeit, a környező iskolák, intézmények igényeit,
- egy kerékpárkölcsonzó, mely kapcsolt tevékenységként hiánypótló szolgáltatást biztosít a településre érkezők számára. A kölcsönző kínálatában a hagyományos kerékpárokon túl beszerzésre kerültek mountain bike és elektromos kerékpárok, elektromos rollerek, gyermekkerékpárok, illetve a kötelező védőfelszerelések,
- egy kézműves bolt, amelyben a helyi termékértékesítés, továbbá a közfoglalkoztatásban előállított termékek bemutatása és értékesítése történik, úgy mint kerti bútorok, fából készült egyéb tárgyak, dísz tárgyak, textiltermékek.

A szolgáltatóközpont 4 fő számára biztosít hosszútávú munkalehetőséget.

■ **Jászkarajenő Község Önkormányzata – Lovas turisztikai és gazdaságfejlesztés Jászkarajenőn**

A Lovascentrum a térség lovasoktatási és szabadidősport bázisát képezi: kiszolgálja a környékbeli hobbi- és sportlovakok igényeit is. A fejlesztéssel 3 fő munkavállaló foglalkoztatása valósul meg. A Jászkarajenői verseny az országos fogathajtó bajnokság része, és nem egyszer itt került megrendezésre az országos bajnokság döntője is. A megvalósított fejlesztés az egyre nagyobb jelentőségű lovassport szerteágazó lehetőségeinek komplex kialakításával, alkalmazásával lefedi mind az oktatási, terápiás, turisztikai, valamint az amatőr- és versenysport megvalósíthatóságának feltételeit. A községben már közel 25 évre visszanyúló hagyománya van a lovassportnak. A korábbi években kialakított akadálypálya alkalmas fogathajtó ver-

senyek rendezésére akár akadály, maraton, vagy díjhajtás terén. Az itt rendezett versenyek arra a szintre fejlődtek, hogy be tudtak épülni a hazai kettes és négyes fogathajtó versenysorozatba, az országos bajnokság döntőjének helyszínét adva több alkalommal. Megépítésre került az 1565 m² területű Multifunkciós csarnok. Egyéni és csoportos lovasoktatás mellett lovas táborokat, versenyeket, rendezvényeket is szerveznek a helyszínen. A beruházás lehetőséget teremtett az iskolai lovas oktatás fejlesztésére, a nyári szünet idejére lovas táborok szervezésére is, akár bentlakásos formában. A pályák és létesítmények teret adnak akár amatőr, akár már versenylovakok oktatásának, továbbképzésének, továbbá versenyekre való felkészülésnek, edzőtáboroztatásnak, turisztikai programoknak.

■ **Kállósején Nagyközség Önkormányzata – Betontörő gép és forgó-rakodógép beszerzése és építési hulladék komplex felhasználása**

Kállósején Nagyközség Önkormányzata egy olyan komplex géppark beszerzésére és kamerarendszerrel ellátott irodahelyiség kialakítására kapott támogatást, amellyel nemcsak nagy mennyiségű betontörmelék tudnak újrahasznosítani, hanem a már meglévő, a közfoglalkoztatási programok keretében beszerzett gépekkel együtt komplett építési és bontási tevékenységet tudnak ellátni. A megvalósult beruházással, fejlesztéssel 3 fő nyílt piaci munkavállaló foglalkoztatása valósul meg.

■ **Kevermes Nagyközség Önkormányzata – HELYEK – avagy turisztikai attrakció Kevermesen**

A program keretében az Önkormányzat tulajdonát képező ingatlan felújításával egy 32 férőhelyes szálláshely került kialakításra, kihasználva a fejlesztéssel érintett épület adottságait. Az épületen belül létrejött 6 db 2 személyes apartman, 2 db 6 személyes és 1 db 8 személyes hostel szintű szálláshely, valamint kiszolgáló és személyzeti helyiségek, közösségi terek épültek a mai kor színvonalának megfelelően. Megújult az épületen belül korábban működő konyha, mely biztosítani tudja az egyéni és csoportos szálláshelyszolgáltatást igénybevevők napi étkeztetését. Teljes egészében megújultak a belső közműrendszerek (épületgépészet, épületvilágossági hálózatok, biztonságtechnikai rendszerek).

A szolgáltatások színvonalának szélesítése érdekében egy 18 férőhelyes kisbuszt is beszerettek. A megvalósult beruházással, fejlesztéssel 4 fő nyílt piaci munkavállaló foglalkoztatása valósul meg.

■ **Kőrösszegapáti Nagyközségi Önkormányzat – Apáti Ízek Kereskedőház**

A program keretében az Önkormányzat a tulajdonát képező ingatlan felújításával (belső átalakítás, nyílászárók cseréje, hőszigetelés, tetőhéjazat cseréje) egy 177 m² alapterületű kereskedőház kialakítását valósította meg. A kereskedőházban nem csak a közfoglalkoztatottak által készített Apáti Ízek (szárasztésza, édes és sós sütemények), hanem a környező településeken – az önkormányzatok és az ott élő őstermelők által – elkészített, előállított termékek is megvásárolhatók, elősegítve ezzel a helyben előállított termékek piacra jutását. A megvalósult beruházással 3 fő nyílt piaci munkavállaló foglalkoztatása valósul meg.

■ **Nagyiván Községi Önkormányzat – Gluténmentes sütemény-előállító és gyümölcsfeldolgozó manufaktúra Nagyivánon**

A program keretében egy gluténmentes sütemény-előállító üzem, valamint gyümölcsfeldolgozó valósult meg. Az üzemben két termelő egység került kialakításra: egy gluténmentes süteményeket, valamint egy feldolgozott gyümölcsöket előállító gyártósor. A régi tejszarnok épületében került kialakításra az üzem a teljes infrastruktúrával együtt. A Program célja egy olyan gluténmentes élelmiszereket (édes és sós süteményeket) előállító üzem létrehozása volt, amely versenyképes és rentábilis módon képes a termékek előállítására, a piacképes termékelőállítás mellett hozzájárulnak a helyi foglalkoztatottság bővítéséhez, továbbá, hogy a megváltozott munkaképességű személyek is lehetőséghez jussanak a munkavállalásra, így segítve elő a társadalmi felzárkózást. A megvalósult beruházással, fejlesztéssel 3 fő nyílt piaci munkavállaló foglalkoztatása valósul meg.

■ **Ramocsaháza Község Önkormányzata – Hűtőház és savanyító üzem**

A 630 m² alapterületű savanyító üzem és hűtőház megépítésével, raktár- és tárolóhelyiségek kialakításával egész

évben lehetővé válik a zöldség- és gyümölcsfeldolgozás. A megvalósult beruházás 3 fő Mt. szerinti teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló folyamatos foglalkoztatását biztosítja. A beruházást megalapozta, hogy az önkormányzat 2016 óta dolgozik az önfenntartó településmodell megvalósításán, amelynek érdekében a közfoglalkoztatási programokat egymásra épülve valósítja meg. Az üzem a saját mezőgazdasági termékeinek feldolgozásán túl a térségi önkormányzatok, valamint a környékbeli mezőgazdasági vállalkozások terményeinek feldolgozását is biztosítja.

■ **Simontornya Város Önkormányzata – Biomassza és építési-bontási hulladékhasznosító telep létesítése**

A program célja a településeken keletkező növényi (komposztálható) hulladék helyben történő újrahasznosítása és az építési-bontási (inert) hulladékok feldolgozása, majd – minősítés utáni – újraértékesítése. Kiemelt jelentősége lehet a jövőben annak is, hogy a helyi és környékbeli szennyvíztelepeken képződő víztelenített szennyvíziszap hasznosítása is megoldhatóvá válik, hiszen a közműkapacitás rendelkezésre áll, a végtermék pedig jó minőségű komposzttermék lesz. Az Önkormányzat a településen működő börgyár felszámolásával kapta meg azt az ipartelep, amely a program megvalósításának a tárgyi feltételeit biztosította. A telephelyen az infrastruktúra részben rendelkezésre állt, mivel itt korábban történt komposztálási tevékenység. Rövid távú cél 3500 tonna/év feldolgozó kapacitás teljesítése, távlati cél pedig az egyszer használatos műanyagokat felváltó biopolimerek komposztálása. Fontos kiemelni a projekt környezettudatosságát, hiszen a település egyik legfontosabb stratégiai célja a munkahelyteremtés és a zöld gazdasági tevékenység fejlesztése, az élhető városi környezet megteremtése, a természeti értékek védelme. A hulladékhasznosító telep 2 fő számára biztosít hosszútávú munkalehetőséget.

■ **Sükösd Nagyközség Önkormányzata – Sükösdi Pékség**

A program keretében egy több mint 100 éves múlttal rendelkező helyi péküzem került megvásárlásra, felújításra, valamint a működéshez szükséges gépek, gépjármű

beszerzése valósult meg. A megújult, 110 m²-es épület gazdaságos energiaellátását napelemek biztosítják. Az Önkormányzat a megvalósított beruházással, fejlesztéssel 2 fő nyílt piaci munkavállaló foglalkoztatását vállalta.

■ **Tarcal Község Önkormányzata – Apartmanház kialakítása a Tarcal, Fő út 81. szám alatti önkormányzati tulajdonú épületben**

A program keretében egy, a helyi és térségi szükségletekhez igazodó, 22 férőhelyes szálláshely került kialakításra a volt prefektus ház felújításával. Az épületben az egy és két szobás apartmanokat konyhával, fürdőszobával látták el, illetve nyitott közösségi tereket hoztak létre, amelyek nagyobb társaságok részére nyújtanak pihenési lehetőséget. Az apartmanház udvarán kapcsolódást biztosító pihenőhelyet, továbbá az épület alatt, a pincehelyiség felújításával egy autentikus Tokaj-hegyaljai borospincét alakítottak ki a vendégek számára. Ezekon túlmenően kiszolgáló helyiségek, gépház, mosókonyha, valamint raktár is helyet kapott a 620 m²-es épületben. Tarcal településen jelenleg két szálloda várja a minőségi turizmust kedvelőket, ugyanakkor a családok, nagyobb társaságok együttes pihenésére lehetőséget nyújtó, kedvezőbb árfejkvésű szálláshelyekre is növekvő igény mutatkozik. Ezidáig a szállodákon, panziókon, magán szálláshelyeken kívül apartmanház jellegű szálláshely nem volt a településen, ezért ez a fejlesztés hiánypótlónak is minősíthető. Az apartmanház 2 fő számára biztosít hosszútávú munkalehetőséget.

■ **Tápióbicske Község Önkormányzata – Tápióbicskei Erdei Programközpont komplex turisztikai fejlesztése**

A falusi, erdei turizmus fejlesztése érdekében a funkcióját veszített „tanyasi iskola” területén 6 apartmanból álló, összesen 24 férőhelyes új szálláshely létesült, a meglévő épületben előadóterem, kis konyha és illemhely került kialakításra és a működtetéshez szükséges eszközök kerültek beszerzésre. Az ingatlant az önkormányzat tulajdonában lévő 8,5 ha-os erdő veszi körül. A program megvalósításával a szálláson kívül a Tápióbicskei Erdei Programközpont rendezvényeknek is otthont tud adni, valamint oktatási centrumként és erdei iskola helyszínként is hasznosítható. A gyönyörű természeti környezet-

ben elterülő zöldterület kiválóan alkalmas családi, vállalati, iskolai rendezvények megtartására is. Az Önkormányzat a megvalósított beruházással, fejlesztéssel a támogatás lejártát követően 3 év időtartamban, 3 fő nyílt piaci munkavállaló foglalkoztatását vállalta.

■ **Tiszaroff Községi Önkormányzat – Tiszaroffi turisztikai fejlesztési koncepció**

Tiszaroff egyik legfontosabb potenciálja a természeti környezet, a Tisza közelsége és ezáltal a turizmus fejlesztése. A program kiemelt célja a Tiszához kötődő idegenforgalmi kínálat bővítése, a horgászturizmus fejlesztése, amely kitörési pontot jelenthet a település életében. A beruházás keretében egyrészt egy 5 m széles és 45 méter hosszú sőlyapálya kiépítése valósult meg, amelynek megközelítését az árvízvédelmi töltésről a komphoz lejáró rámpa biztosítja. A beruházás másik eleme egy turisztikai központ, szálláshely és kiegészítő létesítmények kialakítása, amely igazodik a mai kor igényeihez, azonban illeszkedik a természetes környezethez is. A turisztikai központ a település központjában helyezkedik el, a két telek összevonásával közel 3000 m²-es területen. Az új szolgáltató épület kétszintes, a földszinten egy zárt és egy nyitott rendezvényter, az emeleten 3 db vendég apartman került kialakításra, ezáltal az önkormányzat közvetlen vízparti szálláshelyet tud biztosítani a településre látogatók számára. Emellett a telken megépült egy fedett kerékpár, motor- és babakocsi tároló, 10 db gépkocsi parkoló, valamint új játszótéri eszközök kerültek kialakításra.

■ **Tóalmás Község Önkormányzata – Szent András gyógyvizes strand komplex fejlesztése az egész évben nyitva tartás és a gyógyturizmus fejlesztése érdekében**

A program keretében a tóalmási strand egész éves üzemeltetésének biztosítása érdekében új medence létesítését, a meglévő öltöző felújítását és gyógyászati helyiségek kialakítását hajtották végre. Megvalósult a meglévő három medence burkolatfelújítása, továbbá különböző gyógyászati élményelemek beépítése. Új célcsoport bevonása érdekében egy pancsoló medence épült a kisgyermekes családok fogadására. A program keretében elvégezték a medencék körüli környezet rendezését, a

burkolatok csúszásmentesre cserélését. A megvalósult beruházással, fejlesztéssel 4 fő nyílt piaci munkavállaló foglalkoztatása valósul meg.

■ Varsány Község Önkormányzata – Interaktív gasztronómiai oktató és bemutató tér kialakítása Varsányban

A palóc népi építészeti stílusjegyeket magán hordozó épületben egy XXI. századi konyhatechnológiai eszközökkel felszerelt, 300 adagos főzőkonyha, valamint 50 fős étterem került kialakításra. Az ingatlan teljes körű felújításával étterem, gasztronómiai oktató- és bemutató tér jött létre, amely helyet adhat különböző rendezvények (esküvők, szakmai konferenciák) lebonyolítására. A beruházás keretében a konyha és az étterem működéséhez szükséges előkészítő és szociális helyiségek, raktárak, ruhatár, továbbá akadálymentes parkoló is kialakításra került. Az idelátogatók számára lehetőséget teremtettek a helyi ízek megismerésére, kipróbálására (méz, lekvár, aszalt gyümölcs, pálinka, gyógy- és fűszernövények) is.

„Olyan beruházást szerettem volna csinálni, ami életképes, a falut szolgálja, és gazdaságilag fent tudjuk tartani. Jelenleg 12 fő dolgozik az étteremben, piaci munkaviszonyban, hétvégekre már asztalt kell előre foglalni, annyira megszerették a környékeliek. Ráadásul a munkavállalóink közül korábban legalább 4-en közfoglalkoztatottak voltak. Ez egy nagyon jó történet, mindig büszkén mondom el” – mesélte Kanyó Judit polgármester asszony.

Az Önkormányzat a megvalósított beruházással, fejlesztéssel 5 fő nyílt piaci munkavállaló foglalkoztatását vállalta.

■ Vésztő Város Önkormányzata – Központi konyha kialakítása Vésztőn

A program keretében 500 adagos főzőkonyha kialakítása valósult meg a meglévő konyhaépület felújításával, konyhatechnológiai eszközök, továbbá étkezéshez szükséges eszközök beszerzésével. A felújítás érintette a kiszolgáló- és raktárhelyiségek padló- és falburkolat felújítását, falak festését, az akadálymentesített mosdó kialakítását, a napelemes rendszer kiépítését. A projekt célja a közétkeztetést biztosító, megfelelően felszerelt konyha kialakítása, hosszú távú és gazdaságos felté-

teleinek megteremtése, a helyi alapanyagokra alapozott infrastruktúra és eszközfejlesztés megvalósítása és ezzel összefüggésben a költséghatékonyság növelése és a beszerzések optimalizálása. További cél volt a helyi gazdaság élénkítése, a közétkeztetés teljes körű, helyben történő ellátása, különböző rendezvények lebonyolítása, valamint vendégétkeztetés biztosítása (napi menü és 'a la carte' étlap). A beruházással 6 fő nyílt piaci munkavállaló hosszú távú foglalkoztatása valósul meg.

A jelentősebb beruházások képekben

1. Alsóberecki

Szálláshely és főzőkonyha üzemeltetése

2. Balástya

350 adagos melegkonyha kialakítása ↴

3. Báránd

Tésztaüzem felújítása és kapacitásbővítése ↴

4. Bodrogkeresztúr

Fülöp a gólya vízitábor a Bodrog folyón ↴

5. Csanádapáca

Komplex prés- és sajtoló üzem létesítése ↴

6. Csány

A csányi tejüzem továbbfejlesztése ↻

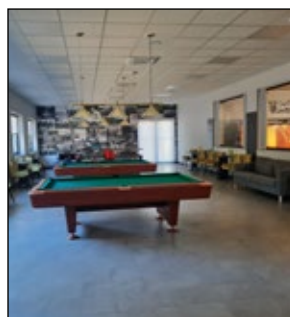
7. Dédestapolcsány

Bánvölgye Élménytábor turisztikai célú fejlesztése ↻

8. Dunapataj

Szelidi Sport- és Szabadidő Centrum ↻

9. Fülöp

Fülöp Grass – Gyepszőnyeg-előállítás Fülöp településen ↻

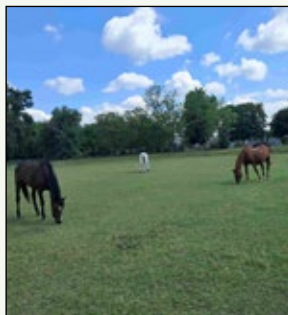
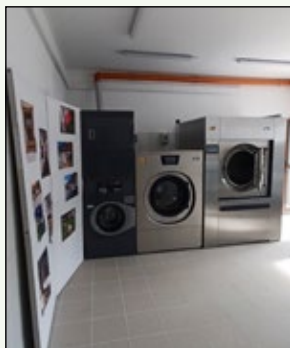
10. Harta

Hartai Felsőzátonyi sziget turisztikai célú, valamint konyhai kapacitást bővítő fejlesztése 📍

11. Hollóháza

Hegyi élmény és Szolgáltatóközpont kialakítása Hollóháza Község Önkormányzatánál 📍

12. Jászkarajenő

Lovas turisztikai és gazdaságfejlesztés Jászkarajenőn 📍

13. Kállósején

Betontörő gép és forgó-rakodógép beszerzése és építési hulladék komplex felhasználása 📍

14. Kevermes

HELYEK – avagy turisztikai attrakció Kevermesen ↗

15. Kőrösszegapáti

Apáti Ízek Kereskedőház ↘

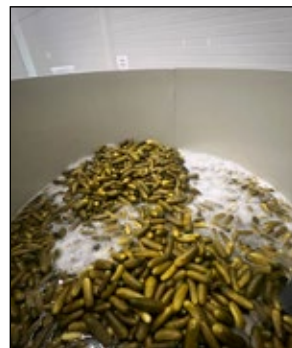
16. Nagyiván

Gluténmentes sütemény-előállító és gyümölcsfeldolgozó manufaktúra Nagyivánon ↘

17. Ramocsaháza

Hűtőház és savanyító üzem ↘

18. Simontornya

Biomassza és építési-bontási hulladékhasznosító telep létesítése ⬇

19. Sükösd

Sükösd Pékség ⬇

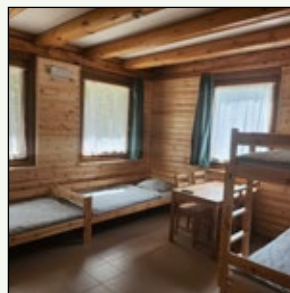

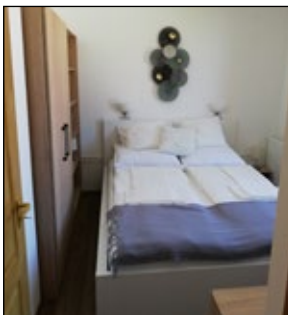
20. Tarcal

Apartmanház kialakítása a Tarcal, Fő út 81. szám alatti önkormányzati tulajdonú épületben ⬇

21. Tápióbicske

Tápióbicskei Erdei Programközpont komplex turisztikai fejlesztése ⬇

22. Tiszaroff

Tiszaroffi turisztikai fejlesztési koncepció ↗

23. Tóalmás

Szent András gyógyvizes strand komplex fejlesztése az egész évben nyitva tartás és a gyógyturizmus fejlesztése érdekében ↗

24. Varsány

Interaktív gasztronómiai oktató és bemutató tér kialakítása Varsányban ↗

25. Vésztő

Központi konyha kialakítása Vésztőn ↗

VII.

A kiemelkedő tevékenységek elismerése

2011 – 2024

A Belügyminisztérium 2012 óta elismerésben részesíti azon közfoglalkoztatókat, akik a közfoglalkoztatási programok megvalósításában kiemelkedő szerepet töltek be. Azon foglalkoztatók részesültek díjazásban, akik aktívan közreműködnek a közfoglalkoztatottak elsődleges munkaerőpiacra jutásában; az értékteremtő közfoglalkoztatási programok eredménye alapján a nyílt munkaerőpiaci kimenet (szociális szövetkezeti, vagy nonprofit kft.) feltételezhető volt; a településen szervezett közfoglalkoztatási programok összhangban voltak a közfoglalkoztatás céljaival; a támogatott tevékenységek illeszkednek a település adottságaihoz, és segítik távlati céljaik megvalósítását; a település önfenntartása érdekében átgondolt, komplex tevékenységeket valósítanak meg; a közfoglalkoztatás működtetéséhez kapcsolódó dokumentációik rendezettek; a program működtetése példaértékű, szabálytalanságok nem kerültek feltárára; kiemelkedő, minőségi közfoglalkoztatást valósítanak meg.

A 2021. évben az előző 10 év összesen 21 legkiemelkedőbb közfoglalkoztatóját díjaztuk, akik figyelemre méltó eredményeket értek el a közfoglalkoztatási programjaik révén.

Belügyminiszter Úr a 2023. évben is Start Plusz díjazásban részesített 20, a közfoglalkoztatási programok innovatív megvalósítása során kiemelkedő szakmai munkát végzett települést és példaértékű munkát végző közfoglalkoztatót, valamint 2023-ban rendhagyó módon a közfoglalkoztatással kapcsolatos hatósági és koordinációs feladatokban résztvevő, kimagasló szakmai munkát végző kormányhivatali munkatársakat (31 fő) is elismerésben részesítette.

A Belügyminisztérium a 2024. évben is elismerte a közfoglalkoztatási programok végrehajtásában kiemelkedő szerepet betöltő közfoglalkoztatókat. 2024-ben olyan közfoglalkoztatók részesülhettek a miniszteri elismerésben, akik összhangban a közfoglalkoztatás céljaival, a helyi igények figyelembevételével valósítottak meg értékteremtő közfoglalkoztatási programot. Szakmailag kimagasló munkát végezve, „jó gazda módjára”, a lehetőségek mentén folyamatosan alakítják és fejlesztik a programjukat, amit szabályszerűen, pontosan valósítanak meg, konstruktívan együttműködve a támogatóval. Eredményesen koordinálják a közfoglalkoztatottak munkáját, ezáltal mind a közfoglalkoztatottak, mind a település értékesnek és hasznosnak tekinti a programban végzett közfoglalkoztatási tevékenységet.

A díjazottak a tevékenységük elismeréséért kapott 10-10 millió forintot a közfoglalkoztatási programok fejlesztésére, új területek bevonására, eszközök, alapanyagok beszerzésére, valamint a közfoglalkoztatási támogatásból kialakított, meglévő termelő kapacitás továbbfejlesztésére, a végzett tevékenységhez kapcsolódó eszközök, alapanyagok beszerzésére, a termelő kapacitások működését elősegítő szolgáltatásokra – piackutatásra, termékpálya kiépítésére, marketingre – fordíthatják.

A 2024. évi Start Plusz díjazásban 18 önkormányzat, egy országos közfoglalkoztató és egy hajléktalan mintaprogramot megvalósító közfoglalkoztató részesült. A 20 díjazott között négy „Felzárkózó település” is szerepelt az ország leghátrányosabb helyzetű térségeiből.

2012 óta 532 közfoglalkoztató díjazása valósult meg több, mint 2,7 milliárd forint értékben. ■

VIII.

Országos és vármegyei közfoglalkoztatási kiállítások

2011 – 2024

A közfoglalkoztatás több mint tíz éve működtetett rendszerben létrehozott termelő, turisztikai beruházások, szolgáltatások a mikrokörnyezetben már ismertek és elismertek, a továbblépéshez szükséges azonban az országos ismertség elérésének elősegítése. Ezt a célt szolgálják a 2015-től kezdődően megrendezett országos és vármegyei közfoglalkoztatási kiállítások is, amelyek népszerűek mind a közfoglalkoztatók és szociális szövetkezetek, mind a vásárra kilátogatók körében. A rendezvények a közfoglalkoztatásban résztvevők értékteremtő tevékenységének szélesebb körben történő megismertetése és társadalmi elfogadottságának növelése mellett fizetőképés felvevő piacot biztosítanak a kiállítóknak és árusoknak termékeik értékesítésére, bevételeik növelésére. A rendezvények kiemelt célja, hogy megjelenési és értékesítési lehetőséget teremtsenek az ország bármely területéről érkező, minőségi termékeket előállító/szolgáltatást nyújtó közfoglalkoztató önkormányzatok, szociális szövetkezetek, gazdaságélénkítő programban létrejött beruházások számára.

További cél, hogy az országos kereskedelmi láncok képviselőinek meghívásával együttműködési, partnerkapcsolati lehetőséget biztosítson a szakemberek és szakmai érdekcsoportok szereplői számára.

A kiállításokon felvonultatott saját márkás termékek megjelenése letisztult, amely elősegíti az eladhatóságot. A közfoglalkoztatás bevezetése óta eltelt időszak bebizonyította, hogy az így előállított termékek közül egyre több kerül be a legmagasabb minőségűek körébe, amelyek már kiérdemelték a Magyar termék-, illetve a Hazai termék-minősítést, és sorra juthatnak el az élelmiszerláncok polcain történő megjelenésig is.

A kiállításokon bemutatott jellemző termékek: zöldség és gyümölcsfélékből készített legkülönbözőbb áruk, szárzészta, kecske- illetve tehéntejből készült tejtermékek, füstölt termék (száraz kolbász, füstölt szalonna, zsír, stb.), szörp, lekvár, méz, desszert, egyedi kialakítású termékcsaládok zöldség- és gyümölcskészítményei, 100%-os gyümölcslé cukor- és tartósítószermentes előállítással, őrölt fűszerpaprika, fokhagymakrém, levendula olaj és víz, levendula virág, tökmagolaj, savanyúság, homoktövis termékek, pálinka és párlat, faipari és ruhaipari termékek, horgászcsikkek stb. A kilátogatók megismerkedhettek különlegességekkel is, mint az újságpapír újrahasznosításával készült ajándék-, dísz- és használati tárgyak, faragott használati fatermékek, asztalos tárgyak (óvodai és terasz bútörök, mini játszótér), vesszőből font, valamint kovácsoltvas termékek, csipkék, újrahasznosított szabászati hulladékból készült fejlesztő játékok, felzárkózó településeken készült csomagolt, üveg/dobozos élelmiszer, egyéb kézműves portékák, fogyatékkal élők által készített gravírozott és kézzel előállított egyedi fa ajándéktermékek.

A rendezvények a kisgyermekes családok részére is számos kikapcsolódási lehetőséget biztosítottak, gyermekkoncertek várták a kisebbeket, népzenei fellépők, valamint ismert könnyűzenei előadók fellépése szórakoztatta a nagyobbakat.

VIII.1 Országos Közfoglalkoztatási Kiállítás és Vásár

A kiállításnak több éve a Vajdahunyad vára és környéke ad otthont.

A Vidéki ízek és hagyományok kiállítása és vására elnevezésű rendezvény által célunk a kiállítók közötti kapcsolat-teremtés, a közfoglalkoztatásban érintett településeken létrehozott termelő kapacitások piacra jutásának elősegítése is. Az esemény kiváló alkalmat biztosít a helyi gasztronómia, az évszázados magyar értékek bemutatására, a hagyományok képviseletére.

A rendezvényre meghívást kaptak az országos kereskedelmi láncok, kamarák annak érdekében, hogy a közfog-

lalkoztatásban és a start szövetkezetekben megtermelt termékek nagyobb volumenben megjelenhessenek a kiskereskedelmi üzletek polcain is. A megjelent szakemberek elismerően nyilatkoztak, várakozásukon felül nagyon színvonalasnak ítélték meg a rendezvényt.

A Covid-válság miatti kihagyás után 2023-ban már a szervezés időszakában kitűnt, hogy a kiállítók oldaláról is nagyon várt rendezvénynek nézhettünk elébe, a meghívásra került önkormányzatok és szociális szövetkezetek egyöntetűen elhivatottan fogadták a felkérésünket az országos kiállításon való részvételre.

érdeklődők. A kiállításon díjaztuk a szakmai zsűri alapján kiválasztott legszebb standokat, továbbá átadtuk a „Legnépszerűbb élelmiszer termék” különdíjat és a „Legnépszerűbb nem élelmiszer termék” különdíjat is. Hagyományosan gyermekbarát módon bővített programjaink is hozzájárultak a rendezvény több ezer fős látogatottságához. Nagy sikerrel zajlottak kulturális programjaink (könnyűzenei és gyermekkoncertek, néptánc). Mindkét napon rendőrségi bemutatókat is tartott a Budapesti Rendőr-főkapitányság (BRFK) az érdeklődőknek.

Ezt támasztják alá az előző évben első alkalommal a kiállítók körében készített elégedettségi felmérésen adott pozitív visszajelzések (a kereskedelmi láncokkal való kapcsolatépítés lehetősége; új ötletek, tapasztalatok gyűjtése; a rendezvény gyönyörű, központi, forgalmas helyszíne, stb.) is.

Az Országos Közfoglalkoztatási Kiállítás és Vásár 2024-ben hetedik alkalommal került megrendezésre ismételten az impozáns Vajdahunyad vára és környékén. 17 vármegye 81 településéről 61 közfoglalkoztató és 20 szociális szervezet munkájának eredményeit ismerhették meg az

A szervezéssel, a megvalósítással a kiállítók és a látogatók egyaránt elégedettek voltak, a kiállitásnak ismételten pozitív visszhangja volt.

VIII.2 Vármegyei közfoglalkoztatási kiállítások

Az országos kiállítással párhuzamosan kerülnek megrendezésére a vármegyei közfoglalkoztatási kiállítások. A vármegyei rendezvények kiemelten fontos részei annak a közös célnak, hogy a közfoglalkoztatási programok eredményei rendszeresen és markánsan megmutatkozzanak a lehető legszélesebb nyilvánosság előtt.

Az országos rendezvényhez hasonló vásári forgatagról, nagy érdeklődésről számoltak be a szervező vármegyei kormányhivatalok. A települések egységes arculatot mutató kiállítóhelyein nagyobb részben a közfoglalkoztatási mintaprogramok mezőgazdasági programelemeiben előállított termékek, valamint a helyi sajátosságokra épülő programelem gasztronómiai és kézműves remekeit tekinthették, kóstolhatták és vásárolhatták meg a látogatók.

A visszatérő és tapasztalt látogatók már nem csak a hívogató és dekoratív felszínt láthatják, ha megtekintenek egy-egy kiállítói standot, szemmel látható és tapasztalható is az a rengeteg munka és sokszínű érték, ami a közfoglalkoztatás területén megvalósul. A hátrányos helyzetű vidéki települések közfoglalkoztatottjainak önbecsülést ad a helyi közösség érdekében, szaporodó esetszámban pedig már a szélesebb vertikumot magában foglaló vidéki

lakosság számára is hozzáférhető hasznos munkavégzés ténye. A települések önkormányzatai és a megalakított szociális szövetkezetek jól felismerték azt, hogy az általuk előállított termékek, végzett szolgáltatások az adott térség elismert értékeivé válnak. A rendezvények látogatói pedig ebben partnerek, hiszen azzal, hogy a kiállítások és vásárok révén megismerik és tudatosan keresik a helyi termékeket, magyar minőséget kapnak és viszik tovább a megjelenő közfoglalkoztatók jó hírét. ■

IX.

Közfoglalkoztatási
kiadványok
2012-től

2011 – 2024

1 Általános növénytermesztés

Megjelenésének éve: 2012

A mezőgazdasági startmunka mintaprogramban résztvevő közfoglalkoztatottak részére, a háztáji növénytermesztési szakismeretek könnyebb elsajátítása érdekében készült tankönyv.

2 Általános állattartás

Megjelenésének éve: 2012

Tankönyv, amely segíti a mezőgazdasági startmunka mintaprogramban résztvevő közfoglalkoztatottakat a háztáji állattartás szakismereteinek könnyebb elsajátításában.

3 Élelmiszer - tartósítás

Megjelenésének éve: 2012

A mezőgazdasági startmunka mintaprogramban résztvevő közfoglalkoztatottak részére készült, a tartósítási szakismereteket bemutató tankönyv, mely segítségével a résztvevők az ismeretanyagot könnyebben el tudják sajátítani.

4 Energiatermelés biomasszából 2013

Megjelenésének éve: 2013

Az utóbbi években egyre határozottabban jelenik meg a megújuló energiaforrások kiaknázásának igénye az Európai Unióban – így Magyarországon is –, ami a mezőgazdasági termelésben, a vidékfejlesztésben és az energiaszektorban egyaránt új utak keresését tette szükségessé. A megújuló energiaforrásokból úgy nyerhető ki energia, hogy az folyamatosan rendelkezésre áll, vagy jelentősebb emberi beavatkozás nélkül legfeljebb néhány éven belül újratermelődik. Magyarországon döntő többségben a biomasszának és a geotermikus energiatermelésnek lehet hosszabb távon nagyobb jelentősége. A kiadvány bemutatja a megújuló energiaforrásokat, a biomassza szerepét az energiatermelésben, valamint részletezi mind a folyékony, mind a szilárd energiahordozó alapanyagok termesztését, illetve felhasználási lehetőségét.

5 Jó gyakorlatok a közfoglalkoztatásban 2013

Megjelenésének éve: 2013

A kiadvány azokat a közfoglalkoztatási jó gyakorlatokat mutatja be, amelyek az elmúlt időszakban a leghatékonyabbnak, leghasznosabbnak bizonyultak. A kiadvány közelebb hozza a közfoglalkoztatás rendszerét az érdeklődőkhöz, akik emellett kérdéseikre is választ találhatnak benne.

6 Good practices in the public employment 2013

Megjelenésének éve: 2013

A „Jó gyakorlatok a közfoglalkoztatásban 2013” elnevezésű, nemzetközi konferenciára készült kiadvány angol nyelvű változata.

7 Közfoglalkoztatás Magyarországon 2012-2013

Megjelenésének éve: 2014

Az összefoglaló kiadvány azzal a céllal készült, hogy a közfoglalkoztatás jó gyakorlatait magas színvonalon megvalósító önkormányzatok példáján keresztül ösztönözze azokat az önkormányzatokat, amelyek még nem vettek részt hasonló programok megvalósításában. Emellett nagy szerepe volt a közfoglalkoztatás széles körben való megismertetésében, elterjesztésében. A fényképekkel és ábrákkal gazdagon illusztrált kiadvány lehetőséget teremtett az érdeklődők számára, hogy a közfoglalkoztatás rendszerével megismerkedjenek, felmerülő kérdéseikre választ kapjanak.

8 Gyógynövények gyűjtése és termesztése

Megjelenésének éve: 2014

Képzési segédlet betanított gyógynövénygyűjtő és termesztő szakmai képzéshez. A kiadvány célja, hogy olyan hasznos ismeretanyagot biztosítson ezekben a programokban végzett szakszerű gyógynövénygyűjtéshez, termesztéshez és elsődleges feldolgozáshoz, melyek elsajátítása és felhasználása révén az így előállított gyógynövény drogok megfelelő minőségben és mennyiségben kerülhetnek további felhasználásra, illetve piacra történő értékesítésre.

9 Energiatermelés biomasszából 2014

Megjelenésének éve: 2014

Az „Energiatermelés biomasszából 2013” című kiadvány frissített, bővített kiadása, mely a folyékony és a szilárd energiahordozó alapanyagok taglalása mellett kitér a gáznemű – biogáz – alapanyagokra, azok előállítására is.

10 Közfoglalkoztatási kiállítások 2014

Megjelenésének éve: 2015

A kiállítások elsődleges célja az volt, hogy a rendezvényen keresztül a lakosság széles körben is megismerhesse a közfoglalkoztatási programok keretében végzett innovatív munkát, a megújult közfoglalkoztatási rendszer kézzelfogható eredményeit. A különböző kiállítók által felvonultatott termékek bemutatták mit értek el a települések a közfoglalkoztatási programokban. A rendezvénysorozat azon célja, hogy a közfoglalkoztatás pozitív propagandát kapjon, illetve a foglalkoztatók ismereteiket bővítsék, megvalósult. A kiadvány ezt a pozitív mintát hivatott megismertetni a nagyközönséggel.

11 Építő közfoglalkoztatás 2013-2015

Megjelenésének éve: 2015

A kiadvány a „vályogvető” közfoglalkoztatási mintaprogram eredményeit mutatja be Baranya, Fejér, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, valamint Somogy vármegyében. A publikáció képekkel illusztrálva tárja elénk a munkafolyamatokat, mutatja be a kész házakat.

12 Közfoglalkoztatás Magyarországon 2014-2015

Megjelenésének éve: 2015

Az összefoglaló kiadvány célja egyrészt, hogy lehetőséget biztosítson a példamutató önkormányzatoknak a magas színvonalon megvalósuló programjaik bemutatására, másrészt ösztönzés arra, hogy az ő példájukon keresztül olyan hátrányos helyzetű besorolással bíró önkormányzatokat is motiváljon, amelyek még nem vettek részt hasonló programok megvalósításában, illetve azokat a közfoglalkoztatókat is ösztökélje, akik ráépülő jelleggel kívánják folytatni korábban megkezdett fejlesztési programjaikat.

13 Good practices in the public employment 2014-2015

Megjelenésének éve: 2015

A „Közfoglalkoztatás Magyarországon 2014-2015” elnevezésű kiadvány angol nyelvű változata.

14 Közfoglalkoztatási kiállítások 2015

Megjelenésének éve: 2016

A kiadvány elsődleges célja, hogy az I. Országos Közfoglalkoztatási Kiállításon, illetve a hét megyei kiállításon részt vevő településeken elért és bemutatott eredményeket prezentálja az olvasók felé, ezáltal is közelebb hozva a közfoglalkoztatás intézményét az érdeklődők felé, egyben tájékoztatva őket a megújult közfoglalkoztatás értéktérítéséről és sokszínűségéről. Az országos és a megyei kiállításokon is kulturális programok színesítették a rendezvényeket, melyekbe képes betekintést nyerhetnek az olvasók a kiadvány segítségével.

15 Közfoglalkoztatási kiállítások 2016

Megjelenésének éve: 2017

A kiadvány a 2016. év országos és megyei közfoglalkoztatási kiállításainak tapasztalatait összegzi. Bemutatja a közfoglalkoztatás rendszerét, annak sikereit, jó gyakorlatait, a megvalósult programok eredményeit. A 2016. évben kilenc vidéki helyszínen és a II. Országos Közfoglalkoztatási Kiállításon, Budapesten mutatkozhattak be a közfoglalkoztatók, akik standjaikon keresztül megismertették a látogatókkal a közfoglalkoztatás értékeit, a vidék hagyományait, a magyar kultúra szépségét.

16 Public Employment Exhibitions 2016

Megjelenésének éve: 2017

A Közfoglalkoztatási kiállítások 2016 című kiadvány angol nyelvű változata.

17 Közfoglalkoztatási Évkönyv (2011-2016)

Megjelenésének éve: 2017

A közfoglalkoztatás rendszerének részletes bemutatása a 2011. évi kezdetektől a 2016. év végéig.

18 Public Employment Yearbook (2011-2016)

Megjelenésének éve: 2017

A közfoglalkoztatás rendszerének részletes bemutatása a 2011. évi kezdetektől a 2016. év végéig angol nyelven.

19 Közfoglalkoztatási kiállítások 2017

Megjelenésének éve: 2018

A kiadvány a 2017. év országos és megyei közfoglalkoztatási kiállításainak tapasztalatait összegzi. Bemutatja a közfoglalkoztatás rendszerét, annak sikereit, jó gyakorlatait, a megvalósult programok eredményeit.

20 Közfoglalkoztatási Évkönyv (2017)

Megjelenésének éve: 2018

A közfoglalkoztatás 2017. évi megvalósításának, főbb eseményeinek, programjainak, tapasztalatainak összegző évkönyve.

21 Public Employment Yearbook (2017)

Megjelenésének éve: 2018

A közfoglalkoztatás 2017. évi megvalósításának, főbb eseményeinek, programjainak, tapasztalatainak összegző évkönyve angol nyelven.

22 Közfoglalkoztatási kiállítások 2018

Megjelenésének éve: 2019

A kiadvány a 2018. év országos és megyei közfoglalkoztatási kiállításainak tapasztalatait összegzi. Bemutatja a közfoglalkoztatás rendszerét, annak sikereit, jó gyakorlatait, a megvalósult programok eredményeit.

23 Közfoglalkoztatási Évkönyv (2018)

Megjelenésének éve: 2019

A közfoglalkoztatás 2018. évi megvalósításának, főbb eseményeinek, programjainak, tapasztalatainak összegző évkönyve.

24 Közfoglalkoztatási kiállítások (2019)

Megjelenésének éve: 2020

A kiadvány a 2019. év országos és megyei közfoglalkoztatási kiállításainak tapasztalatait összegzi. Bemutatja a közfoglalkoztatás rendszerét, annak sikereit, jó gyakorlatait, a megvalósult programok eredményeit.

25 Közfoglalkoztatási Évkönyv (2019)

Megjelenésének éve: 2020

A közfoglalkoztatás 2019. évi megvalósításának, főbb eseményeinek, programjainak, tapasztalatainak összegző évkönyve.

26 Közfoglalkoztatási Évkönyv (2020)

Megjelenésének éve: 2021

A közfoglalkoztatás 2020. évi megvalósításának, főbb eseményeinek, programjainak, tapasztalatainak összegző évkönyve.

27 A közfoglalkoztatás mint szakpolitika

Megjelenésének éve: 2021

A tanulmány összegzi és részletesen bemutatja az egy-egy közfoglalkoztatás hazai rendszerét, feltárja és értékeli szakpolitikai kapcsolódásait, emellett betekintést enged a rendszer működésébe, az azt befolyásoló külső tényezőkbe.

28 Közfoglalkoztatási Évkönyv (2021)

Megjelenésének éve: 2022

A közfoglalkoztatás 2021. évi megvalósításának, főbb eseményeinek, programjainak, tapasztalatainak összegző évkönyve.

29 Közfoglalkoztatási Évkönyv (2022)

Megjelenésének éve: 2023

A közfoglalkoztatás 2022. évi megvalósításának, főbb eseményeinek, programjainak, tapasztalatainak összegző évkönyve.

30 Közfoglalkoztatási Évkönyv (2023)

Megjelenésének éve: 2025

TERVEZETT KIADVÁNYOK:

A közfoglalkoztatás eredményei 2011-2024

Megjelenésének tervezett éve: 2025

Közfoglalkoztatási Évkönyv (2025)

Megjelenésének tervezett éve: 2026

X.

Zárszó

Jelen kiadványunkban az Olvasó elé tártuk a 2011-2024 közötti időszak közfoglalkoztatási szempontból legkiemelkedőbb eredményeit és mérőföldköveit. A közfoglalkoztatás állami munkahelyteremtés, vidékfejlesztés, településfejlesztés, szociális intézkedés egyaránt. Összességében megállapítható, hogy a közfoglalkoztatás, mint munkahelyteremtést célzó munkaerőpiaci eszköz révén elérni kívánt célok teljesültek, illetve folyamatosan teljesülnek: a foglalkoztathatóság javult, a szegénység enyhült, a települési helyi infrastruktúra és a helyi gazdaság pedig folyamatosan fejlődött és mindezen folyamatok jelenleg is tartanak, folytatódnak. A közfoglalkoztatás az abban részt vevő egyénekre is számos pozitív hatást gyakorol. Az értékteremtő munka lehetőséget nyújthat a teljesítmény sikerélményének átélésére.

Az egységes közfoglalkoztatás több mint 10 éve működtetett rendszere folyamatosan átalakul, igazodik a gazdaság és a munkaerőpiac változásaihoz. A közfoglalkoztatás létszámai 2016-ig folyamatosan nőttek, ezt követően azonban az erősödő gazdasági konjunktúra, illetve ezzel összefüggésben a nyílt munkaerőpiac felfokozódó munkaerőigénye hatására a létszám csökkenésének lehetünk tanúi. 2022-ben átlagosan 76,2 ezer fő, 2023-ban pedig 67,6 ezer fő kapott munkát közfoglalkoztatás keretében. A 2024-es adataink szerint a foglalkoztatottaknak mindössze 1,2%-át teszik ki a közfoglalkoztatottak.

A Belügyminisztérium, valamint szakmai irányításával a kormányhivatalok foglalkoztatási szakterülete különös figyelmet fordít a munkaerőpiacon hátrányban lévő álláskereső elhelyezkedési esélyeinek növelésére. A hátrányos helyzetű településeken élő közfoglalkoztatottak között egyértelmű tendencia volt az elmúlt években, hogy körükben emelkedett az alacsony, legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya. A közfoglalkoztatás a nehezebben foglalkoztatható, a munkaerőpiaci elvárásoktól távolabb lévő csoportok számára biztosít munkalehetőséget. A jelenlegi közfoglalkoztatotti állományt tekintve elmondható, hogy a közfoglalkoztatás „transzitfoglalkoztatás” jellege lényegében megszűnt, már nem átmeneti munkalehetőség a résztvevők számára, mivel számos elhelyezkedési korláttal (egészségi, mentális, szociális, lakóhelyük elhelyezkedése, családi helyzet) rendelkeznek, amely megakadályozza a nyílt piaci munkavállalásukat.

A foglalkoztathatóság szempontjából romló összetételű közfoglalkoztatottak kijuttatása az elsődleges munkapiacra manapság egyre hosszabb időt vesz igénybe, ráadásul a munkaerőpiaci változásokhoz való alkalmazkodásuk fejlesztése egyre több felkészítést, komplex, egyénre szabott fejlesztést tesz szükségessé. Ez az egyik olyan körülmény, amely alapján elmondható, hogy a közfoglalkoztatásra (mint támogató, átmeneti munkajövedelem szerzési lehetőségre) a munkaerőforrás fejlesztése érdekében továbbra is szükség van.

A közfoglalkoztatási rendszer a hátrányos helyzetű településeket és térségeket célzó, ezek infrastrukturális, gazdasági és munkaerőpiaci szempontból történő felzárkóztatására irányuló foglalkoztatáspolitikai eszköz, amely szociális, településfejlesztési, településüzemeltetési, valamint lakosságmegtartáshoz, területfejlesztéshez és vidékfejlesztéshez kapcsolódó feladatokat is megvalósít, ennek következtében a hátrányos helyzetű térségekben a települések egyik legfontosabb működési és fejlesztési forrásává lett.

A közfoglalkoztatási rendszer keretein belül indított programok a vidéki környezetben élő, hátrányos helyzetű családok, álláskereső felzárkóztatásának és biztos megélhetésének elősegítését teszik lehetővé a vidéki mezőgazdasági környezet adta lehetőségek kihasználásával.

A közfoglalkoztatási program eredményeként elérhetővé válik az önkormányzat kezelésében lévő megműveletlen földterületek tervszerű, fenntartható mezőgazdasági hasznosítása, az állattartás és -tenyésztés feltételeinek biztosítása, ezáltal a helyben előállított minőségi élelmiszerekhez történő hozzájutás. Ezen túlmenően a közfoglalkoztatott szempontjából biztosítottá válik a helyben történő munkavégzés lehetősége, erősödik a közösséghez tartozás

érzése és az önbecsülés, fejlődik a munkára való készség, lehetőség nyílik új készségek/képességek/ismeretek elsajátítására, javul az együttműködésre való készség és amennyiben lehetőség nyílik rá, hosszabb távon megnő a nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedés esélye.

Az önkormányzatokról, mint közfoglalkoztatókról elmondható, hogy – az új típusú közfoglalkoztatási programok elindulása óta – innovatív ötleteikkel, kiemelkedő és példaértékű feladat-végrehajtásukkal számos új és maradandó értéket állítottak elő az elmúlt években. A gondozott településkép, a parlagfű és más gyomnövényektől mentesített környezet elengedhetetlen feltétele az egészséges élettér biztosításának, a lakosság életminőségének javítása érdekében. Ezen feladatok ellátása – sem anyagi, sem pedig humánerőforrás oldalról – ma szinte elképzelhetetlen a közfoglalkoztatási programok működtetése nélkül.

A közfoglalkoztatási programok keretében számos üzem jött létre, többek között sajtüzemek, hús- és tejfeldolgozó üzemek, kiskapacitású vágóhidak, száraztészta-, illetve gluténmentes tésztagyártó üzem, zöldség-, gyümölcs-száritó, aszaló és feldolgozó üzem, betonelemgyártó üzem, szociális bolt, bio-hulladék udvar, elektronikai hulladékgyűjtő- és feldolgozó. A beruházások döntően az ország leghátrányosabb helyzetű térségeiben valósultak meg, amelyek sikeres működés esetén komoly helyi munkahelyteremtő, vidék- és településfejlesztő potenciált is magukban hordoznak. A hátrányos helyzetű települések térségébe célzottan telepített termelői tevékenység részben megoldást jelenthet a foglalkoztatási

problémákra is, tekintettel arra, hogy a helyi foglalkoztatási lehetőségeket bővítik.

Megállapítható, hogy az elmúlt években a közfoglalkoztatás jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy a segélyalapú társadalmat munkaalapú társadalom váltsa fel. A hazai munkavállalási korú népesség aktivitása a sereghajtó pozícióból az uniós országok középmezőnyébe zárkozott fel, miközben az alacsony végzettségűek foglalkoztatásának elmaradása a magasabb végzettségű csoportokétól ma már hazánkban sem magasabb, mint az uniós országok átlagában. Az „inaktivitás” kultúrájának meghaladásában a közfoglalkoztatásnak is számos érdeme volt és van.

Fentiek alapján összességében elmondható, hogy egy eredményes évtized áll mögöttünk, a közfoglalkoztatás messzemenőig elérte a célját, hiszen vissza tudta vezetni az embereket a nyílt munkaerőpiacra, a kormány pedig továbbra is elkötelezett abban, hogy munkát adjon minél több hátrányos helyzetű embernek és minél több egyént visszavezessen az elsődleges munkaerőpiacra.

A Kormány elsődleges célja a jelenlegi munkaerőpiaci helyzet alapján az, hogy a még potenciális munkaerőtartalékot feltérképezze és elhelyezze az elsődleges munkaerőpiacon. Ennek egyik bázisát jelentik a közfoglalkoztatottak. Cél az, hogy a munkaadók igényeit felmérve, a közfoglalkoztatottak piaci szférába történő visszatérését minél hatékonyabban támogassuk.

Fenti erőfeszítések eléréséhez további sok sikert és jó munkát kívánok mindenkinek!

Ábrajegyzék

- 1. ábra:** A 15-74 éves foglalkoztatottak számának változása az előző évhez képest. (Forrás: Központi Statisztikai Hivatal Munkaerő-felmérés) 12
- 2. ábra:** A 15-64 évesek foglalkoztatási rátája az unió tagállamaiban, 2016-2019-2023. (Forrás: Eurostat-Labor Force Survey) 13
- 3. ábra:** A munkanélküliségi ráta alakulása a 15-74 évesek körében 2023-ban. (Forrás: Eurostat-Labor Force Survey) 14
- 4. ábra:** Foglalkoztatási ráta alakulása 2023-ban a 15-64 évesek körében és változása 2013-hoz és 2016-hoz képest. (Forrás: Központi Statisztikai Hivatal Munkaerő-felmérés) 14
- 5. ábra:** Munkanélküliségi ráta alakulása a 15-74 évesek körében 2023-ban és változása 2013-hoz és 2016-hoz képest. (Forrás: Központi Statisztikai Hivatal Munkaerő-felmérés) 15
- 6. ábra:** A bruttó átlagkereset, a bruttó minimálbér és a bruttó közfoglalkoztatási bér alakulása 2011 és 2024 között, forint/hó/fő. (Forrás: Központi Statisztikai Hivatal Munkaerő-felmérés) 16
- 7. ábra:** Nyilvántartott álláskeresők átlagos zárónapi létszáma, 2011-2024. (Forrás: NISZ adattár) 16
- 8. ábra:** A nyilvántartott álláskeresők számának egy év alatti változása 2023-ban, %. (Forrás: NISZ adattár, a vár-megye az egyén lakóhelyét jelöli) 17
- 9. ábra:** Nyilvántartott álláskeresők profilja 2023-ban. (Forrás: NISZ adattár) 18
- 10. ábra:** A közfoglalkoztatásban résztvevők átlagos létszáma 2011 és 2024. január-augusztus között. (Forrás: NISZ adattár) 18
- 11. ábra:** Közfoglalkoztatottak átlagos létszáma, típusok szerint 2011 és 2024. január-augusztus között. (Forrás: NISZ adattár) 19
- 12. ábra:** Aktiválási mutató [közfoglalkoztatottak átlagos létszáma/(közfoglalkoztatottak átlagos létszáma + nyilvántartott álláskeresők átlagos zárónapi létszáma)] alakulása. (Forrás: NISZ adattár) 19
- 13. ábra:** A közfoglalkoztatottak között a legfeljebb 8 általános iskolát végzettek aránya, %. (Forrás: NISZ adattár) 20
- 14. ábra:** Közfoglalkoztatottak átlagos létszámának megoszlása korcsoport szerint. (Forrás: NISZ adattár) 20
- 15. ábra:** A közfoglalkoztatottak létszáma 2023-ban és annak változása 2013-hoz képest, vármegyenként. (Forrás: NISZ adattár) 21
- 16. ábra:** Közfoglalkoztatottak között a kedvezményezett településen élő közfoglalkoztatottak aránya, %. (Forrás: NISZ adattár) 22
- 17. ábra:** Az elsődleges munkaerőpiacon elhelyezkedő közfoglalkoztatottak aránya a közfoglalkoztatásból kilépés 180. napján főbb demográfiai csoportok szerint, %. (Forrás: BM-NISZ, adattárház) 25
- 18. ábra:** TÁMOP 2.1.6-12/1-2012-0001 azonosítószámú, „Újra tanulok” c. kiemelt projekt: képzésbe vontak megoszlása képzéstípusonként. (Forrás: NSZFH 2023. július 15-ei tanfolyami kimutatás) 95
- 19. ábra:** A kiemelt projekt célértékei és a kiemelt projektben ténylegesen érintettek számának alakulása 2016 és 2023.07.15. között. (Forrás: NSZFH 2023. július 15-ei tanfolyami kimutatás) 97
- 20. ábra:** GINOP-6.1.1-15 létszámbevonás lakóhely szerinti bontásban vármegyenként. (Forrás: ESZA adatszolgáltatás) 98

Táblázatok jegyzéke

21. ábra: A mentori szolgáltatást 2023.07.15-ig igénybe vevők hátrányos helyzetű csoportokba történő besorolása (önkéntes nyilatkozatok alapján). (Forrás: BM-KKSZF 2023. július havi mentori adatszolgáltatás) 99

22. ábra: Az előírt vizsgálati kötelezettség (bevontak 5%-a) és a valójában vizsgálattal érintett személyek száma (másodjára bevontak nélkül), vármegyei bontásban 2016 és 2023.07.15. között. (Forrás: GINOP-6.1.1-15 - Monitoring statisztika tábla) 99

23. ábra: Szociális szövetkezetek területi eloszlása vármegyenként. (A BM Szociális Szövetkezeti Koordinációs Osztály saját szerkesztésű ábrája) 103

24. ábra: Start Szociális Szövetkezetek értékesítésből származó nettó árbevételei (mFt) és foglalkoztatotti létszámai (fő). (A BM Szociális Szövetkezeti Koordinációs Osztály saját szerkesztésű ábrája) 104

1. táblázat: A közfoglalkoztatottak átlagos létszáma legmagasabb iskolai végzettségük és lakóhelyük helyzete szerint a 2023. évben. (Forrás: BM-NISZ, adattár) 23

2. táblázat: A közfoglalkoztatás egyes típusaiban betöltött munkakörök TOP listája a 2023. évi átlagos létszám alapján, FEOR-08 alcsoport. (Forrás: BM-NISZ, adattár) 24

3. táblázat: A közfoglalkoztatottak nyomon követési adatai a kilépéstől számított 180. napon. (Forrás: BM-NISZ, adattárház) 24

4. táblázat: A kiemelt projekt keretében elindult „TOP 10” képzések főbb adatai, 2016-2023.07.15. (Forrás: NSZFH 2023. július 15-ei tanfolyami kimutatás) 97

